

GA - 101

РУДОЛФ ЩАЙНЕР
РУДОЛФ ЩАЙНЕР

МИТОВЕ И ЛЕГЕНДИ

ОКУЛТНИ ЗНАЦИ

И СИМВОЛИ

ЧАСТ II

16 ЛЕКЦИИ
държани в Берлин, Щутгарт и Кьолн
между 13. 9. и 29. 12. 1907 г.

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ – препис от ръкопис

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

ТРЕТА ЧАСТ

Окултни знаци и символи в тяхната връзка с астралния и духовния свят

8. Първа лекция, Щутгарт, 13.09.1907.....5

Отношението на окултните знаци към астралния и духовния свят. Пентаграма като човешка фигура. Светлината като образ на мъдростта. Преобразуването и облагородяването на астралното тяло от "вътрешната на-меса на мъдростта" и бъдещото развитие на земята. Упражнение за постигане на вътрешна светлина. Светлина на мъдростта и музика на сферите. Хармонията на сферите и движението на планетите. Възприятията на атлантите. Мерки на човешкото тяло и Архе Ноа.

9. Втора лекция, Щутгарт, 14.09.1907.....14

За въздействието на сградите и формите върху човека. Готиката като творение на посветените, нейното противопоставяне на формения свят, заобикалящ модерните хора. Преобразуването на атлантите в след атлантски хора и мерките на Архе Ноа. Символите на змията като земно същество, на рибата като водно същество, на пеперудата като въздушно същество и на пчелата като топлинно същество

10. Трета лекция, Щутгарт, 15.09.1907.....23

Символика на числата. Единицата като образ на неделимата божественост. Двойката като число на откровението. Числото три; инволюция и еволюция в примерите в природата и в историята, творение от нищо то. Троичността като обединение на божественото с откровението. Четворката като знак на космоса или на творението. Петицата като число на злото. С развитието на петата част от човешката същност, човекът постига самостоятелност и свобода, но и възможността да върши зло. Значението на числото пет във връзка с болестите и биографията на човека. Седмицата като число на свършенството. Неделимостта на единството в смисъла на Питагор.

11. Четвърта лекция, Щутгарт, 16.09.1907.....32
 Апокалиптичните печати. Описание на печатите в празничната зала на Мюнхенския конгрес (май 1907). Седемте печата на апокалипсиса като образ на човешкото развитие. Символа на Розенкройц. За оживителното и просветителното влияние, което печатите могат да упражнят върху човечеството, и за унищожителния резултат на профанирането на духовното.
12. Пета лекция, Кьолн, 26.12.1907.....41
 Мястото на човека в обкръжаващия го свят. Външния свят като откровение на душевното и духовното, което е зад нещата. Душевно-духовното у животните, растенията и минералите. Груповия Аз на животните в астралния план; основния му елемент - мъдростта. Възникването на любовта като основен елемент на човешкия Аз. Болка и удоволствие в растителното и минералното царства. В окултното обучение образите не трябва единствено да се наблюдават, а и да се преживяват вътрешно. Окултното значение на свастика и пентаграма.
13. Шеста лекция, Кьолн, 27.12.1907.....52
 Групов Аз и индивидуален Аз. Различните степени на съвършенство на частите на човека. Необходимо условие за правилно бъдеще владение на закона на живота: тайната на сакраментализма. Изразът на частите на човека във физическото тяло (сетивни органи, жлези, нерви, кръв) и в етерното тяло (човек, лъв, бик, орел); различността на тези изрази при отделните човешки раси. Човешките групови души (племена), продължителността на живота им и метаморфозата. Птицата Феникс. Символика на думите в окултизма и значението ѝ за духовното обучение.
14. Седма лекция, Кьолн, 28.12.1907.....64
 Духовното значение на формите и числата. Въздействието на представни и чувствени сили върху физическо-телесното в човека в миналото и днес. Изживяването на архитектурните форми и влиянието му върху образуването на физическото тяло на човека в следващи възплъщения (готика, Архе Ноа, Храма на Соломон). Свят на образи и свят на звуци. Отношението на числата в движението на планетите и музиката на сферите. Медитация върху Меркуриевия колос (Кадуцей)

15. Осма лекция, Кьолн, 29.12.1907.....75

Образните представи като необходимо възпитателно средство в духовното обучение. Свободно от сетивност мислене. Форма и живот, оздравяване и болест като противоположности в астралния план. Отражения на висшата и нисшата природа на човека в душата. Значението на силовите посоки в кръстния знак. Светия Граал. Сърцето и ларинкса като органи на бъдещето. Принципът на повторението (етерното тяло) и на завършека (астралното тяло). Розенкройц. Вътрешната сила на символите на числата; духовната музика в отношенията между числата. 1 : 3 : 7 : 12 като отношение на частите на човека една към друга. Символа на огледалото.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

16. Берлин, 13.12.1907.....90

Коледа от гледна точка на животомъдростта (Витаесофия)

Чувствуването и изживяването на годишните празници в миналото и днес. Дълбокото значение на коледния празник. За съчувствието на хората към природата. Индивидуалната душа на човека, груповите Азове на растенията и животните. Христос като дух на земята. Мистерията на Голгота като космическо събитие: съединяването на Христовия Аз със земята. Разбирането на тайната на Коледа и новото схващане за духа в празниците на годината.

ТРЕТА ЧАСТ

ОКУЛТНИ ЗНАЦИ И СИМВОЛИ В ТЯХНАТА ВРЪЗКА С АСТРАЛНИЯ И ДУХОВНИЯ СВЯТ

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

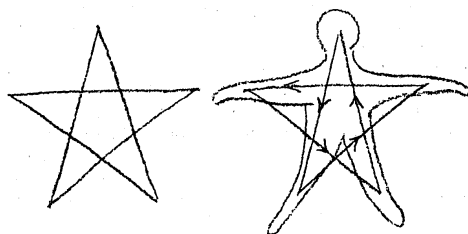
Щутгарт, 13 септември 1907

Тези четири лекции, които ще се изнесат тук в Щутгарт, ще носят малко по-интимен характер, тъй като кръгът на слушателите - поне в по-голямата си част - се състои от членове на Теософското общество, и отдавна е запознат с основните идеи на теософията и изрази желанието да се запознае с една малко по-интимна част от тази материя. Това, което ще бъде разглеждано в хода на тези лекции са окултните сетивни образи и знаци по отношение на астралния и духовния свят. Ще бъдат разгледани редица окултни символи и сетивни образи в тяхното дълбоко значение. При това ви моля да съобразите, че в първите две лекции някои неща могат да ви прозвучат странно и ще бъдат напълно обяснени едва в третата и четвъртата. Това се дължи на природата им, тъй като теософските лекции не биха могли да са като останалите, които така да се каже се изграждат математически от прости елементи. В началото някои неща ще трябва да останат неясни, но постепенно ще изникнат пред вас отчетливи и разбираеми.

Сетивните образи и знаци често създават впечатлението - не само на профаните, а и в теософския свят - за нещо случайно, което има само едно "значение". Често това не е правилно. Вие всички сте чували за подобни сетивни образи и знаци и ви е известно, че например различните планети във вселената се изобразяват със знаци. Знаете, че един известен в теософските алегии символ е така нареченият пентаграм. По-малко сигурно ви е известно, че в различните религии светлината се въвежда в смисъла на мъдрост, на духовна яснота. Ако попитате за значението на тези неща, то вие можете да чуete, че това означава едно или друго. Един триъгълник например означава висшата троичност, и други подобни. Често в теософските писания и лекции се прилагат митове и легенди, "които означават нещо", така се казва. Задачата на тази лекция ще бъде именно да се стигне зад смисъла, зад същината на това значение, да се разбере действителността на подобни сетивни образи. Какво се има предвид под това, ще си изясним с един пример.

Нека разгледаме пентаграма. Знаете, че за него е измислено и съчинено много, за това не може да става дума в окултизма. За да разберем какво казва оракулът за пентаграма най-напред трябва да си спомним седемте основни части на човешкото същество. Както знаете, човешкото съще-

ство е съставено от седем основни части: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло, Аз, следват Дух-Себе, Живот-Дух и Дух-Човек, или както в теософската литература сме свикнали да наричаме последните - Манас, Будхи, Атма. Ще се абстрахираме от физическото тяло, което е нещо материално и може да се докосне с ръка. Етерното тяло вече спада към скритите за физическите сетива неща, към така нареченото "окултно", което не може да бъде видяно с обикновените очи. За да се възприеме то е нужен ясновидски метод. Но ако би могло да се види то ще се окаже, че то е нещо съвсем, съвсем различно от физическото. Етерното тяло не е - както си представят повечето хора - едно тънко материално тяло, един вид по-fino мъгливо образувание. Характерното за етерното тяло е, че то е съставено от различни течения, които го пресичат. То е архитектът, скулпторът на физическото тяло. Както ледът се образува от водата, така и физическото тяло се образува от етерното. И това етерно тяло е пресечено във всички посоки от течения, както морето. Сред тях се очертават пет главни течения. Ако се изправите с протегнати крака и ръце, то човешкото тяло се представя така както тук в рисунката [рисува се]:

Така можете точно да проследите посоките на петте главни течения, те образуват пентаграма. Тези пет течения са скрити във всеки човек. Те преминават през етерното тяло в оказаните със стрелките посоки (виж рисунката), те образуват така да се каже "скелета" на етерното тяло на човека. Те непрестанно пресичат етерното тяло дори, когато човек се движи. Каквото и да е телосложението, винаги едно течение преминава през средата на челото между двете вежди, стига до десния крак, оттам към лявата ръка, оттам към дясната ръка, след това към десния крак и отново се връща към челото. Това, което се нарича пентаграм е толкова подвижно вътре в човека, колкото е и самото физическо тяло. И когато окултистът говори за пентаграма като за фигурата на човека, то тогава не става дума за нещо изобретено, а той говори за това както анатомът говори за скелета. Тази фигура действително присъства в етерното тяло, тя е един факт.

Дори и от тези няколко данни виждаме към какво се отнася истинското значение на един знак. Всички знаци и сетивни образи, с които се срещате в окултизма, водят до такива действителности. Пентаграмът значи е подвижния "скелет" на етерното тяло, затова е и фигурата на човека.

Ако постепенно получаваме правилни насоки за използването на фигурите или знаците, те се превръщат в едно средство, което постепенно отвежда човека до познание на висшите светове и може да го направи ясновиждащ. Който се задълбочава в медитация върху пентаграма той би могъл да намери пътя на тези течения в етерното тяло. Няма смисъл да си измисляме произволни значения на тези знаци. Ако вземем този знак за предмет на медитация - това трябва да се прави с търпение - то тя ще ни доведе до окултни действителности. Така е с всички сетивни образи и знаци, дори и с тези, които се намират в различните религиозни източници, тъй като тези сетивни образи са дълбоко основани в окултизма. Ако някой пророк или създател на религия говори за светлината и иска да обозначи с това мъдростта, то ние не бива да мислим, че така му е хрумвало, или че използва този израз защото иска да бъде духовит. Той просто желае да бъде истинен. Като окултист човек трябва да се отучи от не подчиненото на правила мислене, това означава, че няма право да си прави произволни изводи и да раздава присъди, трябва стъпка по стъпка да развие правилно мислене на базата на духовните факти.

Този образ на светлината от своя страна отново има едно много, много дълбоко значение, той е едни духовен факт. За да разберем това нека повторно се обърнем към човешкото същество. Знаем, че третият член на човешкото същество е астралното тяло, което е носител на удоволствието и страданието, на радостта и болката, на подтика, на желанието и похотта, на всичко, което човек притежава като вътрешни духовни изживявания. Растението няма астрално тяло, така че не познава удоволствие и болка като човека и животното. Ако естествоизпитателят днес говори за усещанията на растенията, то това се базира на пълно отричане на всичко, което е същността на усещането. Действителна представа за това астрално тяло ще добием едва, когато проследим развитието, което то е претърпяло през времето. Ние сме разглеждали и преди развитието на човека във връзката му с развитието на голямата вселена и разбрахме, че физическото тяло на човека е най-древната и комплицирана част от човешкото същество, че етерното тяло е по-малко древно, че астралното е още по-младо, и че всъщност Азът е най-младия член на човешкото същество. Причината за това е, че физическото тяло е преминало в развитието си през четири планетарни състояния на земята. То вече присъствуваше като заложба още, когато нашата земя се намирал в едно ранно въплъщение, което се обозначава като Стария Сатурн. Тогава, преди

дълго време земята и човекът не присъствуваха в днешния си вид, на Стария Сатурн присъствуваше само заложбата на човешкото тяло. Всички останали негови тела, като етерно, астрално и т.н., отсъствуваха. Едва когато земята навлезе във второто си въплъщение, това на Старото Слънце, човекът получи и етерно тяло. Тогава тази форма на пентаграм на етерното тяло беше най-ясно изявена. По-късно тя малко се модифицира, поради това, че земята навлезе в третото си въплъщение, Старата Луна, и се прибави и астралното тяло. След това Старата Луна се превърна в земя и към трите тела се прибави и Азът.

Сега бихме могли да попитаме: Къде се намираха тези три тела преди да станат част от човешкото същество? Къде например се намираше това, което се спусна по време на Старото Слънце като етерно тяло във физическото, къде се намираше то по време на Стария Сатурн? Все отнякъде трябва да е дошло. То се намираше около Стария Сатурн, точно както сега въздухът се намира около земята. Всичко, което по-късно се спусна в човека, първоначално присъствуваше в околната атмосфера, около Стария Сатурн. По същия начин на Старото Слънце астралното тяло, което се спусна по време на Старата Луна, се намираше в околната атмосфера. Бихте могли да си представите Старото Слънце като съставено не от скали, растения и животни, както днес земята, а на него съществуваха две природни царства. Съществата, хората, които се намираха на Слънцето, бяха само човешки растения. Наред с тях на Старото Слънце съществуваха един вид минерали. Не бива обаче да бъркате Старото Слънце с днешното слънце. Старото Слънце беше заобиколено от една мощна астрална обвивка. Същевременно астралната обвивка на Старото Слънце беше светеща. Такава беше сцената на Старото Слънце.

Нека сега отново се спрем на днешния човек, който има физическо, етерно, астрално тяло и Аз. Ако Азът непрестанно работи върху астралното тяло и го облагородява в интелектуално, морално и духовно отношение, то астралното тяло ще се преобрази в Дух-Себе или Манас. Когато в далечно бъдеще този процес, който днес едва е започнал, бъде завършен, когато човекът ще е преобразил изцяло своето астрално тяло, то астралното тяло ще е "физически" светещо. Така както в растението се съдържа семето на новия живот, така астралното тяло съдържа в себе си семето на една светлина, която ще се прояви в световното пространство, когато човек ще е облагородил и изчистил астралното си тяло. Нашата земя ще се преобрази в друга планета. Днес тя е тъмна. Ако някой би могъл да я наблюдава отстрани, той ще види, че тя изглежда светла единствено поради хвърляната от слънцето светлина. Но някога тя ще бъде светла сама по себе си, ще свети от хората, които ще са преобразили из

цяло астралните си тела. Сборът от всички астрални тела ще се излъчва като светлина във вселената.

Така беше и на Старото Слънце. Обитатели на Старото Слънце, както днес обитатели на земята са днешните хора, бяха висши същества и тези същества притежаваха светещи астрални тела. Тези същества, които Библията съвсем правилно нарича светлинни духове или Елохими, излъчваха астралността си навън във вселената.

Ако сега се запитаме: Какво е това, което човек обработва в астралното тяло?, то отговорът гласи: То е това, което наричаме доброто, правилното, чрез което човек облагородява астралното си тяло. Ако наблюдаваме един дивак, който се намира на стъпалото на канибализма, който следва сляпо всички страсти, и се запитаме по какво се отличава той от високо-развития човек, то ние трябва да кажем: по това, че културният човек вече е работил върху етерното си тяло, а дивакът не е. човекът, който се отнася към нагоните и страстите си така, че си казва: това мога да следвам, това не -, си съставя морални понятия и идеали, което означава преобразуване и облагородяване на астралното тяло. Поради това, че в продължение на много въплъщения човек работи върху астралното си тяло той все повече се облагородява и се преобразява в онова светещо същество, за което току що говорих. Това се нарича "Работене с мъдростта". Колкото повече мъдрост се съдържа в астралното тяло, толкова по светлинно ще става то. Елохимите, онези същества, които живееха на слънцето бяха изцяло проникнати от мъдрост. Така както нашата душа се отнася към тялото ни, така мъдростта се отнася към светлината. Виждате, че връзката между светлина и мъдрост не е само един измислен образ, тя се основава на един факт, той една истина. Светлината действително е тяло то на мъдростта. Така ние се научаваме да разбираме, че религиозните източници говорят за светлината като за едно осетивностяване на мъдростта.

За учащия, за развиващия се към по-висша наблюдателност, към ясно-видство е от огромно значение да прави упражнения като следното: представя си пространството тъмно, без върху него да въздействува външна светлина - дали в нощната тъмнина или посредством затваряне на очите - и се опитва със собствени усилия постепенно да достигне да представата за светлина. Ако човек успее да си онагледя достатъчно интензивно тази представа, то тя постепенно ще става все по-светла и по-светла, и той ще може да види светлина, която не е физическа светлина, а такава, която той самият създава, която произвежда със собствените си усилия. Това е светлина, която ще бъде просветлена от мъдростта, в тази светлина ще му се явява творещата мъдрост. Това е, което наричаме астрално. Посредством медитацията човек стига дотам да създава със собствените

си усилия светлина. Тази светлина е един предвестник на това, което човек някога ще вижда - не със сетивни си очи, а с по-фини органи. То ще бъде дрехата на едно действително съществуващи духовни същества, каквито са Елохимите. Ако човек провежда правилно това упражнение то ще е за него едно средство да се свърже с по-висшите светове. Това са направили тези, които знаят нещо за духовните светове от собствен опит.

Чрез определени други методи, за които ще говорим по-късно, човек може да достигне дотам със собствените си усилия не само да просветли пространството, а и то същевременно да започне да звучи. В древна та питагорейска философия се говореше, както знаете, за музиката на сферите. Под "сфери" се разбира вселенското пространство, пространството, в което се носят звездите. Това не е измислен или съчинен образ, а една действителност. Ако човек се упражнява достатъчно в посочваното от тайния учител, то той се научава да вижда вътрешно не само едно просветлено пространство, което е израз на мъдростта, а и да чува музиката на сферите, която протича през вселенското пространство. И когато пространството започне да прозвучава, се казва, че човекът е в небесния свят, в Девакана. Вярно е, че пространството прозвучава, но това не е физически звук, а духовни звуци, които не се съдържат във въздуха, а в една много по-висша, по-фина материя, в материята Акаша. Пространството е изпълнено непрестанно от такава музика, и в тази музика на сферите съществуват определени основни тонове.

Нека сега разгледаме, какво трябва да се разбира под музика на сферите. Много добре ми е известно, че днешните астрономи-математици биха обявили за безумие това, което се говори за планетите в окулизма. Това не е от значение, но затова пък е истинно.

Говорихме за това, че нашата земя се е развила постепенно, говорихме за земните въплъщения. Нашата земя беше най-напред Сатурн, след това стана Слънце, след това Луна и сега е Земя, по-късно ще стане Юпитер, Венера, Вулкан. Сега вие можете да запитате: Днес на небето има Сатурн. Има ли този Сатурн нещо общо със Сатурн, който беше земно въплъщение? - Ако наблюдаваме изпълненото със звезди небе, ние виждаме познатите ни екзотерично планети. Имената на планетите не са избрани произволно, поне не като в по-ново време, когато те се наричат на откривателя си, а това са изпълнени със смисъл имена, които са дадени от дълбокото знание за същността на звездите. Днес това вече не се прави, и например Уран не носи така законно име, тъй като е открит по-късно. Това, което днес се намира на небето като Сатурн, се намира на онова ниво на развитие на земята, на което тя беше, когато се намираще в състоянието Сатурн. Екзотеричният Сатурн се отнася така към Земята както

момчето към стареца. Точно както старецът се е развил от стоящото до него момче - той самият е бил някога старец - точно така се е развила Земята от днешния Сатурн. Този Сатурн, който днес е на небето, някога също ще стане "Земя", той се намира сега на стадия на юношеството. Подобно е и при останалите небесни тела. Слънцето е едно такова тяло, какво то някога е била Земята, само то е така да се каже, "авансирано" (постигнало по-висока степен на развитие бел. прев.) и така както хора от различни възрасти са един до друг, както до стареца стои момче, така и на небето една до друга са планети, намиращи се на различни стадии на развитие, през които нашата Земя, тъй като се намира вече в четвъртото си въплъщение, отчасти вече е преминала, а отчасти ще премине в бъдеще. Планетите се намират в строго определени взаимоотношения по между си. Но окултистът изразява тези отношения различно от днешния астроном.

Знаете, че планетите се движат със съвсем определени скорости около слънцето. Но и то се движи, и това движение, както и движението на планетите е изследвано съвсем точно от окултните астрономи. Изследванията показаха, че слънцето се движи около един духовен център, и че орбитите на планетите са спирали, чиято посока е орбитата на слънцето. Скоростите, с които отделните планети преминават през орбитите си, се съотнасят една към друга в съвсем определени, хармонични отношения, и тези отношения се събират за слушащия като тоновете на една симфония, която беше обозначена от питагорейците като музика на сферите. Това съзвучие, тази музика е едно отражение на космическите процеси, и в това, на което учи питагорейската школа няма нищо измислено. Древните окултни астрономи си казваха: Звездното небе, което изглежда застинало в спокойствие, в действителност се намира в движение и се върти около духовния център с такава скорост, че за 100 години се измества с 1° . Скоростите на планетите се отнасят една към друга както следва:

Скорост на Сатурн	=	2 ½ пъти тази на Юпитер
на Юпитер	=	5 пъти тази на Марс
на Марс	=	2 пъти тази на Слънцето, Меркурий и Венера
на Слънцето	=	12 пъти тази на Луната

при което скоростта на Сатурн е 1200 пъти по-голяма от тази на цялото звездно небе, или се измества с 12° на година.

Когато възникват физически музикални хармонии, това се дължи на факта, че примерно различни струни трептят различно, едната по-бързо, другата по-бавно. Според скоростта, с която трепти всяка отделна струна, прозвучава по-висок или по-нисък тон, а съзвучието на тези различни

тонове прозвучава като музика, дава хармонията. Точно както тук във физическия свят получавате музикално впечатление от движението на струните, така този, който е достигнал стъпалото на ясночуването в Девакана, чувства движението на небесните тела като музика на сферите. И поради съотношението на различните скорости в движението на планетите възникват основни тонове в хармонията на сферите, която прозвучава през цялата вселена. В питагорейската школа с право се говори за музика на сферите, човек може да я чуе с ушите си.

Към тези наблюдения можем да прибавим още един феномен. Ако вземете една тънка месингова плоча и я посипете възможно най-равномерно с прах и ако погалите плочата с лък за цигулка, вие ще чуete не само един тон, а частиците прах ще се подредят в определени линии. Ще се образуват всякакви фигури в съответствие с тона. Тонът предизвиква едно разпределение на материята, на веществото. Това са известните Хладнийски звукови фигури.

Когато духовния тон прозвучаваше през вселената, планетите се подредиха в съотношенията помежду си в една хармония на сферите. Това, което виждаме разпространено във вселенското пространство е подредено от този творещ тон на божеството. Поради това, че този тон прозвуча във вселената материята се подреди в една система, в Слънчевата и планетната система. Така изразът "музика на сферите" се оказва не просто едно духовито сравнение, той е действителност.

Нека сега се прехвърлим на нещо друго. Знаем, че Земята не е била винаги такава, каквата е днес. Който се е занимавал по-дълго с теософия знае, че за да стигне до днешното си въплъщение Земята е преминала през различни стадии на развитие. В прадалечното минало тя беше в едно огнено-течно състояние. Това, което са днешните камъни и метали, някога беше разтворено и се съдържаеше в тази огнено-течна земя. На възражението, че в подобна жар не са могли да виреят хора и други същества, трябва да се отговори с това: Човешкото тяло се намираще тогава в таква физическо състояние, че беше пригодно към тогавашни те условия. То можеше да живее в температура, много по-висока от днешните пещи за топене на метали. Тази огнена епоха на земята беше последвана от една водна, която наричаме атлантска епоха. Атлантският континент, който се разпростираше между днешна Европа и Америка в средата на Атлантическия океан, се населяваше от нашите предшественици, които разбира се бяха от съвсем различно естество от днешните хора. Зрението им не беше като нашето, в определено отношение те бяха ясновиждащи. В хода на развитието на атлантите съществуваха различни степени на виждането. Последната от тях беше като един вид отзвучаване на много по-висши степени. Например атлантецът можеше да възприеме външен

предмет едва към края на атлантската епоха. По-рано Атлантида беше така изпълнена с плътни маси мъгли, че предметите не се разграничаваха пространствено един от друг. В ранните стадии на атлантското развитие начинът на възприемане беше съвсем различен. Атлантецът не виждаше най-напред силуета, физиономията на човека или на предмета, когато се приближаваше до тях, а по-скоро около него се изграждаше един образ от цветове, който му казваше, дали съответния човек или предмет може да му бъде полза или би му навредил. Ако например насрещният изпитваше жажда за отмъщение към другия, то в него това се изразяваше посредством определен цвят, и той можеше да избяга. Ако към него се приближеше диво животно, човекът също можеше да го разпознае и да избяга. В тази последна фаза на ясновидството си атлантецът възприемаше душевните състояния на околната си среда. Днешното зрение се разви постепенно от предишното. Представете си как в един сравнително мъглив ден предметите се размиват. Представете си как в един такъв ден уличната лампа се показва първоначално само като точка и как след това постепенно можете да различите очертанията и. Именно по този начин атлантецът се учеше да вижда. Това, което човекът виждаше по-рано беше един вид астрален цвят, който първоначално се възприемаше като свободно висящ и който му се явяваше вместо предметите.

Разбира се този различен начин на възприятие беше свързан с това, че тогавашният човек изглеждаше съвсем различно от днешния. В последните стадии на атлантския период човекът имаше например едно дълбоко вдлъбнато физическо чело, от което като една огромна топка се показваше етерното тяло. Точката на челото, между двете очи и лежаща малко назад, още не съвпаднаше във физическото и етерното тяло. Тогавашното физическото и етерното тяло се свиха в едно, и съвпадането на тези две точки в етерното и физическо то тяло беше един важен момент в развитието на човечеството. Днес етерната глава почти съвпада с физическата. При конете все още е различно. Но както се промени главата на човека, така се измениха и крайниците му. Постепенно се оформи днешното му телосложение. Представете си живо края на атлантската епоха. Какво беше всъщност положението тогава? Човекът възприемаше душевните състояния в околната среда чрез един вид ясновидство. Представете си за кратко тази мъглива атмосфера, пропития с плътни водни маси въздух. Вие нямаше да можете да виждате Слънцето, звездите и всички предмети около вас в този плътен, воден въздух. Дъгата още не съществуваше тогава, тъй като тя не можеше да се образува. Всичко беше обгърнато в плътни, тежки маси мъгли. Затова легендата разказва за Нифлхайм, за един дом на мъглите (Nebelheim, нем. Nebel = мъгла, Heim = дом). Постепенно водата, която беше разтворена във въздуха, се уплътни и "водите на по-

топа заляха земята". С това не се има предвид нищо друго освен това, че мощните мъгли се уплътниха във вода и паднаха на земята под формата на изобилни дъждове. Когато водата се отдели от въздуха, той се избистри и с избистрянето на въздуха възникна днешния начин на виждане. Най-напред човекът можеше да види себе си и след това предметите на около.

Физическото тяло на човека показва много закономерности, които имат дълбоко значение. Една от тях е следната: ако направите една кутия, чиито височина, широчина и дълбочина се отнасят $3 : 5 : 30$, и при това дължината отговаря на дължината на тялото, то вие ще намерите същите съотношения и в човешкото тяло. С други думи: с това е дадено съотношението на едно правомерно разчленение на човешкото тяло. Тогава, когато човекът прекрачи вълните на Атлантида, тялото му беше образувано така, че отговаряше на съотношението $3 : 5 : 30$. В Библията това е изразено много по-красиво с думите "И рече Бог на Ноя: ...направи си ковчег....така: дължината на ковчега да бъде триста лакти, широчината му петдесет лакти, а височината му тридесет лакти."

В тези мерки на Ноевия ковчег ние имаме точно хармоничната мярка на човешкото тяло.

Окултните знаци и символи са извлечени именно от същината на нещата, поради което показват, как чрез тях могат да се наблюдават духовните светове.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

Щутгарт, 14 септември 1907

Вчера спряхме при указанията по отношение на Ноевия ковчег, и отбелязахме, че в мерните съотношения, които съществуваха между дължината, широчината и дълбочината му, са изразени мерните съотношения на човешкото тяло. За да разберем какво е значението на този ковчег в религиозния източник на Библията, трябва да разгледаме нещата по два начина. Не само трябва да си изясним какъв е смисъла, едно превозно средство, с което човека трябва да бъде спасен, да има определени мерки, напомнящи на тези в човешкото тяло, но и ще е необходимо да се вгълбим в онзи период от развитието на човека, в което се разиграват действителните събития, за които разказва историята за Ной.

Винаги, когато хора разбиращи малко от окултизъм създаваха някакъв предмет във външния свят, то това имаше една определена цел, едно строго определено значение за човешките души. Спомнете си за готическите църкви и катедрали, спомнете си съвсем специалните особености на тези сгради, възникнали в началото на Средновековието и разпространили се от запад към Централна Европа. Тези църкви са белязани от

едни строго определен архитектурен стил, който се изразява в това, че своеобразните арки, съставени от две събиращи се горе дъги, се изливат върху цялото общото като настроение, че цялото се стреми нагоре, че кулите имат определена форма и т.н. Изцяло неправи са онези, които казват, че готическата катедрала е резултат от външните потребности, от един копнеж да се построи Божи дом, който да изразява едно или друго, или да означава нещо. О, не! В основата на готиката е залегнало нещо много по-дълбоко. Тези, които родиха първите идеи за построяването на готическите сгради в света, бяха познавачи на окултизма, в определена степен те бяха посветени. Строго определени намерения свързваха великите водачи на човечеството с възникването на такива постройки, на такива архитектурни стилове. Готиката, готическите катедрали и църкви извикват определени душевни впечатления в тези, които престъпват праговете им. Все едно навлизаме в гора, когато попаднем в тези извисяващи се нависоко катедрали със стремящи се нагоре колони. Пребиваването там действа върху душата съвсем различно от това например в една обикновена къща или в сграда с ренесансов купол или купол в романтичен стил. Формите имат строго определени въздействия. Обикновеният човек не ги осъзнава, за него всичко тъне в неосъзнатост, в неговото подсъзнание. Човек не може да си обясни с разума си, какво се случва в душата му, когато е заобиколен от подобни форми. А това, което се случва в нея е много различно според вида на обкръжението му. Много хора вярват, че материализмът в нашата епоха идва оттам, че се четат толкова много материалистични писания. Но окултистът знае, че тяхното влияние е много ограничено. Това, което окото вижда, е от много по-голяма важност, тъй като има влияние върху душевните процеси, които в по-малка или в по-голяма степен протичат в сферата на подсъзнателното. Това има огромно практическо значение. И ако някога духовната наука бъде приета изцяло в душата, то това практическо значение ще стане видимо и в обществения живот. Често съм ви обръщал внимание върху това, че по улиците през Средновековието беше много по-различно от днес. Отляво и отдясно всяка фасада напомняше за този, който я беше построил. Всеки предмет, всичко, което заобикаляше човека, всяка брава, всеки ключ беше изграден от нещо, в което душата на създателя му беше възплътила чувствата си. Всичко беше създадено с любов. Нека ви стане ясно, как отделния занаятчия изпитваше радост от всеки предмет, как той отразяваше душата си в него. Във всяко нещо се съдържаха частица от душата му. А там, където душата присъствува във външната форма, душевните сили също се изливат върху това, което той гледа и вижда. Сравнете това с един днешен град. Къде е днес душата в нещата? Днес има магазин за обувки, за ножове, месарница, бирария и т.н.

Вземете нашето плакатно изкуство, какви продукти създава то? Имаме ужасно плакатно изкуство! Стари и млади бродят през море от такива отвратителни творения, които предизвикват най-ужасните сили на душата в подсъзнанието. Теософското изкуство на възпитанието ще обърне внимание, че това, което окоето вижда има дълбоко влияние върху човека. Изобщо не гледайте модерните ни карикатури, това се забранява изцяло там! Това не трябва да бъде критика, а само едно посочване на фактите. Тъй като то излива един поток от сили в човешката душа, които го насочват в определена посока, които са определящи епохата. Духовният учен знае, колко много зависи от това дали човекът живее в един или друг свят от форми.

Към средата на Средновековието по протежение на река Рейн възникна онова странно религиозно движение, което се нарича немска мистика. От по-ранните духове на християнската мистика произлезе едно невероятно задълбочаване и вглъбяване, в лицето на Майстер Екхарт, Таулер, Сузо, Руисброк и останалите, които биваха наричани "Свещениците". През 13 и 14 век названието "Свещеник" все още не носеше днешното значение, все още то беше нещо уважително. Реката Рейн се наричаше тогава "голямата европейска улица на свещениците". А знаете ли къде се отразиха това голямо задълбочаване и вглъбяване на човешката душа, тези смире-ни чувства, които търсеха вътрешно съединение с божествените същности си ли? Те бяха привлечени в готическите катедрали с техните заострени арки, подпори и колони. Това възпита тези души. Така силно се проявява вижданото. Това, което човекът вижда, което се влива в душата му от обкръжението му, в него се превръща в сила. След това той се оформя сам - до следващото въплъщение.

Нека сега извикаме пред душите си схематично тази част от развитието на човека. Един архитектурен стил не бива измислен, той се ражда във времето от великите мисли на посветените, те го карат да се влее в света. Сградите възникват, те въздействуват на човека, хората взимат по нещо от живеещата в тези форми спиритуална сила. Това, което душата е получила чрез наблюдението на архитектурните форми - на пример тези на готиката - те проявява в настроението на душите: ще възникнат пламенни души гледащи към висшето. Преди няколко столетия хората приеха в себе си това, което живееше в готиката. А сега ще проследим през някои от следващите столетия тези хора, които бяха приели в себе си силата на архитектурните форми - в следващото си въплъщение те носят на физиономиите си, на лицата си белега на онази вътрешна нагласа. Душите на хората са обособили лицата им. Така разбираме защо се упражняват подобни изкуства. Посветените гледат надалеч, надалеч в бъдещето на човечеството. Поради това те в един определен момент внасят външни

форми на изкуството, общо - външни архитектурни стилове. Така в човешката душа се посява семето на бъдещите епохи.

Ако имаме пред погледа си това, то ние ще разберем какво се разигра към края на атлантската епоха. Нека се пренесем в онова време, когато настъпваше краят, потъването на Атлантида. По онова време все още не съществуваше въздух като днешния, разпределението на въздуха и водата беше много по-различно, Атлантида беше обгърната с водни и мъгливи маси. Мъглата се съгъсти в облаци и земята беше залята от обилните дъждове на потопа. Трябва да си представяме потъването на Атлантида като постепенно. То не се случи в кратки срокове, а беше процес, продължаващ хилядолетия. С промяната на външните условия за живот се промени и самият човек. Преди хората възприемаха обкръжението си чрез един вид ясновидство. Когато започнаха дъждовете те трябваше постепенно да привикнат към новия начин на живот, към нов начин на наблюдение, към нов начин на възприятие. Тялото на човека трябваше да се измени. Ако видите рисунка на атлантския човек, вие ще се удивите, колко се различава той от днешния. Само не мислете, че това преобразуване стана от само себе си. Човешкото тяло със своите сетивни органи се образува постепенно. Дълго време душевните сили на човека трябваше да работят върху тези човешки тела и да действуват така, както ви показах с простия пример. Човекът наблюдава архитектурните форми, те въздействуват на душата му, а душата му въздейства от своя страна в следващия живот върху физиономията му, върху лицето на човека.

Когато атлантската епоха премина в следатлантската душата на човека се преобразува и след това измени и тялото му. Нека се задълбочим още повече в това. Нека си представим най-напред един атлантец, той все още притежаваше ясновидско съзнание, което беше свързано с обкръжението, в което живееше, с изпълнената с мъгли атмосфера. Тя го караше да вижда нещата не в ясно очертани граници. За него те бяха по-скоро цветни образи, флуиди от цветовете, които се преплитаха и му показваха душевните състояния на хората. Вместо предмета, който се приближаваше до него, атлантецът възприемаше една светлинна форма, синя за любовта, червена за страстта, яда и т.н. Около него се разпростираха душевните сили на хората. Ако това състояние беше продължило, човек никога нямаше да притежава днешното си тяло. Когато въздухът се освободи от водата и предметите изникваха все по-ясни и отчетливи и получиха днешните си очертания, беше настъпил моментът, в който душата на човека трябваше да приеме нови впечатления. Според тези впечатления тя оформи човешкото тяло. Тъй като според това, което мислите и чувствате се оформи тялото ви. Какво трябваше да почувства човешката душа, когато пристъпи в новия въздушен пейзаж, за да може тялото да получи

днешната си форма? Човешката душа трябваше да е заобиколена от една такава форма, която има определена дължина, определена широчина и определена дълбочина, за да може тялото да се оформи според тях. Тази форма беше дадена действително посредством това, кое то Библията нарича Ноев ковчег. Както мистичното настроение произлезе от формата на готическата катедрала и ясновиждащият може да определи, какви лица са се образували според нея, така телата на хората от древна Атлантида се промениха постепенно, тъй като хората действително живееха в превозни средства, които бяха построили по указанията на великите поветени според мерките, които Библията описва по отношение на Ноевия ковчег. Животът в древна Атлантида беше живот един вид воден и душевен живот, когато хората в по-голямата си част живееха на превозни средства върху водата и едва постепенно привикнаха към живота на твърдата земя. Тъй като древна Атлантида не беше само покрита с мъгли, а и в голямата си част се намираше под океана. Човекът живееше в тези превозни средства, за да може тялото му да бъде построено такава, каквото е днес. Това е дълбоката мистерия на Ноевия ковчег. Ако се научим да различаваме в Библията дълбочината на тайно научното значение, то над този източник ще се разлее блясъка на мъдростта и безкрайната възвишеност. Човекът живееше на превозни средства, тъй като трябваше да усвои усещането за затвореност в кожата си. Така посветените векове наред въздействаха на възпитанието на човека. Това, което срещате в религиозните източници е извлечено от дълбочината на окултната действителност.

В първата глава на Библията, в Сътворението, намираме един друг символ: този на змията. В романските катакомби често ще се натъкнем на символа риба. До нас е достигнало, че тази риба, която се завръща от ново и отново като отражение на християнството или на самия Христос. Ако някой би помислил върху тези символи, то той сигурно би стигнал до много по-духовити изводи, но това ще е само спекулация. Ние ще се занимаваме единствено с действителността. Тези изображения също произхождат от духовните светове. Ако ме последвате за няколко минути в историята на развитието на човечеството, ще видите какви истини се съдържат в символите на змията и на рибата.

Нека си спомним това, че земята също така е преминала през различни въплъщения както човека. Знаете, че преди да стане земя, тя беше Сатурн, Слънце и Луна. Човешкото тяло съществуваше по време на различните планетарни състояния, но Азът той прие едва през земното. Нека разгледаме накратко как изглеждаше земята, когато се намираше в първото си въплъщение, когато беше в състоянието Сатурн. Нещо подобно на скали или пръст не съществуваше тогава. Физическото тяло на човека

съществуваше, но в едно много фино състояние. Едва постепенно то се уплътни до днешното си плътско състояние.

Ако наблюдаваме днешните вещества наоколо, ние ще открием, че те имат различни състояния, твърди, течни, газообразни. В окултизма всички твърди тела се наричат "земя", под "вода" се разбират всички течни вещества, а под "въздух" всичко въздухоподобно, газообразно. Още по-фино от останалите е състоянието "огън", топлината. Днешният физик може би няма да признае това за истинно. Но окултистът знае, че "огънят" в действителност е нещо, което може да се сравни със земята, водата и въздуха, но е по-фино от тях. Там където усещате топлина, е налице нещо, което е по-фино от въздуха. На Сатурн не съществуваше нищо от това, което обозначихме като земя, вода и въздух. Тези твърди, телесни състояния възникнаха едва на Слънцето, на Луната и на Земята. най-гъстото състояние на Сатурн беше топлината или "огън". В него живееше човешкото тяло, а пръстенът, който заобикаляше Сатурн - тъй като всеки Сатурн си има пръстен - това всъщност са изхвърлени, изоставени отражения, остатъци от огъня. Ако опишем това по-внимателно ще се отдалечим твърде много от днешната тема.

Нека се прехвърлим от Сатурн на Слънцето. Там огънят се сблъсква с въздуха. На Старото Слънце най-твърдото състояние на материята беше въздуха. Това беше един вид въздушно Слънце. На Слънцето човекът беше въздушно същество и беше импрегниран с етерното тяло. Не съществуваша същества освен въздушните. През тези въздушни хора можеше да се преминава, те бяха "пропускливи", както въздуха. Биха могли да се сравнят с Фата Моргана, толкова леки и прозрачни бяха те. Разбира се, на Старото Слънце въздухът беше по-плътен от днешния. На Старата Луна най-напред се появи водното състояние, и всичко, което съществуваше на тази Луна се образуваше от съгъстяването на водата. Медузи и безгръбначни животни, каквито могат да се срещнат и днес, ни дават представа за тези водни същества. Така бяха устроени тогава всички физически тела, и единствено тела от този порядък бяха способни да приемат в себе си астралното тяло. Развитието продължаваше. Така са свързани нещата помежду си, така е свързан човекът със земята, тъй като човекът принадлежи към планетата си. А сега нека разгледаме смисъла на това планетарно развитие. На Сатурн беше налице единствено семето, зачатъкът на физическото тяло. На Слънцето към него се прибави етерното тяло, на Луната астралното. На Старата Луна се случи обаче и нещо друго. Старата Луна се раздели на две тела, на един вид по-финото Старо Слънце и на същинската Стара Луна. Човекът, който тогава населяваше Старата Луна, беше принципно взето едно много по-лошо същество от днешния човек, той беше много по-нисш в развитието си, тъй като аст-

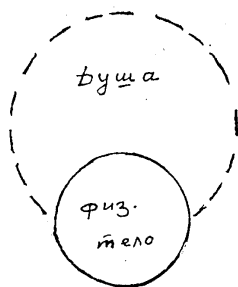
ралното му тяло беше изпълнено с яростни страсти. Едва много по-късно, когато се намеси и Азът, започна изчистването на астралното тяло. За това беше необходимо и друго развитие: Луната трябваше отново да се събере със Слънцето, двете тела - Старата Луна и Старото Слънце трябваше отново да станат едно тяло. [Празни места в записките.] висшите същества, които живееха на отделеното Слънце, трябваше да се разделят с Луната, за да могат да напреднат в собственото си развитие. Но сега тези изостанали на Луната същества, които се бяха укрепили там, трябваше да бъдат спасени. За тази цел слънцето трябваше отново да се събере с Луната.

Нека сега се запитаме, какво би се случило, ако Слънцето и Луната не се бяха съединили, ако се бяхме развивали отделно. Тогава човекът никога не би получил днешната си форма. Ако Луната беше поела сама по пътя си, тя нямаше да може да почерпи нови сили от повторното съединение със Слънцето, тогава най-висшето същество, което тя щеше да е в състояние да роди, щеше да е нещо като днешните змии. Слънчевите същества пък - ако бяха останали сами - щяха да достигнат най-много до формата на рибата. Тялото на рибата е външният израз на същества, които се намират много по-високо от човека. Груповата душа на рибите в действителност и днес е много висша. Външната форма обаче е нещо съвсем различно от душата. Така че, откъде щяха да почерпят сили съществата на Старата Луна за да се издигнат над змията? Тази сила им е дошла от съществата на Слънцето. А чистотата на онези висши същества на Слънцето се изразява материално в образа на рибата, тъй като той е най-висшия материален образ, който може да бъде достигнат от съществата на Старото Слънце.

Христос, слънчевия герой, който пренесе на Земята цялата сила на Слънцето, се символизира от знака на рибата. Сега ще разберем с каква дълбока интуиция езотеричното християнство е схващало образа на рибата. За него тя е външният символ на слънчевата сила, на Христовата сила. Въпреки, че външно рибата е едно несъвършено същество, то още не се е спуснало толкова дълбоко в материята, само малко е засегнато от азвата вострастеност.

За окултиста змията е символ на земята, както тя се е развила от Старата Луна, а рибата е символ на духовните същества от Старото Слънце. Нашата земя с твърдите си субстанции е символизираща в змията най-дълбоката си същност, същността на земята. Това, което се е отделило като водна субстанция, се представя символизирано от рибата. На окултиста рибата се струва като нещо родено от водата. А кое е родено от въздуха, кое е родено от огъня? Това са области, в които нещата трудно се проследяват. Поне някои загатвания трябва да бъдат дадени тук.

Как изглеждаха нещата, когато земята беше преминала от състоянието на Сатурн в това на Слънцето? Човекът беше едно въздушно същество, той не познаваше смъртта и умирането в днешния им смисъл. Той се преобразяваше. Нека си изясним с една схематична рисунка как човекът достигна до днешното си съзнание за смъртта и умирането. Когато земята премина от състоянието Сатурн в това на Слънцето, душата на човека живееше в заобикалящата Слънцето атмосфера, но тя беше във връзка с това, което се намираще като тяло долу. Както в днешно време през нощта астралното тяло на човека принадлежи към физическото му тяло, въпреки че го е напуснало, така беше и на Стария Сатурн и на Старото Слънце, с единствената разлика, че душата никога не се вмъкваше във физическото тяло. Към едно определено тяло се числеше душа, която имаше духовно съзнание, но тя дирижираше тялото отвън. Представете си го така: Душата беше нещо "външно". Това тяло все още не беше подчинено на законите на смъртта. Хората още не знаеха нищо за умирането. Растежът и отмирането протичаха различно от днес. Тялото изгубваше определени части, но се обособяваха нови. Приблизително както гладът и храненето са взаимно свързани, така тогава се осъществяваха унищожаването и повторното възстановяване на физическото тяло. Душата живееше така дълги времена, докато тялото се преобразяваше. Не съществуваше умиране, не съществуваше смърт.

От един определен момент в Слънчевото състояние нататък човешката душа започна да си образува едно определено тяло, това означава, че тя го образуваше в сменящи се, различни форми. Най-напред тя обособяваше тяло с определена форма, след това го променяше в друго, след това в трето и четвърто, след това формата се връщаше в първоначалното си състояние. През тези смени човекът запазваше едно и също съзнание. Формите се сменяха, и когато душата на човека се върнеше към първата форма, след като беше преминала през други три, тя се чувстваше наново възплътена. Вие ще видите този процес съхранен у пеперудите, които сменят четири форми: яйце, гъсеница, пашкул, пеперуда. Пеперудата е йероглифът, знакът на въздушното състояние на човека на Старото

Слънце. Днешната пеперуда, която живее при коренно различни условия, разбира се е една декадентна форма на тези състояния. Пеперудата е символи за въздушното състояние, което човекът прекрачи. Затова тя се обозначава в окултизма като въздушно същество, така както змията се обозначава като земно същество, а рибата като водно. Защо птиците не се наричат въздушни същества ще бъде обяснено по-късно.

Нека сега се върнем към първото състояние - Сатурн, когато човекът беше едно духовно-душевно същество, което винаги имаше едно и също тяло, което знаеше, че е безсмъртно и непрестанно преобразуваше тялото си. Това състояние е съхранено в едно същество, което е своеобразно в своя комунален живот, и което, ако го разглеждаме като групова душа, в някои отношения е по-високопоставено от човека. Имам предвид пчелата. Пчелният кошер - не отделната пчела - има едно духовно същество, което в някои отношения съвпада на по-нисшо ниво с човешкото същество на някогашния Сатурн, което на по-висше ниво човекът ще достигне едва на Венера. Тялото на пчелата е изостанало на нивото на Стария Сатурн. Трябва да направим разлика между пчелния кошер и отделната пчела. Душата на пчелния кошер не е обикновена групова душа, а е едно само по себе си особено същество. Отделната пчела е съхранила във формата си това, което човекът преживя на Стария Сатурн. Духът на пчелния кошер стои по-високо от духа на отделния човек, той днес вече е достигнал до съзнание-Венера. Пчелата е символ на Духа-Човек, който не познава смъртността. Духовността, която човекът притежаваше, когато планетата се намираще още в огнено състояние [Сатурн], той ще добие отново, когато планетата стане огнена в състоянието Венера. Затова в окултизма пчелата се посочва като топлинно или огнено същество.

Изключително интересно е да проследим паралелността, за която физическата наука не би могла да каже много. Какво от сатурновото състояние човекът все още носи в себе си? Топлината! Топлината на кръвта. Това, което тогава беше разпределено в целия Сатурн - топлината - се отдели и днес представлява топлата кръв на хората и животните. Ако изследвате температурата в пчелния кошер, вие ще откриете приблизително същата температура, която има и човешката кръв. Това означава, че целият пчелен кошер развива температура, която отговаря на тази на кръвта на човека, и която се съотнася към същото стъпало на развитие като човешката кръв. Затова окултизмът обозначава пчелата като родена от топлината, като топлинно същество, така, както определя пеперудата като родена от въздуха, като въздушно същество, рибата като водно същество и змията като земно същество.

От това изложение също можете да видите колко дълбоко свързано с историята на развитие на планетата и на човека е това, което окултните знаци и символи искат да изразят.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Щутгарт, 15 септември 1907

Първото, с което днес ще се занимаем е едно разглеждане на това, което се нарича символика на числата. Когато говорим за окултни знаци и символи е нужно поне накратко да се споменат онези символи, които се изразяват в числата. От онзиденшните ми изложения си спомнете, че се говори за скоростите, с които се движат отделните планети. Видяхме, че тези числа и съотношенията помежду им се изразяват в хармонията на сферите, която преминава като вълна през вселената, и че тя има определено значение за световното цяло и за разглеждането на света.

Днес ще се занимаем се една по-интимна символика на числата, една символика, чието значение само ще успеем да очертаем, тъй като за да се задълбочим наистина в нея, ще са необходими много други неща, върху които ще трябва да се спрем по-подробно. Както и да е, поне ще получите една идея за това, какво се има в предвид, когато например в древната питагорейска школа се казва, че човек трябва да се вгълби в числата и в тяхната природа, за да достигне до общ поглед върху света. Може да се стори сухо и пусто, че трябва да разсъждава върху числата. Предимно на хората, които се чувствуват наранени от днешното материалистично образование ще им изглежда като игра да се вярва, че посредством наблюдението на числата може да обясни нещо за основата на нещата. Въпреки това дълбоко основание имаше това, което великият Питагор говореше на учениците си, познаването на природата на числата водеше надълбоко в същността на нещата. Само не бива да вярваме, че е достатъчно да се разсъждава върху числото 1 или 3 или 7. На истинското тайно учение не е присъщо нищо от вешерството или факирството, също и нищо от суеверието относно значението на някое число, нейното знание почива на много по-дълбоки неща. От кратката скица, която днес ще ви направя, вие ще видите, че ако притежаваме ключа към действителното задълбочаване в числото, то може да ни даде една определена опорна точка за самовгълбяване, което се нарича също и медитиране. Трябва да изхождаме от числото едно, от единството. Доколко това число онагледява нещата, които ще посоча, ще стане ясно в хода на разглеждането на останалите числа. Във всеки окултизъм с числото едно винаги се е определяло неделимото единство на Бога. Богът се представя посредством единицата. Не бива обаче да вярваме, че само с едно вгълбяване в числото едно ще допринесем нещо за познанието на света, вие ще видите, как трябва да се

осъществи това вглъбяване. Но ние наблюденията ще бъдат много по-плодотворни, ако най-напред разгледаме и останалите числа.

В окултизма двойката се нарича число на откровението. С числото две така да се каже получаваме малко твърда земя под краката си, докато при единицата се лутаме лишени от почва. Когато кажем, че двойката е число на откровението - то това не значи нищо друго освен: всичко, което виждаме в света, което не е скрито в някакво отношение, а излиза в света, е поставено в двойствеността. Вие ще намерите числото две разпръснато из цялата природа. Нищо не може да се открие, без да се докосне до числото две. Светлината никога не би могла да се прояви като единство. Когато се проявява светлината, трябва да съществува и сянка или тъмнина, т.е. налице трябва да е двойствеността. Никога нямаше да съществува свят, изпълнен с проявена светлина, ако не съществуваше съответната сянка. Доброто никога не би се проявило, ако негова сянка не беше злото. Двоичността Добро - Зло е необходимост в откровения свят. Подобни двойствености съществуват в безкрайно количество, те изпълват целия свят, нужно е само да ги потърсим където трябва.

Двойственост, върху която човекът може много да разсъждава през живота се е следната: вчера разгледахме различни състояния, през които човекът е минал, преди да стане обитател на днешната земя. Видяхме, че той притежаваше известна безсмъртност на Стария Сатурн поради това, че дирижираше тялото си от вън, че части от тялото му се отчупваха и се сменяха с нови, така че човекът не преминаваше през смърт и умирање. Но съзнанието му тогава не беше като днешното му съзнание, то беше притъпено, сумрачно съзнание. Едва на нашата земя човекът извоюва едно съзнание, което е свързано със себесъзнанието. Едва тук той се превърна в същество, което знаеше нещо за себе си и можеше да се различава от предметите. За това то не трябваше просто да дирижира тялото отвън, а да се вмъкне в това тяло - на промеждутъци - да свикне се него, да го нарече "Аз". Само поради това, че човекът се вмъкна изцяло в тялото си, той можа да достигне пълното си съзнание. Но сега той дели и участта на тялото. По-рано, когато се намираше над него, това не беше така. Едва когато беше постигнал тази степен на съзнанието, той встъпи във връзка със смъртта. В момента, когато тялото му се разпада, то чувства, че Азът му престава, тъй като го е идентифицирал с тялото. Едва постепенно, посредством духовно развитие, той ще се върне отново към някогашното безсмъртие, а тялото е като училище за да го достигне съзнателно. Човекът никога не би могъл да стигне до по-висока степен на безсмъртие, ако не я изкупи чрез смъртта, ако не познае двойствеността живот - смърт. Докато човек не се беше запознал със смъртта, светът още не беше открит за него, тъй като за свят, който се е превърнал в

откровение, е нужна двойствеността между живота и смъртта. Така ние можем стъпка по стъпка да проследим двойственостите в живота. Във физиката ще намерите отрицателно и положително електричество, в магнетизма привличащи и отблъскващи сили, всичко се явява в двойствено ст. Числото две е число на проявлението, на откровението.

Но не съществува откровение, без зад него да стои Божественото. Затова зад всяка двоичност се крие единството. Поради това числото три не е нищо друго освен двойката и единицата, а именно откровението и стоящото зад него единство. Единицата е числото на единството на бога, тройката е числото на откровението божественост. В окултизма съществува едно изречение, което гласи: Числото две никога не може да е число на божествеността. - Единицата е числото на Божествеността, и тройката е число на божествеността, тъй като когато стане откровение, тя се проявява като двоичност, а зад нея се намира единството. Човекът, който вижда света в двоичност, вижда само откровението. А който казва, че външното проявление е двоично, е прав. Но който каже, че тази двоичност е цялото, винаги е неправ. Нека си изясним това в няколко примера.

Много често, когато се заговори за теософия, истинския окултизъм се упреква заради изречението, че числото две е число на откровението, но не и на пълнотата, на изпълнеността. Така в популярния окултизъм, често бихте могли да чуете от хора, които не са запознати с фактите, да говорят, че всяко развитие протича в еволюция и инволюция. Ние ще видим как протичат нещата действително. Но нека най-напред проследим какво означават понятията инволюция и еволюция. Нека разгледаме едно растение, едно напълно развито растение с корени, листа, стъбло, цветове, плод, накратко притежаващо всички части, които може да има едно растение. Това е първото. А нека сега разгледаме едно семе, от което може да се роди растението. Този, който наблюдава семето, вижда само едно малко зрънце, но в него се съдържа вече цялото растение, то е един вид скрито вътре. Защо се намира то там? Тъй като зрънцето е взето от растението, тъй като растението е вложило в него всички сили. Затова в окултизма се прави разликата между двата процеса: първият се състои в това, че семето се разгъва и се развива в растение - еволюция, а другият - в това, че растението се сгъва, така че формата му се свива до семето - инволюция. Така че ако някое същество, което има много органи, се обособява така, че от тези органи вече нищо не е видимо, че се свива в една малка част, то това се нарича инволюция, а разтварянето, разгръщането - еволюция. Тази двоичност се сменя непрестанно в света, но винаги в откровение. Вие можете да го наблюдавате не само при растенията, а и по-висшите сфери на живота.

Проследете например мисловно развитието на европейския духовен живот през цялото Средновековие, от Августин до Калвин. Ако оставите погледа си да кръжи над духовния живот от тази епоха, то вие ще установите у Августин една мистическа интимност. Никой не би чел писанията и особено "Изповедите" му без да почувства, колко интимен беше чувственият живот на този човек. Ако след това се пренесете на татък във времето, то вие ще откриете едно толкова прекрасно явление като Скотус Еригена, един монах, който произхождаше от Шотландия и затова биваше наричан и Шотландския Йоан, и който живееше в двора на Карл Плешиви. В църквата той завършва трагично, легендата разказва, че неговите братя по орден са го измъчвали до смърт с топлийки. Това, разбира се, не бива да се приема буквално, но е вярно че е измъчван до смърт. Той е написал една великолепна книга: "De deivisione naturae" - "За делението на природата" - която е белязана от голяма дълбочина. По-нататък намираме мистиката на така наречената немска улица на отците, където тази интимност на чувствата е обхванала цели народни маси. Това бяха не само върховете на духовния клир, а и народа. Хората, които работеха на полето или в ковачницата бяха обхванати от онази дълбочина на чувствата, която присъществаше като отличителна черта на епохата. По-на татък намираме Никола Кузански, който живееше между 1400 и 1464 година. Така можем да проследим времето до самия край на Средновековието. Навсякъде ще открием тази дълбочина на чувствата, тази интимност, която се разпростираше върху всички кръгове. Ако сравним това време с по-късното, което дойде на негово място, с онова, което започва през 16 век и достига до нас, то ние ще открием една огромна разлика. В изходната точка намираме Коперник, чиито обхватни мисли предизвикват обновление в духовния живот, който така е внедрил тези мисли в човечеството, че всеки, който не вярва в тях се смята за глупак. Виждаме Галилей, който открива законите на махалото по движенията на един църковен полилей в Пиза. Така стъпка по стъпка можем да проследим хода на времето, и навсякъде ще установим строга противоположност със Средновековието. Чувството все повече и повече отпада, интимността изчезва, разумът, интелектуалността се изявява все повече и повече, хората стават все по-умни и ловки. Тук преминават една след друга две епохи, които имат точно противоположен характер. Духовната наука ни дава обяснение на тези епохи. Съществува окултният закон, който обяснява, че трябва да бъде така. Във времето между Августин и Калвин беше епохата на мистичната еволюция и на интелектуалната инволюция, а от там насетне ние живеем във време на интелектуална еволюция и мистична инволюция. Какво означава това? От Августин до 16 век беше епохата на външното развитие на мистичния живот, той беше изнесен

навън. Но тогава съществуваше само във вид на семе нещо друго: интелектуалният живот. Той беше скрит като семе в духовната земя, за да се развие постепенно след 16 век. Интелектуалният живот преживяваше тогава инволюция, така както растението се намира във семето. Нищо на света не може да възникне, ако преди това не е преминало през такава инволюция. След 16 век интелектуалността намира в еволюция, мистичният живот е отстъпил на заден план, той е в инволюция. А сега е настъпил моментът, в който този мистичен живот трябва отново да излезе навън, където трябва да бъде разгърнат, доведен до еволюция от нашето теософско движение.

Така навсякъде в живота в откровението се сменят инволюция и еволюция. Този, който застане на едно място ще наблюдава само външната страна. Ако желаем да виждаме цялото, трябва да се прибави и нещо трето, което се намира зад тези две. Какво е това трето нещо? Представете си, че стоите пред едно проявление на външния свят и разсъждавате върху него. вие сте там, външният свят е там, а във вас са вашите мисли. Преди тези мисли не бяха там. Ако например създавате мисълта за розата, то тя се появява едва в момента, когато вие встъпите в отношение с розата. Вие бяхте там, розата беше там. А когато в мислите ви изниква образът на розата, то не се ражда нещо съвършено ново, не съществувало преди. Такъв е случаят и в останалите области на живота. Представете си творещия Микеланджело. Той почти никога не е работил по модел. Нека обаче си представим, че той е подредил една група модели. Микеланджело беше там, моделите бяха там. Но образът на тези модели, когото Микеланджело носи в душата си е едно напълно ново творение. Това няма нищо общо с инволюция и еволюция. Това е нещо съвършено ново, то възниква от сблъсък между едно същество, което може да възприема, и едно друго, което може да дава. Подобни творения са едно начало. Спомнете си за това, което разглеждахме тук вчера, как мислите са творчески, как те могат да облагородяват душата, а по-късно дори ще работят върху оформянето на тялото. Това, което едно същество мисли, мисловните му образувания, представната му сила, тези неща работят, действието им продължава. Те са едно ново творение и същевременно са начало, но те носят последствия със себе си. Ако днес имате добри мисли, то тези мисли са плодотворни за най-далечното бъдеще, тъй като душата ви върви по собствения си път в духовния свят. Тялото ви се връща обратно в елементите, то се разпада. Разпада се и всичко, посредством което е възникнала мисълта, въздействието на мисълта остава, мисълта продължава да действа. Нека отново вземем за пример Микеланджело. Прекрасните му картини са подействували на милиони хора извисяващо. Но някога те ще се превърнат в пепел, и ще има цели поколения, които

няма да са видели нещо в неговите творби. Това, омото е живееело в душата на Микеланджело, преди картините му да приемат външния си вид, което съществуваше като ново творение в душата му, то продължава да живее, то остава, и то ще се изяви във форма в бъдещите степени на развитие и ще добие форма. Знаете ли защо днес съществуват облаци и звезди? Защото в предишни времена съществуваха същества, чиито мисли бяха облаци и звездите. Всичко възниква от мисловни творения, и мисълта е ново творение. Всичко е възникнало от мисълта, а великите неща в света са предхождани от мислите на божеството.

Това е третото. В откровението нещата преминават от еволюция към инволюция. Но зад тях се намира скрито дълбоко третото, което дава пълнотата, едно творение, което е напълно ново творение, което е произлязло от нищото. Така че три неща са неделим: творението от нищото, и след това, когато то стане откровение и се подчини на времето, то приема формата на откровението: еволюция и инволюция.

Това се има в предвид, когато в религиозните системи се говори за Сътворяването на света от нищото. И когато днес се спори за това, то това се случва, тъй като хората не разбират какво се съдържа в тези източници. В откровението - за да обобщим още веднъж - всичко се сменя от инволюция в еволюция. В основа та на това лежи едно скрито творение от нищото, което се съединява с двоичността и става троичност. Троичността е връзката на божеството с откровението.

Така вие виждате, как можем да разсъждаваме за числото три, само не бива педантично да съчиняваме. Зад двоичността, на която се натъкваме навсякъде трябва да търсим троичността. Тогава ще разглеждаме символите на числата правилно и в питагорейски смисъл. Зад всяка двоичност може да се открие скритата трето.

Сега стигнахме до числото четири. Четворката е знак на космоса или на творението. Ще разберете, защо четворката се нарича число на сътворението, когато си спомните казаното по-рано, че нашата земя - доколкото можем да проследим това, се намира в своето четвърто възплъщение. Всичко, с което се сблъскваме на земята, също и четвъртият принцип в човека има за предпоставка, че това творение се намира в четвъртото състояние на планетарното си развитие. Това е само един особен пример за всички творения. Всяко творение се намира под знака на четворността. В окултизма се казва: Човекът днес е в минералното царство. Какво означава това? Днес човекът разбира единствено минералното царство, и той може да владее само него. Посредством събиране на минерални вещества той може да си построи къща, да конструира часовник и други неща, тъй като те са подчинени на законите на минералното царство. Друго той не е в състояние да направи. Той например не е способен да

сътвори едно растение по силата на собствените си размишления, затова той самият трябва да се намира в растителното царство. Това ще се случи по-късно. Днес човекът е творец в сферата на минералното царство. То се предхожда от три други, наречени елементарни царства, минералното царство е четвъртото подред. Като цяло съществуват седем такива природни царства. Така човекът се намира днес в четвъртото си царство, в него той постига същинското си съзнание навън. На Старата Луна той действуваше в третото елементарно царство, на Старото Слънце във второто и на Стария Сатурн - в първото. На Юпитер човекът ще бъде в състояние да действува в растителното царство, той ще може да създава растения, така както днес прави часовник. Всичко, което се явява видимо в откровението, се намира под знака на четворката. Съществуват много планети, които не можете да видите с физически очи, онези планети, които се намират в първото, второто и третото елементарно царство, не са видими за физическите очи. Едва когато планетата навлезе в четвъртото царство, в минералното, ние можем да я съзрем. Затова четворката е числото на космоса, или на сътворението. Едва с навлизането в четвъртото си състояние съществото става напълно видимо за очите, които могат да виждат външното.

Пет е числото на злото. Това бихме си изяснили най-добре, ако отново разгледаме човека. Човекът се е развил до своята четворност, до съществуване на творението, но на земята към него се прибавя петият член - Духът-Себе. Ако човекът беше останал в четворността си, то той за добро винаги щеше да бъде дирижиран отгоре, от боговете. Той никога не би достигнал до самостоятелност. Той стана свободен поради това, че получи на земята зачатъка на петия си член, на Духа-Себе. Така той получи възможността да върши зло, но стана и самостоятелен. Нито едно същество, което не навлезе в петицата, не може да върши зло, и навсякъде, където се натъкваме на зло, което действително може само по себе си да действува разрушително, то там в сила е петицата. Това е така навсякъде, също и вън в света. Човекът само не го наблюдава, а днешният материалистически светоглед няма и идея за това, че света може да се наблюдава и по този начин. В един пример можем да видим как навсякъде, където срещаме петицата, имаме основание да говорим за зло в някакъв смисъл. Колко благотворно би се оказало, ако медицината се възползва от това, да проследи протичането на болестите, това, как протича една болест от избухването си до петия ден, или до петия час след полунощ в един единствен ден, или до петата седмица. Тъй като петицата винаги владее това, където лекарят най-много би помогнал. Преди това той не може да направи нищо друго освен да остави природата да свърши своето, но може да се намеси в помощ, когато съблюдава закона на петицата, тъй като

тогава принципът на това число се намесва във фактическия живот така, че с право можем да го наречем вреден или лош. така бихме могли да покажем в много области какво голямо значение за външните събития има числото пет.

В живота на човека има седем периода: първият е този преди раждането му, вторият продължава смяната на зъбите, третият е до половото съзряване, четвъртият се простира седем-осем години по-нататък, петият продължава до тридесетата годишнина и т.н. Когато хората ще знаят, какви са тези периоди и какво е най-добре да достигне до човека именно през петия период или какво трябва да остане далеч от него, то те ще знаят много повече и за това, как да си подсигурят добри старини. Тогава може да бъде предизвикано добро или зло за целия останал живот. В тези първи периоди може да се направи много посредством едно възпитание според тези закони. Тогава обаче в петия период на човешкия живот настъпва една повратна точка, която е решаваща за целия следващ живот. Тази повратна точка в петия период от живота на човека, трябва да бъде прекратена по възможност преди човекът да се впусне с пълна увереност в света. Царящият днес принцип, че човекът трябва да се изпрати в живота още много рано, е много лош. От огромно значение е да се спазват такива древни окултни принципи. Затова в миналото, по разпореждане на тези, които знаеха за това, човек завършваше времето за учение и пътешествие, преди да може да се нарече майстор.

Седмицата е числото на съвършенството. Отново можете да си го разясните на базата на човека. Като същество той е четворен, в петицата се намира доколкото може да бъде добро или зло същество. Когато ще се е развил изцяло, той ще стане едно седемчленно същество, съвършено по вида си. Седмицата владее света на цветовете, дъгата, тя владее света на звуците, гамата. Навсякъде, във всички сфери на живота вие можете да представите числото седем като един вид число на съвършенството. Зад това няма нито суеверие, нито фокуси.

Нека сега отново се върнем към единицата. Поради това, че разгледахме и други числа, това, което може да се каже за единицата ще може да изникне пред нас в правилна светлина. Същественото в единицата е неделимостта. В действителност и единицата може да се раздели, например на $1/3$ и на $2/3$. Но съществува и нещо много значително и важно, което можете да проследите мисловно: в духовния свят, когато отнемете две третинки, остатъчната третинка, продължава да принадлежи към първите две. Бог е единно същество. Ако нещо бъде отделено от бога като откровение, то цялата останала част се съхранява като нещо принадлежащо към другата. В питагорейски смисъл: раздели единството, но го раздели никога другояче, освен като запазиш в мислите си остатъка.

Какво всъщност означава това да се дели единството? Вземете например едно златно листче, погледнете през него и светът ще ви изглежда зелен. Златото има свойството, когато върху него пада бяла светлина, да отблъсква жълтите лъчи. Къде обаче отиват останалите цветове, които продължават да се съдържат в бялата светлина? Те влизат в предмета и преминават през него. Червеният предмет е червен, защото отблъсква червените лъчи и поглъща останалото. Червеното не може да се извлече от бялото, без останалото да бъде задържано. С това очертаваме контура на една велика световна тайна. Вие можете да наблюдавате нещата по определен начин. Ако светлината например пада върху една червена покривка, която е сложена на масата, то ние възприемаме червения цвят. Останалите съдържащи се в бялата слънчева светлина цветове биват поглънати, например зеления цвят бива приет от покривката и не се отразява. Ако се опитаме да приемем в съзнанието си едновременно червения и зеления цвят, то ние ще възстановим единството. Ние разделихме единството в питагорейски смисъл, така че остатък се запази. Ако проведем медитативно това разделяне и събиране на единството, то това е една много значителна работа, чрез която може да се напредне в развитието. В математиката съществува един израз за това, който важи навсякъде в окултните школи:

$$1 = (2 + x) - (1 + x)$$

това е една окултна формула, която трябва да изрази, как се дели единството, и как частите се представят така, че отново да правят едно. Окултистът трябва да си представя делението на единицата така, че винаги да събира частите отново в единица.

Така днес подложихме на едно разглеждане това, което се нарича символика на числата, и видяхме, че ако изместим медитативно света пред призмата на числата, бихме могли да достигнем до дълбоки световни тайни.

За допълнение ще повторя още веднъж: в петата седмица, в петия ден или в петия час е важно да се внимава дали нещо не може да се обърка или да се поправи. В седмата седмица, в седмия ден или в седмия час - или в някое съответстващо съотношение на числата, например $3\frac{1}{2}$, тъй като вътре също се съдържа седмицата - винаги се случва нещо поради самото себе си, например в петия ден на болестта температурата може да добие определен характер, или на четиринадесетия ден. В основата винаги лежат отношения между числата, които правят структурата на света.

Този, който правилно се вгълби в това, което в питагорейски смисъл гласи: изследвай числата - той ще се научи от символиката на числата да разбира живота и света. Днешното изложение имаше за цел да ви даде отправна мисъл за тези неща.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Щутгарт, 16 септември 1907

Най-важният сред символите и сетивните образи, който изобщо съществува и е признат от всички окултисти във всички времена, това е самият човек. Той винаги е бил наричан микрокосмос, един малък свят. И с право, тъй като този, който се запознае точно и интимно с човека, винаги ще е наясно, че в него се съдържа едно, бихме могли да кажем, умаление на всичко, което е разпространено навън в останалата природа. На първо време това е трудноразбираемо, но ако помислите върху него, ще разберете, какво се има предвид: в човека се открива като един вид екстракт, като едно извлечение от останалата природа, всички вещества и сили. Ако изследвате едно растение по отношение на съществото му и успеете да вникнете достатъчно дълбоко в него, то вие ще разберете, че в човека се съдържа нещо от това същото същество, дори и в много малка степен. Ако вземете едно животно: винаги ще можете да откриете по нещо в човешкия организъм, което съществува в тялото му, сякаш е взето от организма на човека.

Естествено, за да се разбере правилно развитието на света е необходимо то да се разглежда от окултна гледна точка. Така например окултистът знае, че човекът не би имал сърце като днешното, ако навън в природата не съществуваше лъвът. Нека се пренесем в едно по-далечно минало, когато не съществуваша лъвовете. Хората съществуваша, тъй като човекът е най-древното същество, но той имаше съвсем различно сърце от днешното. Навсякъде в природата съществуват взаимоотношения, които не винаги са пределно ясни. Когато човекът в далечното минало превърна сърцето си в днешния орган, тогава възникна лъвът: двете бяха образувани от едни и същи сили. Това е същото както ако вие екстрахирате съществото на лъва и оформите от него с божествена сръчност човешкото сърце. Вероятно мислите, че в човешкото сърце няма нищо подобно на лъва, но за окултиста нещата не стоят така. Не бива да забравяте, че, когато нещо се поставя в отношение към друго, то действа по съвсем различен начин, отколкото ако е свободно. Може да се каже и обратното: ако бихте могли да извлечете есенцията на сърцето, и желаете да сътворите същество, което да отговаря на тази есенция, без да е подчинено на силите на организма, то вие ще получите лъва. Всички свойства на смелостта, на дръзновението, или както казва окултистът, "кралските" качества в човека произхождат от връзката с лъва, а Платон, който беше посветен, пренесе кралската душа в сърцето.

За тази връзка на човека с природата Парацелзий е употребил едно много красиво сравнение. Той казва: то е така, сякаш отделните същества в природата са букви, но човекът е думата образувана от тези букви.

Големият свят навън - Макрокосмоса, малкия свят в нас - Микрокосмоса. Навън всичко съществува само за себе си, в човека то се определя от хармонията, в която се намира спрямо останалите органи. Именно поради това ние хората можем да си онагледим развитието на цялата вселена, доколкото тя принадлежи към нас.

Един образ на това развитие на човека във връзка със света, към който той принадлежи, имате в печатите, които бяха окачени в залата в Мюнхен по време на конгреса. Нека видим какво представляват те!

Първият от тях изобразява един човек в бели дрехи, с метални крака, като руда; от устата му излиза един огнен меч; десницата му е заобиколена със знака на нашата планета: Сатурн, Слънце, Луна, Марс, Меркурий, Юпитер, Венера. Ако познавате Апокалипсиса на Йона ще си спомните, че там се съдържа едно доста подобно описание на този образ, тъй като Йоан беше посветен. Този печат представлява, бихме казали, идеята на цялото човечество. Ще разберем това, когато си припомним някои представи, които са известни на по-възрастните от тук присъстващите.

Ако се върнем назад в развитието на човека, ние ще достигнем до едно време, когато човекът се намираше все още на едно стъпало на несъвършенство. Така например той не притежаваше това, което вие днес носи-

Печат 1

те на главите си: главата. Ще прозвучи гротескно, ако опишем тогавашния човек. Главата се образува постепенно и ще продължи да се развива. В човека днес съществуват органи, които, така да се каже, са до стигнали до крайната фаза в развитието си. По-късно те вече няма да са част от човешкото тяло. Съществуват други, които ще се преобразуват, като ларинкса ни, който има велико бъдеще, разбира се във връзка със сърцето. Ларинксът се намира днес едва в началото на развитието си, някога той ще се превърне в преобразувания в духовното орган за възпроизвеждане. Ще получите известна представа за това, ако си изясните какво може да предизвика днес човек с ларинкса си. Когато говоря тук, вие чувате думите ми. Поради това, че залата се изпълва и във въздуха се произвеждат определени трептения, моите думи стигат до ушите ви и преминават в

душите ви. Когато изговоря една дума, например "свят", вълните във въздуха за почват да трептят - това са възплъщенията на думите ми. Това, което днес човекът създава по този начин, се нарича създаване в минералното царство. Движенията на въздуха са минерални движения. Посредством ларинкса си човек въздейства минерално върху обкръжението си. Но човекът ще се извиси и някога ще може да действа растително. Тогава той ще произвежда не само минерални, а и растителни трептения. Той ще изговаря растения. Следващото стъпало в развитието ще настъпи, когато той ще изговаря чувстващи същества. А на най-високото стъпало в развитието си той ще може да създава с ларинкса си себе подобни. Ако сега той е в състояние да изговаря единствено съдържанието на душата си чрез думите, то тогава той ще може да изговаря сам себе си. Точно както хората в бъдеще ще изговарят същества, така и предшествениците на човечеството, боговете, бяха надарени с един орган, с когото изговориха всички съществуващи днес неща. Те изговориха всички хора, всички животни и всичко останало. Всички те, в буквален смисъл са изговорените от божеството думи.

"В начало бе Словото, и Словото беше у Бога, и Словото бе Бог." Това не е философски израз в спекулативен смисъл - Йоан е посочил един факт, който трябва да се приема изцяло буквално.

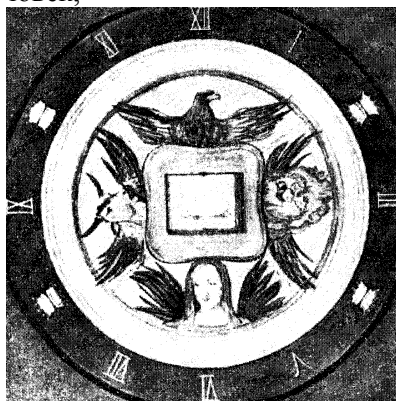
И в края ще бъде словото, а творението е осъществяване на словото. Това, което ще произлезе от човека в бъдеще, ще е осъществяването на това, което днес е слово. Но тогава човекът няма да има физически образ като днешния, а ще е преминал към онзи образ, който притежаваше на Стария Сатурн - огнената материя. Така творческата сила в началото на световното развитие се свързва с нашата собствена творческа сила в края на световното развитие.

Онова същество, което е изговорило всичко, което е днес в света, е великият пример за хората. Тя изговори в света Сатурн, Слънцето, Луната, Земята - в двете и части Марс-Меркурий -, Юпитер, Венера. Това казват седемте звезди, те са знак затова, до какви висини може да се развие човека. В огнената материя планетата ще е приближила края си. А човекът ще може да говори творчески в тази огнена материя: това е огненият меч, излизаш от устата му. Всичко ще бъде огнено, затова краката му са като течна лава. Смисълът на развитието е схванат превъзходно в този знак.

Ако сравните днешния човек с животното, то разликата се явява така, че трябва да кажем: Като отделно същество човекът притежава нещо, което животното не притежава като отделно същество. Човекът има индивидуална душа, а животното групова. Отделният човек е сам по себе си един животински род. Всички лъвове заедно например правят една единстве-

на душа. Тези групови Азове са същите като човешкия Аз, само не са достигнали до физическия свят, а могат да се открият само в астралния свят. Тук на земята вие виждате физическите хора, всеки от които носи по един Аз. В астралния свят, в астралната материя точно по същия начин ще срещнете същества, които са също като вас, само че не във физическа, а в астрална обвивка. Можете да говорите с тях както с равни - това са груповите души на животните.

Хората също имаха в миналото групова душа, едва постепенно те извоюваха днешната самостоятелност. Тези групови души се намираха първоначално в астралния свят и след това слязоха във физическия, за да живеят в плът. Ако изследваме в астралния свят първоначалните групови души на хората, то ние ще открием четири рода, от които човекът е изходил. Ако бихме сравнили тези четири рода с групови души, които принадлежат към днешните животни би трябвало да кажем: един от тези видове може да се сравни с лъва, друг с орела, третия с телето и четвъртия с човека от пра древните епохи, когато върху него още не се беше спуснал Азът. Така във втория библейски образ, в апокалиптичните животни - лъв, орел, крава и човек,

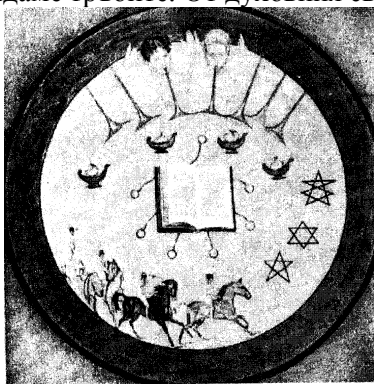

Печат 2

ни е представен един по-ранен стадии в развитието на човека. След това обаче, докато има Земя, ще съществува и една групова душа за най-висшето откровение на човека, което се представя от агнето, знак за изкупителя. Тази картина ни показва групирането на петте групови души: четири на човека около великата груповата душа, която принадлежи на всички хора едновременно.

Ако проследим човешкото развитие далеч, далеч в миналото, така че да прехвърлим милиони години, то ние ще срещнем още нещо. Сега човекът присъства физически на земята, но съществуваха епохи, когато това, което се движеше по земята все още не беше в състояние да приеме

човешките души. Тогава душата се намираше на астрален план. Продължавайки назад стигаме до времето, в което тя се намираше на духовния план, в Девакана. В бъдеще, когато се пречисти на земята, тя отново ще се изкачи на това високо стъпало. От духа през астрала, физическото и отново към духа, това е едно дълго развитие на човека. И все пак то се осъществява в един кратък срок, ако го сравним с времето, което човекът прекара на Стария Сатурн и на останалите планети. На тях той не преминаваше през физически преобразувания, а само през духовно, астрално и физическо. Ако ги проследим, ние трябва да се изкачим до самите духовни светове. Там се възприема музиката на сферите, звуци, които протичат през пространството в този духовен свят. И когато човек отново заживее в духовния свят, то той ще възприема тази хармония на сферите. В окултизма те се наричат звуци от тромбоните на ангелите. Затова в третата картина виждаме тръбите. От духовния свят идват откровенията,

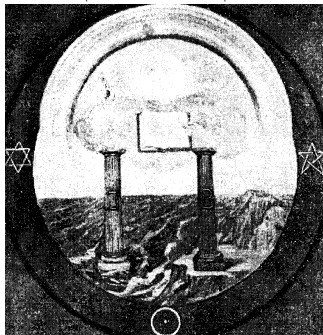

Печат 3

които обаче се разкриват едва, когато човекът напредва все повече. Тогава пред него като откровение се явява онази книга със седемте печата. Тези печати са тъкмо това, което разглеждаме ние тук, тях именно се опитваме да разгадаем. Затова книгата е в средата и под четири фази на човечеството, тъй като четирите коня не са нищо друго освен стадии на развитие на човечеството през епохите.

Но съществува и едно по-висше развитие. Човекът произхожда от още по-висши светове, и отново ще се изкачи до тях. А образът му, фигурата, която днес има, ще изчезне от света. Това, което днес се намира във вън на света - отделните букви, от които е съставен човека - всичко това ще бъде прието от него: образът му ще се идентифицира с образа на света. Едно малко тривиално описание на теософията учи и говори за това, че човекът трябва да търси Бога в самия себе си. Но който желае да открие Бога, трябва да го търси в делата му, които са разпръснати във вселената. Нищо в света не е просто материя - в действителност всяка материя е из

раз на духовността, тя е едно послание за дейността на Бога. В хода на идните епохи самият човек ще разгърне съществуването си, той все повече ще се идентифицира със света, така че можем да го изобразим, като на мястото на образа му сложим този на космоса. Виждате това на четвъртия печат със скалата, морето и колоните. Това, което днес преминава през света под формата на облаци, ще дари материята си за изработването на човешкото тяло. Силите, които днес са у духовете на Слънцето, в бъдеще ще дадат на човека онова, което ще развие духовните му сили по безкрайно по-висш начин. Тази слънчева сила е силата, към която се стреми човекът. За разлика от растението, което насочва главата си, корена, към центъра на земята, човекът насочва своята към Слънцето. Той ще я обедини със него и ще приеме по-висши сили. Това виждате показано в слънчевото лице, което почива върху тяло от облаци, върху скалите, върху колоните. Себе творещ ще стане тогава човекът. А като символ на това съвършено творчество човекът е заобиколен от дъгата. В апокалипсиса на Йоан също можете да срещнете подобен печат. В средата на облаци има книга. Апокалипсиса казва, че посветеният трябва да я погълне. С това се посочва времето, когато човекът не ще възприема мъдростта само външно, а ще се изпълва с нея така както днес се изпълва с храна, когато той самият ще е възплъщение на мъдростта.

Печат 4

Товага приближава времето, когато се осъществяват великите промени в космоса. Когато човекът ще е приел в себе си слънчевата сила, ще сложи началото на онзи стадий в развитието, по време на който слънцето отново ще е едно със земята. Човекът ще бъде слънчево същество. Посредством силите на слънцето човекът ще роди ново слънце. Оттам идва жената [на петия печат], която ражда слънцето. Товага човечеството ще е напреднало в морално и етично отношение дотам, че ще бъдат преодоленни всички унищожителни сили, които се таят в нисшия човек.

Това е изобразено чрез животното със седемте глави и десетте рога. В краката на слънчевата жена е луната, която съдържа всички зли субстан-

Печат 5

ции, от които земята няма да се нуждае и които е отблъснала. Всичко, което днес Луната изпраща на земята като магически сили, ще бъде преодоляно тогава. Когато човекът се съедини със Слънцето, той ще преодолее и Луната.

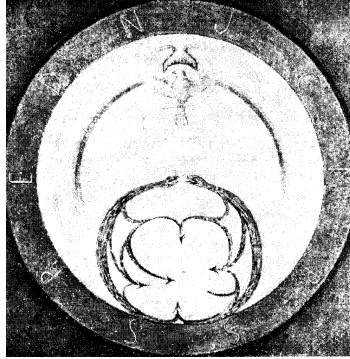
След това [в шестия печат] ни се показва, как вече извисения до най-голямо одухотворяване човек е идентичен с образа на Михаил. Как е завързал злото в света във символа на дракона.

Печат 6

Ние видяхме, че в началото и в края на развитието на човечеството се намират едни и същи състояния на преобразуване. Видяхме ги изобразени в човека с краката от лава и меча, излизащ от устата му. Цялото битие на света ни се открива в дълбоко значителния символ на Светия Граал. Бих желал с няколко скициращи думи да представя на душите ви този седми печат.

Този, който е опознал нашия свят като окултист, знае, че пространството е за физическия свят нещо различно от обикновена празнота. Пространството е изворът, от който физически са изкристализирали всички съще-

Печат 7

ства. Представете си един пълен с вода стъклен съд с кубична форма, през който можете да виждате. А сега си представете, че през тази вода бъдат пропуснати определени охлаждащи течения, така че да образуват по най-различен начин лед. Така можете да получите представа за сътворението на света: "пространството"; изговореното в пространството божествено сътворяващо слово; изкристализирането на всички същества и предмети.

Това пространство, в което беше изговорено божественото слово, окулистът представя посредством пълния с вода куб. В рамките на това пространство се развиват различни същества. Тези, които се намират най-близо до нас, можем да характеризираме най-добре така: кубът има три успоредни посоки, три оси: дължина, височина, широчина - кубът представя трите измерения на пространството. А сега си представете и контра измеренията към тези три измерения, такива каквито са те навън във физическия свят. Можете да си го представите така, сякаш един човек върви в една посока, а един друг срещу него и двамата се срещат. По подобен начин към всяко измерение съществува и контра измерение, така че като цяло получаваме шест лъча. Тези противоположни един на друг лъчи същевременно представляват пра зачатъците на най-висшите членове на човешкото същество. Физическото тяло, изкристализирало от пространството, е най-нисшият. Духовното, най-висшето, е противоположността, то е представено чрез контра измеренията. В развитието те се оформиха най-напред в едно същество, което може да бъде представено най-добре, когато се събере в света на всички страсти, желания, инстинкти. Това същество е най-напред това. След това то ще се превърне в друго. То се изчиства все повече и повече - видяхме до какви висини достига, но все пак изхожда от ниски нагони, чиито символ е змията. Този процес се символизира от събирането на контра измеренията в две змии, които се намират една срещу друга.

Чистейки се, човечеството се изкачва до това, което се нарича "спирала на световите" очистеното тяло на змията, тази спирала на световите има дълбоко значение. Представа за нея можете да получите от следния пример: модерната астрономия се опира на две Коперникови изречения, една трета тя е оставила незабелязана. Той е казал, че слънцето също се движи. Слънцето се измества, и то очертавайки спирала, така че земята се движи с него по една сложна орбита. Същото се отнася и за луната, която се движи редом със земята. Тези движения са много по-сложни отколкото това се допуска в елементарната астрономия. Тук виждате какво е значението на спиралата за небесните тела. Тези небесни тела представляват образа, с който човекът някога ще се идентифицира. В това далечно време, творещата сила на човека ще се е пречистила, ще бъде изчистена, тогава негов възпроизводителен орган ще бъде ларинксът. Това, което човекът ще е развил като пречистено змийско тяло вече няма да протича надолу нагоре, а ще действа отгоре. Преобразуваният ларинкс в нас ще се превърне в потира, който се нарича Светия Граал. И както едното ще бъде пречистено, така ще се пречисти и останалото, което е свързано с този възпроизводителен орган: той ще се превърне в есенция на световната сила, на великата световна есенция. Този световен дух в неговата есенция бива представян в образа на гълъба, който е изправен срещу светия Граал. Тук гълъбът е символ на одухотвореното оплождане, което ще се прояви в космоса, когато човекът се идентифицира по този начин със света. Цялото творчество в този процес ще бъде представено чрез дъгата: това е всеобхватния печат на светия Граал.

Цялото ни дава смисъла на връзката между света и човека като обобщение на смислите на останалите печати. Затова тук световната тайна присъствува като надпис на външната страна на печата. Тази световна тайна изобразява как човекът в началото се е родил от прасилите на света. Всеки човек, ако погледне назад, е преминал в началото онзи процес, който днес преминава духовно, ако бъде роден отново от силите на съзнанието. Розенкройцерството изразява това [с буквите] E.D.N.: от Бога съм роден.

Видяхме, че към откровението се прибавя и нещо второ: към живота се прибавя смъртта. Но за да открие в тази смърт повторно живота, човекът трябва да преодолее тази сетивна смърт в праизвора на всичко живо. А праизворът е центърът на цялото космическо развитие. Ние трябваше да открием смъртта за да извоюваме съзнанието си. Но ние ще сме я превъзмогнали, когато открием смисъла на тази смърт в тайната на изкупителя. Точно както сме родени от Бога, в смисъла на езотерическата мъдрост ние ще умрем в Христа: I.C.M.

Тъй като навсякъде, където нещо се превръща в откровение, се проявява една двойственост, към която трябва да се присъедини третото, когато човекът превъзмогне смъртта, той ще се идентифицира с проникващия света дух (гълъба№. Той ще възкръсне и отново ще живее в духа: P.S.S.R.

Това е теософския Розенкройц. Той осветява онези времена, когато религията и науката ще се сдобрят.

Виждате как в тези печати е изобразен целия свят, и тъй като светът е създаден по този начин от маговете и посветените, в него се съдържа една огромна сила. Можете да се връщате отново и отново към печатите.

Винаги ще откривате, че медитацията върху тях може да ви отвори вратите към една безкрайна мъдрост. Те имат огромно влияние върху душата на човека, тъй като са извлечени от тайните на света. Закачете в някоя стая, където се говори за такива неща, така както ние го правим тук, в която човек се издига до светите мистерии на света, и те ще действуват в най-висша степен оживително, просветляващо, понякога дори и без знанието на хората. Но именно поради значението си те не са предназначени да се профанизират. И колкото и да изглежда странно: ако ги окачите в една стая, в която не се говори за нищо духовно, където се изричат само тривиални думи, то те отново ще действуват, но така, че ще разболеят физическия организъм. Колкото и тривиално да звучи: те унищожават храносмилането. Това, което е родено в духа, то принадлежи към духа и не бива да се профанизира. Действието му показва това. Знаците за духовни неща принадлежат там, където се разиграват духовни неща и проявяват действието си.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ

Кьолн, 26 декември 1907

В тези лекции ще бъдат обсъдени някои окултни знаци и символи и то по начин, че смисъла и значението им да достигне не само до разума, но и до чувствата и усещанията.

Всички вие знаете, че в окултизма, в теософията се употребяват най-разнообразни символи и знаци, както и знаете, че понякога за тълкуването им в сила влиза много остър ум и спекулации. Тези лекции ще ни покажат, че много от остроумията и от тези спекулации се използват за лоши цели, и че те съвсем не са средствата, с които човек може да се доближи до действителното значение на тези знаци и символи. За окултиста знаците ни най-малко не са просто тези, които се посочват в обичайните наръчници и писания, а ние ги откриваме най-често там, където обикновено най-малко очакваме: в митовете и сказанията, които се коренят в народите, и крият дълбоки окултни истини. Грешката, която обикновено

се прави при тълкуването на такива митове и сказания, е просто тази, че се употребява твърде много остроумие и спекулация. Почти бих желал да кажа, че дълбокия смисъл се търси твърде много с разума, с разсъдъка. Един цикъл лекции на тази тема не би могъл да я изчерпи, а единствено да я засегне афористично. Но за сметка на това, тя ще бъде представена така, че да можем да си съставим представа за отношението на окултните знаци и символи към висшите светове, и по-точно към това, което се нарича астрален или духовен свят.

Знаете, че в обикновения език много често, когато трябва да се изрази нещо по-висше, си служи с картинни сравнения. Ако например желаем да употребим образно сравнение за познание или прозрение, казваме "светлина" или също и "светлина на познанието. Зад тези прости изрази в нашия език, понякога се крие нещо извънредно дълбоко. Тези, които употребяват подобни изрази, често съвсем не съзнават произхода им и затова нямат и представа по какъв начин например образът на светлината се съотнася към познанието, към прозрението. Вие смятате това за образи, такива каквито употребяват и поетите днес. Ще се движим в грешна посока обаче ако смятаме и в окултизма, че те имат само такава картинно значение. Нещата са много, много по-дълбоки. Това, което в днешния език се нарича символика, образност, това, което може би се обозначава с израза алегория, по принцип е заблуждаващо. Лесно може да се сметне, че един знак е избран случайно за нещо. В окултизма знаците никога не се избират произволно. Когато в окултизма се употреби един символ за нещо, то това винаги става така, че е налице една по-дълбока взаимовръзка.

Не бихме могли да си изясним тази взаимовръзка на окултните знаци и символи с висшите светове, ако не се спрем за малко върху това, как според окултизма човекът е поставен спрямо света. Когато окултизмът, или в една по-елементарна част от него, която днес се разпространява като теософия, ще е изпълнил мисията си в света, в дълбокия смисъл - с това ще бъде сложено едва началото - ако той някога достигне до там, че в различните клонове на живота и културата ни да се проникнат от истините и импулсите на окултизма, тогава целият чувствен живот на човека, мястото му в обкръжението му ще се променят съществено. Ако желаем да означим положението на днешния човек в обкръжението му ние трябва да кажем: след определен брой векове човекът е развивал отношението към околната среда, което е твърде абстрактно, твърде обвързано с разума, материалистично. Човекът, който днес броди през полята, дали през пролетта, през лятото или през есента, по принцип вижда това, което се открива пред очите, което могат да възприемат сетивата, което разумът може да комбинира от сетивните впечатления. Ако човекът има естети-

ческа на гласа, ако има усещане на поет, той ще проникне възприятията си със усещания и чувства, при едно при родно явление той ще почувства тъга и болка, а при друго възвисяване, радост, удоволствие.

Но там, където в днешния човек сухото, трезвено сетивно възприятие преминава в поетическото или художествено усещане, е само началото на това, което окултизмът трябва да даде все още не на разума, не на разсъдъка, не на главите, а на душите и на сърцата. Теософията ще се превърне в решаващ фактор в живота, едва когато вече не дава единствено едно обвързано с мисълта обобщение на всякакви събития във физическия, в астралния и в деваканския план, а когато се вживее в душите ни така, че те да започнат да чувстват различно, да желаят да се учат различно. Трябва именно да си изясним, че чрез теософията и окултизма все повече ще се проявява това, което подчертахме още във вчерашната ни лекция: човечеството ще се научава да вижда във външния свят, какъвто се представя на сетивата, какъвто се изразява, физиономията, жестовете, мимиката, чрез които в откровение се превръща, това което като душевно и духовно е скрито зад тях. Ще се научим да виждаме израз на духовното и душевното и н това, което се разиграва около земята, в движението на небесните тела, както например виждаме в жеста на ръката и в очите на някой човек израз на нещо душевно. Ще се научим да виждаме например в избистрянето на въздуха външното откровение на вътрешни процеси на духовните същества, които действително проникват въздуха, водата и земята.

Нека се опитаме да си представим, как природата се проявява около нас, когато например се издигнем до понятието за душевното и духовното, което живее в нас. Ако например идейно се отдадем на това, то трябва да се запитаме: как стоят нещата с душите на живеещите около във физическия свят твари, душите на животните, растенията и минералите? Какво друго освен това, което се предлага на сетивата ни съществува в тези три царства? Ако наблюдаваме царството на животните ще установим, че духовно-душевно то съществено се различава от човека. Това, което виждаме затворено в границите на кожата у човека ние не можем да видим така непосредствено и у отделното животно. То по-скоро може да се сравни с отделния член на човешкото тяло. Можем да сравним всички формално еднакви животни, например всички лъвове, всички тигри, всички щуки, всички мухи и т.н., всичко което в животинския свят има еднаква форма с един отделен член на човешкото тяло - например с пръстите на ръката. Ако вземем десетте пръста на човека няма да се почувстваме изкусени да припишем на всеки от тях по една душа, надарена с аз. Знаем, че десетте пръста са част от един отделен човек. Ние приписваме азова душа на отделния човек. Така както приписваме на отделния човек

азова душа, така можем да сторим същото и с целия животински род. Дали тази душа ще се нарича групова или видова, не е от значение. От значение е, че се представяме нещата преливащи, флуидиращи едно в друго. Така трябва да приемем, че в основата на една група еднакво оформени животни лежи същото, което е в основата на човека: Азовата душа. Не бива да търсим тази душа на групите животни там, където бихме търсили азовата душа на човека. Мястото, където се намира азовата душа на човека между раждането и смъртта е физическия план. Под това не бива да се разбира, че по природата и същността си тя принадлежи към физическия план, но азовата душа на човека живее в не го. При груповите Азове на животните това не е така. Тези групови души, към които се числи всяко отделно животно от определен вид, не достигат до отделното животно. Дали един лъв се намира в Африка, някой друг в зоопарка, това не е от значение. Отделните животни принадлежат към една и съща групова душа, а тя се намира в астралния план. Ако например искаме да открием Аза на една група еднакви животни, то ние трябва да отидем посредством ясновидството на астралния план. Там груповата душа на съответните животни е една толкова завършена личност, каквато е човекът тук на физическия план. Ако човек разпери десетте си пръста и ги пъхне в десет дупки на стената, то някой, който е от другата страна на стената ще види единствено десетте пръста. Ако той от своя страна желае да потърси Азът на тези десет пръста, то ще трябва да отиде зад стената. Така трябва да си представяте, че в отделния лъв трябва да виждаме един от представителите на груповия Аз на всички лъвовете. Отидете на астралния план и ще откриете групово-родовата индивидуалност или личност на всички лъвовете, точно както зад стената бихме открили индивидуалността на десетте пръста на човека. Същото се отнася и за останалите животински видове. А ако се "разходите" из астралния план ще откриете, че той е населен с тези групови Азове, и вие ще ги срещнете точно както тук на физическия срещате отделните хора, разликата е само в това, че на физическия план тези групови Азове се изявяват в отделните животни така, както ако вие покажете десетте си пръста през стената. Съществува обаче една огромна разлика между съществата, от вида на груповите Азове на животните и това, което е свойствено на отделния човек. Тази разлика ще ви се стори много парадоксална, но тя съществува. Налице е един своеобразен факт: ако се сравни интелигентността и мъдростта на животинските групови Азове на астралния план с тази на човека на физическия план, то ще стане ясно, че животинските Азове са доста по-напреднали. Всичко, което те трябва да извършват се осъществява с голяма естествено ст. В хода на развитието си човекът трябва да доведе своя Аз до мъдростта, която животинските Азове в астрала вече

притежават. Всъщност в тези групови Азове липсва нещо, което човекът трябва да получи тук на физическия план по време на земното развитие. Този специфичен елемент изобщо не може да се от крие в груповите Азове на животните. Това е елементът на любовта, всичко, което е любов - от най-простата форма на кръвната любов между родствените същества, до най-висшата идеална любов на общото човешко братство. Този елемент ще бъде разгърнат от човечеството по време на земното развитие. Чувствата, усещанията, волевите импулси са свойствени и на груповите Азове на животните. Но мисията на хората тук на земята е именно да развият любов, това отсъствува при животните. Основният елемент на груповия Аз на животните е мъдростта, така както основният елемент на човешкия аз е любовта.

Ако сега бихме желали да разберем как да възприемаме сами в заобикалящата ни природа откровенията на тези животински групови Азове, ние трябва да си спомним, че всичко, което е наоколо представлява откровенията на духовните събития и духовните същества. Този, който не е оборудван с ясновидски способности разбира се не би могъл да провежда "разходки" из астралния план, по време на които да се срещне с животинските групови Азове, както тук на земното кълбо се среща с физическите човешки Азове. Но дори и този, който не е ясновиждащ може да различи тук на физическия план резултатите, действията на това, което тези групови Азове правят. Той може да възприеме как всяка година, когато наближи есента, птиците отлитат в посока от североизток на югозапад към по-топлите земи, и как се завръщат отново по строго определени пътища, когато наближи лятото. Ако човек би сравнил тези отделни пътища според височината и посоката си за отделните птичи семейства, то той би започнал да предчувства, че във всички тях се съдържа мъдрост, дълбока мъдрост. Кой ръководи всичко това? Ръководят го животинските групови Азове. Всичко, което отделните животински родове осъществяват на земята е резултат, е дело на животинските групови Азове. И ако проследите тези дела на груповите Азове, то като цяло вие ще откриете, че тези групови Азове обгръщаха земята като сили. Земята е заобиколена от сили от най-разнообразен вид, които обикалят около ѝ в най-различни линии - прави, изкривени или змиеподобни. Човекът може да види само резултатите от тези сили, техните откровения. Ако обхване тези откровения, той само може да предчувства това, до което би го отвело едно ясновидство - до груповите Азове на животните. Така ние можем да се научим да се вмъкваме в изпълненото с мъдрост, което се случва в царството на животните. Това, което правят родовете, видовете, ни издава по нещо от делата на груповите Азове на животните.

В растителния свят нещата са различни. За окултния наблюдател той също съдържа редица Азове, но за растителното царство те са много по-малко на брой отколкото за животинското, броят им е ограничен. Отново цели групи растения принадлежат към един общ Аз и ако ги изследваме ще видим, че те се намират в един още по-висш свят. Докато животинските групи Азове се намират и изживяват в астрала, който то прониква нашето земно кълбо, растителните групи Азове трябва да се търсят в долните части на Девакана, в това, което в теософията обикновено се нарича частите Рупа на Девакана. Там те съществуват като завършени личности, точно както тук живеят хората там съществуват растителните Азове. Те са там на ред с другите същества, които въобще нямат физическо тяло, и образуват с тях населението на долния Девакан.

Как човек може да възприеме тези растителни групи Азове? Самото възприятие е свързано с развиване то на ясновидски способности. Но това развитие води от най-долните стъпала нагоре, все по-високо и по-високо. Преди да започнем въобще да се изкачваме към тези способности трябва да развием най-напред чувство и усещане за тези неща. Действителните, истинни ясновидски способности винаги почиват върху разгръщането на чувства и усещания, но не на тривиалните, егоистични чувства, а на по-дълбоко отдаде ни чувства. Това е нещо съвсем различно.

Ако наблюдавате растенията трябва да насочите вниманието си преди всичко към това, че растението развива корените си в почвата, че със стеблото си се стреми нагоре, разгръща листата си нагоре, постепенно ги подрежда в потир от листа и в корона, в която след това се образува плодът. Важно е, че не можем да сравняваме растението с човека. Човекът не бива да се сравнява с растението, така че например да сравним главата на човека с короната на растението и краката му с корените. Това е съвсем погрешно. В окултните школи това винаги се е подчертавало и се казва следното: вие трябва да сравнявате човека с растение то. Но трябва да го сравнявате така, че да оприличите главата на човека с корена на растението. - както растението се стреми с корена си към центъра на земята, така човекът обръща главата си към вселената. И както растението срамежливо насочва към слънцето своя цвят и органите на оплождането, така човекът изпълнен със срам обръща органите си надолу, точно накъдето растението е насочило корена си. За това в окултизма се казва: човекът е едно обърнато растение. - растението се явява като един обърнат надолу с главата човек, растението е по средата.

В това, което обикновено се нарича растение се съдържа единствено физическото и етерното тяло. Но растението също има астрално тяло и Аз. Къде са астралното тяло и Азът на растението? Можем да питаме за това място, тъй като когато се казва, че групивият Аз се намира в долния

Девакан това е само една обща дефиниция. Бихме могли съвсем точно да посочим къде се намират астралното тяло и Азът. Астралното тяло на растенията, и то на всички растения, които съществуват на земята, е същото, като астралното тяло на самата земя, така че растенията са потопени в астралното тяло на земята. По отношение на мястото растителните Азове са в центъра на земята. От окултна гладна точка можем да обхванем земята като един голям организъм, като едно същество, което има астрално тяло. А отделните растения на земята са членовете. Индивидуално, самостоятелно, те притежават оформено единствено физическо и етерно тела. В отделното растение, в отделната лилия, в отделното лале и така нататък съзнанието отсъствува. Земята има своето съзнание, своето астрално тяло и своя Аз. В него обаче не се съдържат единствено Азове на растенията, освен тях там са и други духовни същества. Не бива да подхвърляте въпроса, дали за всички има място. Те са едно в друго, и много добре се разбират там. Ако например разглеждате отделното растение вие можете да му приписвате свойствата единствено на физическото е етерното тела, но не и съзнанието, присъщо на отделните същества. Въпреки това растенията имат съзнание, което е свързано със съзнание то на земята, то е част от това съзнание на земята. Така както ние хората имаме съзнание, което обхваща радост и тъга, което взаимно се прониква, така отделните астрални тела на растенията проникват в астралното тяло на земята, а растителните Азове проникват центъра и. Живото растение заема същото положение в организма на земята ни както млякото в организма на животното. Когато растението се покаже от почвата, зеленее и цъфти, в основата лежат астрални сили от същия тип както когато кравата дава мляко. Ако откъснете едно цвете със цвета, за земята усещането няма да е неприятно. Земята е там с астралното тяло и с усещанията си и когато откъсвате растението, усеща същото, както когато телето суче млякото на кравата, тя изпитва един вид приятно усещане. Ако отстраните това, което е поникнало в почвата, тогава земята - не отделното растение - изпитва приятно усещане. Ако обаче отскубнете растението с корена, това за земята е същото каквото би било за животното да му откъснете парче плът, тя усеща един вид болка.

Ако се задълбочим в това, но не само в абстрактните понятия за групови Азове, а ако превърнем тези празни абстрактни понятия в чувства и усещания, то ние ще се научим да живеем с процесите на природата. Наблюдението ни на природата ще се превърне в живо усещане. Ако прекошим полята през есента и видим как човекът коси житата със сърп, ние ще получим предусещане за това, че същевременно с преминаването на сърпа през житните класове и отрязването им, над нивите преминава един духовен полъх от усещане за благодат. Това действително е така.

Това, което ясновиждащият наблюдава в астралното тяло на земята е духовния произход на това, което описах току що. За този, който вижда вътре в нещата, жътвата не е процес без значение. Така както при някое изживяване на определен човек чувстваме и виждаме изникването на астрални образи, така и през есента можем да видим над нивите да преминава тези определени астрални изрази на удоволствието, което изпитва земята. Другояче е когато ралото преравя почвата и преработва корените на растенията. Това причинява болка на земята, ние виждаме излизачите от земята усещания за болка. Против гореказаното може много лесно да се възрази, че при определени обстоятелства би било по-добре растенията да се изкореняват и да се пресаждат, отколкото безсмислено да се берат всевъзможни цветя в полето. Такова възражение може да е оправдано от гледна точка на морала, но тук гледната точка е съвсем различна. При определени обстоятелства за човек, чиито коси са започнали да посивяват може да е по-добре да отскубне първите си бели коси, ако намира това за правилно от гледна точка на естетиката, но все пак ще го боли. Съществуват и други гледни точки, когато казваме: брането на цветовете предизвиква приятно усещане в земята, а ако растението бъде отскубнато, това и причинява болка. [Празници в записките.] Принципно животът се ражда от болката. Раждащото се дете причинява болка на майката. Това е пример за това, че трябва да се учим не само да различаваме нещата в света, а и да ги усещаме.

Тези неща се отнасят и за царството на минералите. Минералите също имат свой Аз, само че той се намира още по-високо, в горните части на Девакана, който теософската литература е свикнала да нарича Арупа - Девакан. Тези групови Азове на минералите са също такива завършени за себе си същества, каквито са и човешките Азове на физически план, каквито са груповите Азове на растенията в Девакана и груповите Азове на животните в астрала. На физическия план те имат единствено физическото тяло на минерала, но към минерала принадлежи и астрално тяло и етерно тяло. Виждащият наблюдава живите взаимоотношения, когато излезе в каменната кариера и види работниците, които изсичат камъни от тялото на земята, той знае че там се усеща същото, както да се откъсне част от плътта на някой организъм. А докато работниците извършват дейността си, през царството на камъните протичат астрални потоци. Това, което принадлежи към минерала като астрално тяло, може да се намери в долните части на Девакана, а Аз за минералите е в горните му части. Груповият Аз на минералите усеща болка и удоволствие. Когато хвърляте камъни в пропастта, минералния групов Аз усеща удоволствие, има приятно чувство. Първоначално може да изглежда парадоксално, но въпреки това е така. Този, който мисли само в аналогии, би могъл да повяр-

ва, че, когато разбиваме камъни, това причинява болка на камъка точно както нараняването би причинило болка на живото същество. Но колкото повече раздробявате един камък, толкова повече удоволствие изпитва груповият Аз на минералите. Бихте могли да запитате: кога минералният Аз усеща болка? Можете да разберете какво е болка за минералния Аз със следния пример: вземете една чаша вода, в която е разтворена готварска сол. А сега изстудете водата дотам, че солта да се обособи в твърди кристали, така че минералното вещество отново да се втвърди. Болката възниква в това обособяване на твърдия елемент. По същия начин би възникнала болка, ако отново съберете всички раздробени парчета от камъка в едно цяло. В груповия Аз на минералите удоволствие възниква винаги, когато минералът се разтвори, а когато се втвърди отново, възниква чувство на болка. Приятно усещане имаме винаги, когато разтваряте сол в гореща вода, чувство на блока имаме винаги, когато предизвиквате кристализация на солта с изстудяване.

Ако си представим едно още по-велико, едно космическо взаимоотношение, то ние бихме открили, че образуването на земята, образуването на минералите е свързано с такива процеси. Проследявайки образуването на земята далеч в миналото, ние ще достигаме все по-високи температури, все по-голяма топлина на земята. По време на лемурийската епоха ще срещнем едно състояние на земята, когато отделните камъни бяха разтворени, когато дори минералите, които днес са кристализирани в твърди състояния, течеха като разтопено желязо. Всичките ни минерали са преминали през един такъв процес, като този, който в малък мащаб виждаме в кристализирането на солта при изстудяването на водата, в която е разтворена. Така се е втвърдило всичко на земята, така се е събрало. Това втвърдяване се е осъществило така, че в течната земя постепенно, посредством концентриране, са се утаили твърди минерали. Само чрез това втвърдяване земята можа да се превърне в обител на днешното физическо човечество.

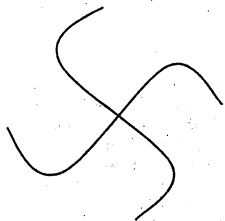
Това втвърдяване трябва да се разбира така, че в определен момент е достигнало връхната си точка. Тази връхна точка днес вече в определен смисъл е прескочена, днес вече повече или по-малко е налице един процес на разтваряне. Когато земята достигне целта си, когато хората ще са пречистени и одухотворени до степента, на която вече не могат да извлекат нищо от земята, то и самата земя ще се одухотвори. Тогава всички минерални влияния ще са станали фини и етерни, така че земята ще може да премине в едно астрално състояние, като това, което предхождаше физическото и състояние. Физическият процес на разтваряне е преход към него.

Когато наблюдаваме земята по времето, когато тя се подготвяше да стане твърдата сцена, твърдата почва, на която да осъществим развитието си до днешното стъпало, то ние трябва да отбележим един непрестанен процес на страдания на земята. Втвърдявайки се все повече, тя страда и "стене от болки". Нашето съществуване е постигнато с нейните болки. Градация на последните намираме в първата част на така наречената Атлантска епоха. От времето, когато човекът започна своето пречистване, земята от своя страна отново достигна до едно освобождение от болката и страданието. Този процес все още не е много напреднал. По-голямата част от твърдината под краката ни все още страда, и ако обърнем ясно-виждащ поглед натам, твърдта ни се явява като откровение на стенанието на земното същество. Този, който е изследвал нещата от гледна точка на окултизма и след това ги е открил във великите религиозни писания, получава откровение за това, от каква дълбочина на духовния свят са извлечени тези писания. В нас все по-силно се надига чувството на уважение към религиозните източници. Посредством нашата опитност, ние можем наблюдавайки фактите във външния свят да познаем емпирично какви реални основи имат думите на Павел: "Цялото създание съвкупно въздиша и се мъчи до сега, очаквайки осинование." Нека преведем тези думи: целокупното земно създание е създание от болки, едно превръщане в твърд, съпроводено от болките, за да може след това за съществата му да се осъществи "приемането на осинование", одухотворяването.

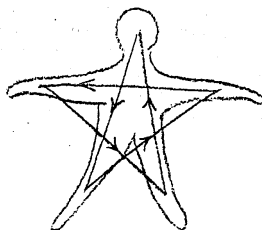
В това, което се нарича действително духовно обучение, ние трябва да започнем с такива картини от нашето обкръжение, при наблюдението на които в нас да се събуждат чувства. Най-напред на ученика, който желае да премине през обучение, се предават такива представи и понятия, които да му дадат възможност да вижда не само това, което се случва навън в природата, не само външните процеси, а и да възприема с цяла душа като вътрешно изживяване съществуването на земята ни, втвърдяването и, което действа като болка. Този образ на болката представлява един действителен духовен факт. В истинския окултизъм образите не са съчинени, а са извлечени от действителни духовни факти. Нито една философия, нито една спекулация, дори и най-острият ум не би могъл да разгадае един подобен образ, единствено познаването на фактите във висшите светове би довело до разбиране. В окултизма всички образи са израз на духовни факти.

Днес исках да ви посоча, че това, което усвояваме в елементарната теософия като идеи, понятия и представи, постепенно довежда до преживявания, и че всеки образ в окултизма е извлечен единствено от изживявания. Вземете например познатия образ на свастиката, в различните писания ще откриете за него най-остроумни тълкувания. Как е дошъл

той първоначално в окултизма? Този образ не е нищо друго освен едно отражение на това, което наричаме астрални сетивни органи. Чрез определени действия, чрез обучение човекът може да развие астрални сетивни органи. Тези две линии (рисува) в действителност са движения в астралното тяло, които могат да бъдат видени от ясновидача като огнени колела или като цветя. Те се наричат лотосови цветове.

Знакът за тези колела или лотосови цветове - един двулистен от които например се намира в областта на очите, а шестлистният се намира в областта на ларинкса - за тези астрални сетивни органи, които в астралния свят се срещат като светлинни явления - е свастиката. Вземете друг един знак, така наречения пентаграм. Не бихте открили първоначалното му значение с помощта на спекулации и философия. Пентаграмът е една действителност, той е образ на действието на теченията, на силовите потоци, които се намират в астралното тяло на човека. Един определен силов поток преминава от левия крак нагоре до една определена точка на главата, от там отива към десния крак, оттам към лявата ръка на човека, оттам през тялото, през сърцето, към дясната ръка и оттам обратно към левия крак, така че можете да нарисувате в човека - в главата, ръцете, дланите, краката, ходилата му - пентаграма.

Трябва да си го представяте като силово проявление, не само като геометрична фигура. В етерното тяло на човека имате пентаграма. Силите следват точно линиите на пентаграма. Те могат да протичат във все възможни преплитания, но винаги остават очертани като пентаграм в човешкото тяло. Той е една етерна реалност, не символ, а факт.

Така всеки символ в окултизма е отражението на един факт в духовния свят. Значението му може да се разбере едва когато можем да посочим света, в който този знак се корени. Затова и най-голямото остро умие не е в състояние да даде тълкувание на окултните знаци. Значението на окултните знаци и символи може да е следствие единствено на опитността [в духовните светове], и едва с прозрението на значението им човек може да започне нещо. Затова в никакъв случай не е безполезно, когато му се съобщи или разкаже това, което може да бъде постигнато едва с ясновидските способности. От проучвания факт човекът може да бъде отведен до причините на самия факт.

Както е при знаците и символите, така е и при древните сказания и митове. Теория на зелената маса на учените е, че сказанията и митовете са съчинени от народната поезия. Народът не е поет. Всички сказания и митове са остатъци от едно време, когато човекът все още беше в известна степен надарен с ясновидство. Това, което ни се разказва в европейските сказания и митове, те съхраняват факти, които в миналото хората са могли да виждат. Всичко в тези сказания, приказки и митове първоначално е било виждано ясновидски и е преразказ на първоначални ясновидски опитности. Изобщо това е митологията: преразказ на ясновидски опитности.

Днес можем да проследим астралния план целите процеси, които са разказани в митологията. Делата на Вотан и Один са действителни събития. Действителности трябва да търсим зад окултните знаци, символи и печати. И колкото по-малко се подвеждаме да дадем тълкувание на тези знаци посредством спекулации, толкова е по-добре.

Така този лекционен цикъл трябва да ни въведе в смисъла на фактите в окултизма. Нито един знак не е изнамерен или измислен, той е отражение или подражание на действителен процес в духовния свят. Всички разкази, които срещаме в митологиите са препредаване на това, което хората виждаха, когато голяма част от тях беше надарена с ясновидски способности.

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ

Кьолн, 27 декември 1907

След вчерашното въведение днес веднага ще се впуснем в обсъждането на някои много характерни знаци и символи.

Вчера подчертахме, че единствено човекът, както живее тук на физическия план, има индивидуална душа, Аз, и че животните, които ни заобикалят имат групов Аз, групова душа, живееща на астралния план и може да се открие там като завършено същество. Така царството на хората и царството на животните, ако ги наблюдаваме духовно, стоят едно срещу

друго като групова душа или групов Аз и индивидуален Аз. Само не бива да си представяме така, сякаш във вселената изобщо не съществуват преходи между отделните същества. Съществува поговорката, че природата не прави скокове, но за окултиста тя е съвършено неправилна, но преходи ще откриете навсякъде. Така също вие ще откриете и преходна форма между груповата душа на животинското царство и индивидуалната душа на човека. Неправилно би било да си представяме, че човекът още при встъпването си в земното съществуване е имал завършена индивидуална душа, и че тя се превъплъщава в един и същи вид тук на земята. По-скоро е така, че днешният човек е в един постепенен преход от груповата душа, каквато имаше в пра далечни времена, към завършената индивидуална душа, която днес все още не притежава. Той се намира едва на пътя към пълното вътъкване на индивидуалната си душа във физическото си тяло. Той ще достигне до завършената индивидуална душа едва, когато земното съществуване ще е повече или по-малко осъществено. Наистина за повечето хора Азът им е един междинен продукт между груповия Аз и индивидуалния. Колкото повече се връщаме към миналото, толкова човешкият Аз е все още един групов Аз. В началото на земното съществуване, когато душите се спуснаха от божествените светове в нашия физически план човешките души все още бяха групови Азове. Много хора принадлежаха заедно към една група, която имаше обща душа, групов Аз.

Нека запомним това от една страна. От друга нека се спрем по-подробно на самите те членове на човешката природа. Трябва да ви е достатъчно известно, тъй като се повтаря отново и отново, че съществото на човека има четири члена: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. Ако разгледаме по-отблизо Аза, той ще се окаже разделен на три части, които познаваме с имената: чувстваща душа, разсъдъчна душа и съзнаваща душа. В чувстващата душа и в разсъдъчната душа най-напред просветлява самостоятелния Аз, и едва в съзнаващата душа имаме първото обявление на самосъзнаващия аз. Най-напред там просветлява в човека това, което се нарича петата част на съществото му, Духът-Себе или Манас. Така получаваме следното разчленяване на днешния човек: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло, след това тясно свързана с астралното - чувстващата душа, която е като повита в него, след това разсъдъчната душа и съзнаващата душа. И в съзнателната душа, която е действителната азова душа, въткания Дух-Себе или Манас. Така трябва да си представяме днешния човек.

А сега трябва да си изясним, коя от тези части на човека е най-разработена, най-съвършена. Някои от вас със сигурност са чували моите изложения относно това, че - така както е развит днес човека - физическото

тяло е най-разработено, най-пълно развитата част. Само не бива да смесваме "най-разработеното и най-пълно развито" с "от по-висше естество". Със сигурност етерното и астралното тяло са от по-висше естество от физическото, но те ще достигнат съвършенство в развитието си едва в бъдеще. По своята природа физическото тяло е най-съвършения член на човека. Този, който изследва физическото тяло не само анатомично и физикално, а прониквайки в същността и сърцето му, той изумен ще се изправи пред необозримата мъдрост, която се съдържа в него. Нашето физическо тяло ни показва съвършено мъдро строителство във всеки най-малък свой орган. Ако например вземете от него само една малка част от бедрената кост, то ще се уверите, че тя не е масивна маса, а е на лице един мъдър строеж, вълшебно съставен от малки греди. Ако изследвате как са свързани помежду си тези фини греди, вие ще откриете, че всичко е построено така, че са най-малък разход на вещество да се постигне най-голяма сила, за да могат тези две колони на бедрената кост да носят горната част на тялото. Дори и най-съвършеното инженерно изкуство днес не би било в състояние да построи с такава мъдрост един мост или някакво скеле, където с толкова минимален разход на материал да се постигне такава издръжливост на натиск. Човешката мъдрост куцунка далеч, далеч след мъдростта, с която е изградено физическото тяло на човека. Така е с всички части на физическото тяло. Вземете мозъка и нервната система, то те са с вълшебен строеж. Вземете сърцето, което се намира едва на пътя към съвършенството, което ще постигне много, много по-висока степен на съвършенство - то е нещо чудно! Ако сравните това съвършенство на физическото тяло с астралното и неговите нагони, инстинкти и страсти, то трябва да кажем: въпреки че някога то ще стои по-високо от физическото тяло, днес все още е поставено на едно сравнително по-ниско стъпало. В това, което днес човекът развива като желаниа за удоволствие, астралното тяло подлага физическото на стоици атаки. Всичко, което човекът храни и задоволява като удоволствия, като алкохол и всевъзможни други неща, по принцип са именно отрови за сърцето, с които той атакува мъдрия и чудния строеж на физическото си тяло. Ще е нужно дълго развитие, докато астралното тяло достигне това, което физическото вече притежава като съвършенство.

От учението за развитието, както е даденото в нашата теософска космология, знаете, че физическото тяло получи зачатъка си още на Стария Сатурн и след това, по време Старото Слънце, Старата Луна и Земята, премина през следващи степени на усъвършенствуване. Знаете, че на Старото слънце към него се присъедини и етерното тяло, което днес се намира една степен по-ниско в развитието си от физическото. Знаете, че на Старата Луна се присъедини и астралното тяло, зад гърба си то има

единствено съществуването си на Старата Луна и тази част от земното съществуване, която е преминало до момента. Азът слезе едва на Земята, той е "бебето" сред четирите части на човешката природа. Всъщност онази мъдрост, за която говорихме вчера, и която пресича груповите души на животинското царство е втъкана във физическото тяло на човека, което е построено с мъдрост. Етерното тяло е на пътя към усъвършенствуването си, в хода на земното развитие то ще приеме в себе си всичко, което му е нужно за това усъвършенствуване.

Когато земята достигне целта си, тя ще премине в едно астрално състояние и след това в още по-висши, а по-късно ще се преобразува в една планета, която ще замени Земята и която обозначаваме като Юпитер. Тогава етерното тяло на човека ще е завършено така както на Земята е завършено физическото. В следващото въплъщение на Земята, което сме свикнали да наричаме Венера, астралното тяло на човека ще е достигнало съвършенството си и ще се намира на стъпалото, на което днес е физическото и на което етерното ще се намира във въплъщението Юпитер. И накрая, когато Земята достигне състоянието Вулкан, Азът ни ще е постигнал съвършенство. Така че ние можем да кажем: на Земята физическото тяло на човека е човек, в следващото планетарно състояние етерното тяло на човека ще е човек, след това то ще се импрегнира с това, което земята може да даде на човека: с любовта.

Това, което днес физическото тяло носи като свои характерни свойства се дължи на Старата Луна. В окултизма Старата Луна се нарича космос на мъдростта. На нея постепенно се подготви това, което сега откриваме във физическото тяло на човека. И така както то беше втъкано с мъдрост на Старата Луна, така и космосът на любовта ще подготви това, което ще открием на бъдещия Юпитер: изцяло проникнатото от елемента на любовта етерно тяло. Както днес се възхищаваме на мъдростта в парчето кост от физическото тяло, така и - ако можем да говорим по подобен начин - юпитеровите хора ще се възхищават на етерното тяло, тъй като то ще е така проникнато от любов, както днес физическото е оформено от мъдрост.

Ако запомните това, вие ще достигнете до възгледа, до прозрението, че едва физическото тяло на човека е действителния човек, то се намира на нивото на човечеството. Човешкото етерно тяло още не се намира на това стъпало, а на стъпалото на животинството, а астралното тяло се намира на стъпалото на растителността. Когато спите нощем и астралното ви тяло е отделено, вашето физическо и етерно тяло се потапят в лишен от сънища сън, това е състоянието, което при растението е постоянно. Астралното тяло на човека е поставено във връзка със състоянието му на съзнание на нивото на растителността. Азът се намира едва на стъпалото

на царството на минералите. Състоянието на съзнанието на Азовия човек действително е на стъпалото на минералите. Опитайте се, според тази истина да проверите, какви познания бихте могли да имате, опитайте се да проверите това истински. Какво може да разбере човекът? Той може да разбере физическите закони на минералното царство, според които да създаде машини и фабрики, да построи заводи и т.н. Всичко това се случва според физическите закони на минералното царство. Когато стигне до растенията, човекът с право казва, че той самият не може да схване живота с интелекта си. Някога ще настъпи времето, когато човекът ще разбере растенията, точно както днес разбира минералите, той ще може да построи растение, както днес строи катедрали и къщи, и машини според законите на минералното царство. Азът е пропит от всички закони на минералното царство.

Науката чака да се осъществи идеалът и да създаде живо същество в лабораторията. Тя няма да успее в това, докато човечеството не е достигнало една необходима степен в морално отношение. Ужасно би било ако човечеството можеше да стори това още днес. Както днес според минералните закони се създават часовници, строят се къщи, така в бъдеще човекът ще може да създаде живо същество според законите на живота. Тогава обаче той ще трябва да е в състояние сам да вдъхне живот в живото същество. Този, който ще стои пред лабораторната маса, ще трябва да бъде в състояние да пренесе от себе си тези - нека ги наречем така - трептения, които са в неговото собствено етерно тяло, върху това, което трябва да получи живот. Ако той е добър човек, той ще пренесе доброто, ако е лош човек - ще пренесе върху него злото. Но в окултизма съществува едно изречение: знанието на бялата ложа, което се нарича тайна на създаването на живота, няма да премине в човечеството, преди човека да е научил тайната на сакраментализма.

"Сакраментализъм" е израз за това, че човешките дела трябва да са просветлени от моралното съвършенство, от святостта. Едва когато лабораторната маса, на която човекът извършва дейността си се превърне за него в олтар и действията му не станат святи, той ще бъде зрял да му се даде това знание. Помислете само за днешните хора с целия им материализъм - колко е отдалечена днешната лабораторна маса от олтара!

Виждате как съзнанието на човека трябва да бъде извисено от минерално към растително. Тук отново има едно окултно изречение: състоянието на растителното съзнание ще бъде достигнато от човека едва когато той няма да бъде способен да различи собственото си благо от благо на цялото останало човечество. Докато отделният човек търси благо си за сметка на останалите хора, състоянието, в което съзнанието може да премине в следващото стъпало не може да бъде постигнато.

Така едва с физическите си тела ние се намираме на нивото на действителния човек, с етерното тяло се намираме на нивото на животинството, с астралното - на нивото на растителността, а с Аза си - на нивото на минерала. Нека се спрем на една от тези истини: с етерното си тяло ние се намираме на стъпалото на животното. - в хода на земното съществуване етерното тяло се преобразува все повече в човек. Все повече и повече то се прониква с онази любов, която вече не може да различи благото на отделния от благото на другия. Така както сме разработили физическото тяло и сме го довели до висината на човека, така и етерното тяло, а по-късно и астралното и Аза ще се въздигнат до тази степен. Азът се намира още на нивото на минерала, той се причисли към човека едва на Земята. Нека сега разгледаме отношението, в което душата ни, това означава чувстващата ни душа, разсъдъчната ни душа, съзнаващата ни душа и включения в нея Дух-Себе или Манас, се намира към етерното тяло. Самото ни етерно тяло се намира на нивото на животното. Долу (пише на дъската - виж схемата: от долу нагоре) на височината на човека имаме физическото тяло. Първоначално ще пропуснем етерното тяло (виж точките в схемата). Астралното ни тяло, в което е включена чувстващата душа - това е първия орган на душата ни - е на височината на растението. Следва разсъдъчната душа. Всичко това се намира на нивото на растението. По-нататък имаме Азът или съзнаващата душа, в който е включен Духът-Себе или Манас, доколкото днес може да се открие у човека.

Минерал		Съзнаваща душа / Аз / Дух-Себе или Манас
	Разсъдъчна душа	
Растение	Астрално тяло	
	Чувстваща душа	
Човек	Физическо тяло	

Първоначално пропуснахме етерното тяло на нивото на животното. Сега трябва да сме наясно с това, че във всеки член на човека по определен начин се отразяват останалите. Така физическото тяло има в себе си отразено открояването на самото физическо тяло. Когато наблюдаваме сетивния апарат във физическото тяло намираме израз на физическия принцип. Така например в окото виждаме един вид фотографски апарат, в ухото един вид пиано. Накратко, в сетивните инструменти се изразява самият физически принцип. Когато наблюдаваме жлезите в тях намираме отражението на етерното тяло, в нервната система имаме израз на

астралното тяло, в кръвта - израз на Аза. "Кръвта е един особен сок!". Този, който има кръв, има и човешки аз. Ако дяволът има човешка кръв, той има и Аз.

Така във физическото тяло се изразява всеки един друг член, доколкото прониква в него. Кръвта пулсира несъзнателно, тъй като Азът, доколкото е действителен в нея, е несъзнателен относно физическите си процеси. Както във физическото тяло се отразява същината на останалите членове, така те се отразяват и в етерно то, но вече не "човешки", а "животински", и то във формата на определени животни, които имат известна прилика в нашите външни животински форми. Така това, което се намира под етерното тяло - физическото, се отразява като една сянка, тази част на етерното тяло. Тази част на етерното тяло, в която се отразява физическият член на човешкото същество, се нарича "човека" (написва се на дъската). Астралното тяло, чувстващата душа, която се отразява в етерното, се нарича поради приликата на етерната си форма се нарича "Лъв". Разсъдъчната душа, която се отразява в етерното тяло, се нарича "Телец" или крава, а съзнаващата душа с Духа-Себе се нарича поради приликата, която етерната и форма има за ясновидския поглед "Орел"

Минерал					Съзнаваща душа /Аз / Дух-Себе или Манас
---------	--	--	--	--	---

				Разсъдъчна	
Растение		Астрално тяло /		душа	
Чувстваща душа					

Етерно тяло (животно)	Човек	Лъв	Телец	Орел
--------------------------	-------	-----	-------	------

Човек Физическо тяло

Така тук имате (схема) четирите знака от Апокалипсиса - Човек, Лъв, Телец и Орел - като четирите израза на същината на членовете в етерното тяло. От това можете да видите, че онези наши предци, които са измислили тези дълбоки символи, тези животински символи на човешката същност, не са ги извели от фантазията, философията или спекулацията, не от някакво остроумие, а от света на фактите, от света на окултните факти.

Сега трябва да сме наясно, че тези четири израза не са еднакви при всички хора. Един от тях преобладава в един човек, а в друг преобладава друг символ. Във всеки случай ние трябва да разглеждаме цялото човечество в неговото развитие. Ако наблюдавате къде физическото тяло изразява

себе си най-силно, то вие ще го откриете в потъващата червена раса, при индианците, в особената структура на костната им система. Ако искате да откриете къде етерното тяло се изразява най-отчетливо физически, трябва да потърсите това у друга раса: при черната раса, в образуването на жлезите. В отделянето на въглерода вие ще откриете те израз на растителната природа. [Записките имат празнини на това място.] Хора, чиято нервна система се изразява много силно на физическо равнище и с това и сензитива, ще откриете в малайската раса, а расата, при която особено силно е отразена кръвната система е монголската. Тази част от хората, която е започнала да развива принципа на Манас ще откриете в кавказката раса. Така получаваме разпределение то на човешките раси извлечено от окултните истини. Така това, което се среща в днешния човек е разпространено върху цялото човечество, като във всяка от тях преобладава или е потиснато едно или друго.

Такива разлики ще откриете и в етерното тяло на човека. Ако го наблюдавате с ясновидски поглед, както с физически поглед наблюдавате физическото, то вие ще откриете, че хората са разделени на Човек-хора, Лъв-хора, Телец-хора и Орел-хора. Груповият им Аз е астрален по природата си. На астралния план ясновидецът намира човешката индивидуална душа сред животинските. Колкото по-назад във времето поглеждаме ние виждаме хората да приемат един от тези образи според етерното си тяло, и на всяка от тези четири групи души по една човешка групова душа, на едната групова душа Човек, на другата групова душа Лъв, на третата групова душа Телец, и на четвъртата групова душа Орел. Ще получите само една съвсем грешна представа, ако притиснете прекалено силно тези извлечени от физическите животински форми имена. Много повече това етерно тяло на Лъв-хората наподобява груповата душа на лъвовете, отколкото на отделния лъв тук на физическия план. Християнството си е представяло, че душите на евангелистите не са като тези на обикновените хора, а обхващат цели групи хора, и така характера на душата на Матей се сравнява с човека, тази на Марко с лъва, Лука с телеца, и Йоан с орела. Това изхожда от приликата, която християнската езотерика е приписвала на душите на евангелистите. Ще разберем това още по-точно, ако видим, че човекът от една страна се схваща в упадък, а от друга във възход. Тук на земята в най-дълбоката точка на материализма, човекът получава наченките на индивидуалната душа. човекът е слязъл от древните времена, когато отделните групови души можеха по-точно да се различат: Човек-хора, Лъв-хора, Телец-хора, Орел-хора. Когато в бъдеще хората отново ще са се изкачили, те ще съхранят индивидуалната си душа и ще развият на по-високо равнище и с по-високо съзнание това, което преди можеха да възприемат само с едно сумрачно съзнание

- а именно четирите групови души. Затова в християнството на евангелистите се приписват тези качества.

Нека се спрем по-дълго на понятието за груповите души на човека. Тези групови души се изживяваха много повече в пространството, отколкото една до друга, във времето, в последователността. Когато разглеждаме груповите души на животните, да кажем, че разглеждаме група лъвове или група китове: техните групови души на астралния план са една до друга. Ако обаче вземем човешките групови души то трябва да обхванем с поглед и времето. Една човешка групови души в астрала е родена така да се каже на границата между физическия и астралния план в едно определено време и се преобразява отново в определено време. Тези четири вида групови души, които обсъдихме са само четирите главни типа, но съществуват безброй междинни стъпала. Ние посочихме само най-характерните форми Човек, Лъв, Телец, Орел, които обаче могат да се срещнат във всевъзможни смесвания.

Нека разгледаме една група хора, да речем едно племе. Нека вземем някои от древните централно европейски племена, например това на херуските. Едно такова племе възниква и отминава. Материалистичният наблюдател на света вижда в това, което е племето на херуските всъщност нещо абстрактно, едно събирателно понятие. Но това е нещо нереално. Окултистът вижда в племето на херуските една групови души, която възниква, "ражда се" във времето, когато племето встъпва в историята. Тя расте, както расте мощта на херуските, и "умира", когато те се заличават от историята. Зад развиващото се племе на херуските окултистът вижда една развиваща се етерна същност. Но съществува разлика между етерната същност и физическата същност тук на земята. Едно физическо същество се ражда тук на физическия план, расте, достига връхната точка в живота си и умира. Раждането и смъртта са характерни за съществата на физическия план. Не е така обаче със съществата, които живеят на повисшите планове. Ако проследим животинските групови души на астралния план през хилядолетията, то възникването и отмирането им съвсем не могат да се изразят с думите "раждане" и "смърт". В основата лежи нещо различно. В основата е преобразуването, метаморфозата. Ако с ясновидските си способности днес срещнете една животинска групови души в астрала и си спомните едно от вашите предишни въплъщения и как е изглеждала тя преди 1500 години, то няма да ви се стори, че гледате по-млад човек. Всъщност вие ще видите, че и животинските групови души преминават през младост, средна възраст и старост, но в старостта тя не изгубва съзнанието си, тя не умира. Тя се преобразява непрестанно, без да преминава през смъртта. Можете да проследите груповите души

на животните до прастари времена - ще видите единствено метаморфоза, а не раждане и смърт.

Подобно е и при груповите души, като тази на племето на херуските. Ако на физически план племето на херуските се изявява като определен брой физически хора, душата на херуските току що се е сформирала, но не е била родена, а се е образувала от друг брой, преобразувала се е. Тя расте с мощта на херуските, постига връхната си точка, когато племето постигне върха си, и когато племето дегенерира на физически план и изчезне от историята, душата на херуските възниква отново в младостта си, тя се преобразува в душата на ново племе. Когато наблюдаваме душите на по-висшите планове физическото раждане и физическата смърт не съществуват. Окултната мъдрост добре е разбрала това и го е довела до израз като е употребила много старателно числата. Направен е бил опитът да се установи чрез един приблизителен среден брой, кога възниква, кога се метаморфозира от друга една групова душа, принадлежаща към една определена човешка общност, расте и достига връхната точка в развитието си, за да премине отново през упадъчен период и да се преобрази в друга. Ако за средна продължителност на човешкия живот се приеме 75 години - в лунни години - и това число се умножи по 7, то това дава живота на една човешка групова душа в неговите четири типа, до следващото преобразуване. Под 7 се имат предвид поколенията. Ако съобразим, че става дума за лунни години получаваме 500 години. Така в окултизма се казва: животът на една групова душа продължава 500 години, след 500 години тя се превръща в друга, самата тя се ражда наново, без да изгуби съзнанието си.

Ако разгледаме една такава групова душа и потърсим изразно средство на Аза във физическия план, то това е кръвта. За окултиста кръвта е израз на огъня, на просветленото от огъня вещество. Както физическото тяло на човека е израз на земята, етерното на водата, астралното на въздуха, така Азът, който още не е окован в егоизма е израз на огъня. Затова казваме - за това ще говорим и утре - , че кръвта е намерила смъртта посредством егоизма. Азът на човека "изгаря в собствения си огън", от самия себе си. Това е окултен израз. И когато човекът превъзмогне себичността, той ще достигне безсмъртие. Човешкият групов Аз изгаря в собствения си огън. Когато изминат 500 години, той изгаря и създава от самия себе си нова форма. В окултизма това се представя така, че груповият Аз принципно живее 500 години, след това изгаря и бива одухотворен от собствения си огън, и това бе наречено "птицата Феникс". В това се състои фактическата обосновка на красивата легенда за птицата Феникс. Птицата Феникс е груповата душа с качествата четирите типа, която през

поколенията изгаря и се възобновява - едно поколение смятано в 75 лунни години.

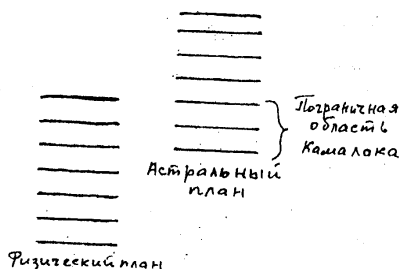
Това е реалната база на легендата за птицата Феникс. С това имате ново доказателство, че подобни древни легенди, като тази за Феникса, са създадени на базата на най-дълбоки окултни факти. Тук нямаме за цел да спекулираме, а да покажем на какво са учили през вековете окултните школи, и кое представлява действителна окултна опитност, чиито израз са окултните знаци и печати.

Винаги, когато слушаме подобни изрази на окултни истини и ги сравняваме с това, което човечеството е съхранило в своите знаци и символи, ще си спомняме колко е създадо човешкото съзнание, преди да се превърне в разсъдъчно. Човекът толкова обича да вярва, че днес вече сме стигнали далече. Но със своя разум той куцука зад творческото съзнание от миналото, което между впрочем притежаваха единствено посветените и те са го скрили в сказанията. Символите на четирите животни не са измислени, мисълта не е изходната точка, не в нея е произходът им, а във виждането.

Ако кажа: в етерното груповата душа е на границата между физическия и астралния план - то вие не бива да си го представяте като гранична линия. Когато изхождаме от физическия план, ние имаме тук (рисува) седем подотделения на този физически план. След това биха се прибавили и седем подразделения на астралния план. Най-долните три от него съвпадат с трите най-горни на физическия план. Трябва да разглеждаме астралния план така съпадащ с физическия, че трите най-горни части на физическия са същевременно и трите най-долни на астралния. Бихме могли да говорим за една странична зона, тази, която душите ни след смъртта не могат да напуснат, ако са обвързани към земята от желаниа. Тя се нарича Кама лока.

Така в окултните знаци, символи и печати, които избрахме за първи примери, можем да видим нещо извлечено от дълбочината на окултните факти, и вие бихте сгрешили ако отречете дълбоката мъдрост от миналото съдържаща се в окултните школи, или ако по някакъв начин я смятате за преодоляна от модерната мъдрост. Там където срещате мъдростта на окултните учения в знаците или символите, тя винаги се представя така, че да бъде потвърдена от непосредственото окултно наблюдение. Пример за това, как учението на окултизма е действувало в не много отдалечено минало, е, че в името и в думите са се примесвали символични значения, но така, че в основата им да лежи реално значение: фактите от висшия свят. Няма да се връщаме към произхода на думообразуването, това, което ще кажа сега, не е нещо, което можете да проверите с фило-

логията. Дори и филологията да го сметне за погрешно, символиката би съвпаднала.

Колкото повече се изкачваме от физическия план през астрала към Девакана, толкова повече всичко ви се представя като огледален образ на физическия план, когато най-напред трябва да се научите да разчитате. За учениците това става най-лесно с помощта на числата. Да приемем, че на физическия план имате числото 543, на астралния план трябва да го прочетете като огледален образ - значи 345. По същия начин трябва да се четат и всички останали неща и събития. Веднага ще избера един ярък пример: тук на физическия план проследявате, как старата кокошка снася яйцето и как от яйцето се развива младата кокошка. Ако разглеждате същото събитие на астралния план, трябва да вървите назад: първо имате младата кокошка, тя става все по-малка и по-малка и накрая влиза в яйцето. Времето също протича назад. Виждате колко невероятно обърквашо на пръв поглед е това за ученика. Страстите, които излизат от човека, вие виждате на едно табло, те се излъчват от центъра. Отразените огледално страсти се явяват, все едно ви нападат много животни. По-нисшите страсти човекът вижда около себе си като всевъзможни твари, като мишки, плъхове и така нататък. Ако ученикът не е научил това, и получи първата си такава опитност, ако види себе си нападнат от собствените си страсти като мишки и плъхове, то лесно може да се стигне до патологични състояния като фобия от преследване и така нататък.

Това, което ви съобщих като един факт за отношението на по-висшите светове към по-нисшите, беше направен опит да се изрази символично в учението за еволюцията чрез една игра на думи. Когато хората встъпиха в земното си съществуване, те слязоха от едно духовно състояние в едно сетивно - чрез Ева. В Ева виждаха онова състояние, когато духовното човечество стана физическо, и оттам грешно. Ако човечеството трябва отново да бъде отведено в духовното, и ако трябва да бъде изразено противоположното на жената, която внесе в света смъртното, то онова, което отново трябва да донесе безсмъртието на човечеството, трябва да бъде изразено обратно. Името трябва да се преобърне. Затова Божият Ангел

се обръща към Мария с думите: "Аве, Мария!" - От Ева става Аве. Това преобръщане има символичен характер. Какво би казала една повече или по-малко обърната филология не е от значение. От значение е да се покаже как в окултизма символичното действува в словослагателството. С тези думи се целеше да се предизвика изговарящия думите човек да осъзнае окултния факт, че теченията на физическия и на духовния свят имат противоположни посоки.

Това има много дълбоко значение. Не виждайте в него нищо произволно. Най-доброто, което бихте могли да видите в него, е това, човека да се насочи да разпознава окултните принципи в езика си. Когато той се накара да прави такива упражнения, за да разбере окултните закони в езика си, той съзнателно или несъзнателно работи върху окултното си обучение. Принципът на символиката същевременно е и принцип на обучението.

СЕДМА ЛЕКЦИЯ

Кьолн, 28 декември 1907

Това, което може да бъде съобщено тук като цяло са само примери от огромния брой окултни символи и знаци. Не става дума и затова, да се даде изчерпателно изложение, обясняващо един или друг окултен знак, а по-скоро да се посочи значението на окултния знак като цяло и отношението му към астралния и духовния свят. Ако тези знаци не бяха нищо друго освен схематична илюстрация, то целта и значението им нямаше да бъдат големи, и някой би могъл да помисли, че се касае само за един вид онагледяване на определени факти от висшите светове. Случаят обаче не е такъв. Онези символи и знаци, които са извлечени от окултния светоглед имат огромно значение за развитието на човека, за неговото усъвършенстване, дори може да се каже, че окултните знаци и печат, ако приемем думите най-широк смисъл, са изиграли голяма роля в цялото възпитание и развитие на човечеството. Трябва единствено да знаете, че мислите, чувствата, представите, които човекът изпитва, са действителни сили, които му въздействуват преобразяващо, формиращо, променящо.

Нужно е да извикаме пред душите си факта, че физическото и етерното в човека, така както той днес е изправен пред нас, са уплътнявания на астралното. Преди човекът да стане етерен и физически той беше само един астрален човек. В действителност това е така, че всички по-плътни субстанции, т.е. етерната и физическата, се отделиха от астралната субстанция както ледът се отделя от водата. Така както водата се уплътнява в лед, така и астралното вещество се уплътнява и се превръща в етерно и физическо вещество. Във времето, когато човекът все още беше същест-

во, каквото сте вие днес, когато спите и се намирате извън физическото и етерното си тела, съществуваха сили, които оформиха астралното му вещество, това бяха чисти чувстващи и представни сили. Астралното вещество действа различно от етерното или физическото. То е в непрестанно движение. Всяка страст, всеки инстинкт, всяка похот веднага се изживява в астралното вещество, така че в следващия момент, когато изразява друга страст, то има коренно раз лична форма. Върху плътното физическо тяло на човека мисълта днес вече не може да въздейства толкова силно. Въпреки това дори и днес мисълта, чувствата имат някакво влияние върху физическото тяло. Нужно е само да наблюдавате, как някой уплашен или страхуващ се от нещо човек преbledнява. Това не означава нищо друго освен, че цялата му кръвна маса извършва различни движения от тези в нормалното състояние. Тя напират отвън навътре. Или вземете изчервяването, когато е налице чувство на срам, тогава кръвта се изтласква отвътре към периферията, навън. Това са само твърде слаби влияния. Ако се върнете назад във времето, ще откриете много по-значителни влияния на душевността и на мисълта върху тялото. Ако проследите през хилядолетията човешките форми, вие ще видите, че образът, цялата физиономия, всичко в човека се променя. Това се случва така, че най-напред идват душевните, духовните процеси. Човекът има определени представи, и както образува представите си така в хода на хилядолетията той оформя и телесния си образ и физиономия, дори и това да не е забележимо за външния биологичен анализ. Всичко се оформя отвътре навън. Нашата външна материалистична наука днес още не е стигнала до там да прозре как тези влияния се отнасят едно към друго в хода на хилядолетията. Но те присъствуват.

За да си изясним какви са тези взаимовръзки нека си спомним първата поява на готическия архитектурен стил, когато определени процеси в развитието на човечеството биват за първи път изразени в архитектурните форми на готиката. Хората, които се отдаваха на размисъл в стаите, построени в този стил, изживяваха ха мисли, които бяха подбудител на готическите сгради. Тези мисли, които действаха в душите на хората, оформяха душите, вътрешните сили на човека до етерното тяло, те преобразуваха силите на човека. Като едно следствие от тези впечатления, които бяха възприемали сетивата, и представите, които бяха образува ни с тези сетивни възприятия, след столетия се появи онова мистично движение, което срещахме у Майстер Екхарт, Йоханес Таулер и други. В това, което те сътвориха ние виждаме отзвука от това, което предците им бяха приели в себе си като впечатления от готическите сгради. А онези по-висши индивидуалности, които превъзхождат човечеството в развитието му, съзнателно го ръководеха в хода му. Те съзнателно гледат напред към

следващите векове и хилядолетия и на човечеството в един определен момент се дава това, което трябва да развие едни или други качества. Така ние виждаме как тук, в продължение на няколко столетия в следствие на наблюдението на външните форми на готическия стил, на стила на острите арки, възниква онази стремяща се към небесата мистика в Майстер Екхарт, Йоханес Таулер и така нататък. Ако вземем предвид хилядолетия вместо столетия, то ние ще видим как самите телесни форми на човека се образуват според мислите и чувствата, и представите, които хората имаха преди хилядолетия. А великите водачи на човечеството дават на хората в точния момент от развитието им точните представи за да може да бъде преобразувана и човешката форма.

Нека сега се пренесем във времето около прехода от атлантската към следатлантската епоха. Знаем, че предците ни, в същност самите ни души в други тела, живееха в древна Атлантида. В края на Атлантида този континент, и по-точно северните му части, бяха покрити с гъсти маси мъгли, и всичко, което живееше на земята, на този континент, беше обгърнато от тежка мъгла. А ако се върнем още по-назад във време то ще стигнем до епохи, в които имаше не само гъста мъгла, а там, където в днешно време е въздушната атмосфера имаше падащи водни маси. Първият човек на Атлантида беше по-скоро едно водно същество. Едва постепенно той се преобразува във въздушно същество. Тогава той имаше съвсем различно разпределение на етерното и физическото си тяло. Днес етерното и физическото тяло са разпределени така, че в горните си части почти съвпадат по форма и големина. При другите същества това съвсем не е така. Ако разгледате етерното тяло на коня, вие ще видите как етерната му глава излиза далеч извън очертанията на физическата. При човека също беше така, и едва към края на Атлантида двете съвпаднаха. Една точка, която днес се намира в рамките на главата, преди беше извън нея и едва постепенно се измести. Двете точки все повече се изместваха една към друга и в последната третина на атлантската епоха съвпаднаха. Това беше по времето, когато от североизток на Атлантида, от областта на днешна Ирландия се изсели пра семитската раса. Тогава човекът се сдоби със способността, чрез която двете точки съвпаднаха и се припокриха. Поради това, че етерното тяло на главата му се намираще извън нея, атлантският човек имаше едно мъгливо ясновидство. Атлантецът не можеше да смята и да брои, не беше развил никаква логика на мисълта. Тя дойде в следатлантската епоха. Но той притежаваше един вид първично ясновидство, тъй като етерното му тяло излизаше далеч извън очертанията на физическата му глава. Тогава мислите и усещанията на астралното му тяло имаха много по-голямо влияние върху тази част на етерното му тяло и по този начин и върху образуването на физи-

ческото. Това, което живееше първоначално като чувства, усещания и мисловни представи в астралното му тяло, продължаваше в един процес на движение в етерното отяло и оформяше физическото в днешната форма.

Как са възникнали днешната дължина, широчина и височина на физическото тяло? Те са следствие от това, което първоначално присъществуваше в астралното и етерното тяло. Там най-напред бяха мислите, образите, усещанията и така нататък. Ще разберете това по-добре ако си спомните процеса, който настъпва непосредствено след физическата смърт: физическото тяло бива напуснато първо от етерното и след това от астралното тяло. По време на сън се отделят само Азът и астралното тяло, докато етерното и физическото остават в леглото. Смъртта се различава от съня по това, че етерното тяло също тръгва с астрално то и Аза. Тогава настъпва едно своеобразно явление, нещо, което може да се опише като усещане, но е свързано и с една определена представа. Човекът се чувства така сякаш расте, сякаш се разтяга във всички посоки, той приема всички посоки и измерения. Това разтягане, настъпващо непосредствено след смърт та, това виждане на етерното тяло в огромни измерения е много важна представа. Това усещане трябваше да бъде събудено у древните атлантски хора, при които етерното тяло още не беше толкова тясно свързано с физическото като днес. Със предизвикването и, с това че човекът си представи размера, който усеща днес, когато се уголемява след смъртта, с това се образува причината, мисловната форма, която да приведе физическото тяло във днешната му форма. Когато - по това време физическото тяло и етерното тяло бяха още повече разделени - на човека бяха показани тези форми, тези мерки, физическото тяло беше подбудено да приеме формата, която има днес. А тези форми беше подбудена от тези, които са водачите на човечеството. В различните легенди за потопа, и преди всичко в библейската, се съдържат следи от данни именно за това. Ако си представите човекът обгърнат от формите, които трябва да има етерното му тяло, за да бъде образувана правилно формата на физическото, то вие ще получите размера на Ноевия ковчег. Защо размерът му е посочен в Библията с 50 лакътя ширина, 30 лакътя височина и 300 лакътя дължина? Защото това е мерното съотношение, което човекът трябва да има около себе си по време на прехода от атлантската в следатлантската епоха, за да образува правилната мисловна форма, която да стане причината тялото на следатлантския човек да се образува правилно по отношение на дължината, височината и ширината. В Ноевия ковчег виждате един символ на мерните съотношения на днешното ви тяло. Тези мерки са резултат от онези мисловни форми, които изживя Ной, и които той така вмести в ковчегата, че от наблюдението на последния въз-

никваше същия мисловен свят, според който трябваше да бъде построен организма на следатлантските хора. Човечеството биваше възпитавано с ефикасни символи. В мерките на физическото си тяло вие днес носите мащабите на Ноевия ковчег. Когато човек простре ръцете си нагоре, в мерките на Ноевия ковчег получавате мерките на днешното човешко тяло.

Така човекът премина от атлантската в следатлантската епоха. Във времето, което ще смени нашето, в шестата културна епоха, човешкото тяло ще е образувано отново съвсем различно. И днес човекът трябва да изживява тези мисловни форми, които да създадат предпоставката, в следващата епоха човешкото тяло да получи правилни мащаби. Това трябва да бъде показано на човека. Днес той е образуван според мерките 50 : 30 : 300. В бъдеще ще бъде коренно различен. Как се дава днес мисловната форма на човека, чрез която ще бъде образувана бъдещата му форма в следващата раса? Вече се е казвало, че тя е дадена в мерките на Соломоновия храм. В неговите мерки се съдържа в дълбока символика цялата организация на формата на човека, каквото ще бъде той в следващата шеста раса.

Всички неща, които действуват в човека, се случват отвътре, не отвън. Това, което в един момент е мисъл и усещане, в следващия момент е външна форма. А индивидуалностите, които ръководят развитието на човечеството, трябва да присаждат в него хилядолетия по-рано мисловните форми, които след това ще станат външна физическа действителност. С това имате функцията на мисловните форми, които биват подбуждани от подобни символични образи като Ноевия ковчег, Соломоновия храм, до четирите апокалиптични същества Човек, Лъв, Телец, Орел. Те имат много реално значение. Така посочихме някои от нещата, които ръководят хората, когато той им се отдаде. За образите говорихме и вчера, когато се спряхме на съществата Човека, Лъв, Телец, Орел. Образи също са и нещата, за които говорим днес. Образите водят човека до намеса в света, който граничи непосредствено с неговия.

Когато се изкачим до един още по-висш свят, вече нямаме работа само с обикновени образи, а с вътрешните отношения на нещата, с това, което се нарича с думите Звук на сферите, музика на сферите, свят на звуците. Ако пребродим астралния план, в общи линии виждаме един свят от образи, които са праобразите на нашите предмети тук. Колкото повече се издигаме нагоре, толкова повече навлизаме в един свят на звуците и на тоновете, при което не бива да си представяте, че светът на звуците е един в звучащ във външен смисъл звуков свят. В Девакана не слушате с външното ухо. Не можете да сравните същността на звучащия духовен свят с нашия физически звук, който е само едно откровение на звука от

Девакана. Духовните звуци са субстанцията на света на Девакана, на духовния свят, който започва там, където светът на образите преминава в света на звуците. Тези светове преливат един в друг. Тук, около физическия свят, паралелно съществуват и астралният свят и Девакана, единият пронизва другия. Съотношението е сякаш въведете един слепороден човек в силно осветена стая, около него са цветове и горящите свещи, но той не може да ги възприеме. Едва когато стане виждащ след благополучна операция, той ще може да вижда това, което и преди беше около него. Така и астралният и духовният свят ще се открият пред нас, когато се отворят сетивата ни за тях, тогава ще възприемем и факта, че тези светове не граничат едни с друг, а се проникват взаимно. Всичко, което е в единия свят може да се възприеме и в останалите.

Това, което е духовната музика в Девакана, хвърля сянка в астралния свят и се отпечатва в числа и фигури. това, което се нарича питагорейска музика на сферите обикновено се приема от абстрактните философи за образ. То обаче е една истинска, действителна реалност. Звученето на сферите е тук, а този, който развива слушането му - изразът тук не е много точен, но трябва да го употребим -, за да се възприеме в по-висшите светове, не възприема около себе си само образите и цветовете на астралния свят, а и звуците и хармониите на духовния свят. Така както нещата са около нас във физическия план са откровения на астралния свят, така те са и откровения на духовния свят, които се отразяват във физическия чрез посредничеството на астралния. Във всички наши физически неща се отразява духовния свят, и колкото по-извисяващи и значителни са сетивните неща, толкова по-ясно, по-красиво, по-великолепно се показват те като израз на духовния свят. Ако вземем едно незначително нещо от физическия ни план, по правило е много трудно то да бъде отведено до духовния си първообраз. Напротив, духовните първообрази ни се показват в голяма красота, ако гледаме значителни, извисяващи неща от физическия свят. Така например във взаимовръзките между планетите в нашата планетарна система ни е даден един израз на духовния свят. Това, което съществува в различен вид в нашата планетарна система, може да се приведе, за този, който вижда нещата, до това, което се нарича хармония на сферите. Движенията на планетите са такива, че този, който има способност да възприема духовните светове, може да "чуе" взаимоотношенията в тях. От гледна точка на висшите светове например Сатурн се движи $2\frac{1}{2}$ по-бързо от Юпитер. Това движение на Сатурн се възприема в духовния свят, от "духовните уши", както се изразява Гьоте, като съответно по-висок тон.

Нека сега онагледим съотношенията на движенията на планетите в нашата слънчева система. Ако вземете скоростта на движение на Сатурн

спрямо Юпитер, то Сатурн се движи $2\frac{1}{2}$ по-бързо от Юпитер, т.е. в съотношение $2\frac{1}{2} : 1$, а скоростта на движение на Юпитер е в отношение към тази на Марс $5 : 1$. За духовното ухо скоростта на движението на Юпитер е представена спрямо тази на Марс в един по-висок тон.

Ако вземете скоростта на движенията на Слънцето, Меркурий и Венера, които са приблизително равни, то тя е в отношение $2 : 1$ със скоростта на движение на Марс, т.е. е два пъти по-голяма. Ако вземете скоростта на Слънцето, Меркурий и Венера към тази на Луната, то съотношението е $12 : 11$ т.е. скоростта е дванадесет пъти по-голяма. Който разглежда движението на всички видими за нас звезди от духовна гледна точка в отношението им със скритите причини, за него звездното небе се измества с един градус за всяко столетие. А скоростта на движението на Сатурн спрямо звездното небе се отнася както $1200 : 1$.

Така получаваме:

Сатурн: Юпитер	=	$2\frac{1}{2}$:	1
Юпитер: Марс	=	5	:	1
Слънце, Меркурий, Венера: Марс	=	2	:	1
Слънце, Меркурий, Венера: Луна	=	12	:	1
Сатурн: Звездно небе	=	1200	:	1

За духовното възприятие тези съотношения се изразяват в тонове, възприемаеми за духовните уши в духовния свят. Това реалните скрити причини на това, което се нарича "музика на сферите". Тези числа ви дават действително съществуващите в духовния свят хармонии. Виждате, че точно както ясновидецът възприема в астралния свят образи и цветове, така и ясночувачият чува в духовния свят или в Девакана духовните хармонии на нещата. За този, чието духовно ухо е обучено в това, за всичко, което е откровение тук на физическия план са възприемаеми тоновете, като скрити духовни причини. Така за окултиста четирите елемента - земя, вода, въздух и огън се явяват в различни тонови съотношения, които са съвършено скрити за възприятията на обикновения човек. Посветените са изобразили във физическия свят тоновете съотношения, които можеха да чуят от скритите причини на земята, водата, въздуха и огъня. Резултатът от тези звукови трептения е запазен в първоначалното звучене на един музикален инструмент - лирата. При лирата съотношението на трептенията на струните и е подражание на звуците, които посветените са познавали за четирите елемента. Те съответстваха така

Бас-струна	на Земята
Ре-струна	на Водата
Ла-струна	на Въздуха
Сол-струна	на Огъня

Ако можем да се пренесем в отдалечени в миналите времена бихме могли да проследим много неща, и бихме видели, че това в културата, което днес се струва на днешния човек разбираемо само по себе си, е извлечено от наблюденията на духовния свят. Физическите звуци на лирата са подражание на това, което присъществуваше първоначално като отношение на четирите елемента един към друг.

В основата на това лежи великата мисъл, че всичко, което се случва в човека, в микрокосмоса, е подражание на това, което живее в макрокосмоса. Ако всичко в микрокосмоса е в съзвучие с макрокосмическото духовно битие, тогава светът и човекът ще бъдат в съзвучие. Поради това, че не съществува дисхармония, човекът действително може да се свърже и да се чувства едно със световното развитие. Ако обаче човекът напусне тази хармония, ако не се включи в световната хармония, тогава и външната му конституция ще бъде дисхармонична, и за него ще е невъзможно да продължи пътя си в хода на света.

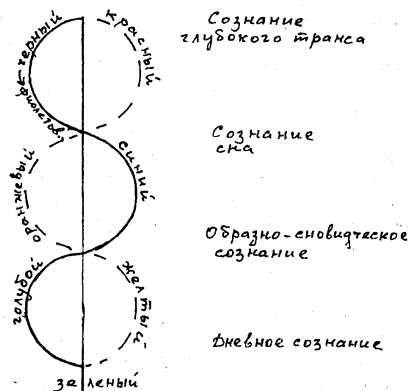
Всичко това цели да ни даде една представа за това, как символите се създават в по-висшите светове, и че там те са реални факти. Много от нещата в нашата култура са символи, символи, които трябва да бъдат реализирани, чрез които се цели човекът да се подготви в бъдеще да развие на физическия план това, което днес е на висшия. Ходът на развитието това, че всичко което днес се намира на висшия план да се свали във физическия свят. Поради това, че човекът е призван да участва в сътворяването на външния свят, той трябва да слезе с мислите във физическия свят. Той оформя света около себе си, той твори и това, което е неговата собствена телесност. Именно посредством теософията човекът трябва да получи чувство за това, че всичко, което прави, мисли и чувства в един момент, продължава въздействието си в следващия, в бъдещето. Когато човекът строи храм, творения на красотата, или когато твори държавно изкуство за социалното разбирателство между хората, то това са неща, които имат значение за бъдещето. Когато човекът днес строи с помощта на природните сили, то той формира природните продукти на бъдещето. Когато той например строи една готическа катедрала, то той най-напред я съставя по силата на минералните закони. Вярно е, че веществото, материята, тухлите и камъните, от които е съставена катедралата, се разпадат. Но че формата е присъществувала някога - това не е без значение. Формата, която е била отпечатана на от хората в материята остава, тя става част от етерното и астралното тяло на земята и се развива като сила наред със земята. И когато земята премине през сегашното си развитие и Пралайа, и се възплъти отново като Юпитер, тогава тази форма ще изникне от земята като един вид растение. Днес ние строим творбите на изкуството и на красотата, ние оформяме творбите на мъдростта не напразно

на нашата земя. Ние ги създаваме за да се появят по-късно като природни продукти на земята. И така като днес строим катедрали и къщи, чиито форми се съхраняват, които се свързват със земята и в бъдеще отново ще се явят като растения, по същия начин днешните ни растения и кристали са се оформили според това, което предходните богове и духове са построили в предишния свят. Всичко, което човекът прибавя към света от глед на точка на познанието, на мъдростта и на красотата и на истинския социален живот, всичко, което той вписва като символи във външния свят, дори и само в мислите си, се превръща във велика и благотворна сила за развитието на земята. То става реални сили и форми на бъдещето. Нашите машини и фабрики обаче, всичко, което правим само за да служим на външната полза, на принципа на утилитарността, ще бъде вреден елемент в следващото въплъщение на земята. Ако отпечатваме символи в материята, които са израз на по-висши светове, те ще действуват за напредъка. Напротив - нашите машини и фабрики, които служат единствено на външната полза, ще имат демонично, унищожително влияние върху земята в следващото и въплъщение. така ние сами формираме добрите, а също така и демоничните сили за следващата епоха на човечеството.

Днес, в петата следатлантска културна епоха, ние се намираме най-дълбоко в материята и създаваме на ужасните демонични сили за следващата. Там, където преобразуваме прадревно-свещеното във физическо-механични неща, ние работим надолу под физическия план. Долният свят ще бъде това, което човекът създава по този начин. Трябва да сме наясно, че и злите сили на развитието трябва да бъдат включени. Във времето, когато те ще трябва да бъдат преодолени, човекът ще трябва да вложи огромни сили, за да превърне злото и демоничното отново в добро. Но силата му ще се увеличи от това, тъй като задачата на злото е да кали силата на човека с преодоляването му. Всичкото зло трябва да бъде отново претопено в добро, и то е вложено в погледа към бъдещето, за да се развият в човека силни и енергични сили, много по-висши, отколкото ако никога не беше преобразил злото в добро.

Всички неща, които измисляме с разума си във физическия свят, имат скрити духовни причини, и ние можем да ги видим в духовния свят. Бих желал да приведа един пример, как нещо, което се измисля на физическия план се изразява на духовния като фигура: Кадуцея, жезълът на Меркурий.

Съзнанието, което днес имаме е така нареченото светло дневно съзнание, по време на което възприемаме със сетивата си и комбинираме посредством разума. Това дневно съзнание е извървяло дълго развитие до днешното си състояние. То се предхождаше от едно друго съзнание - сънищ

ното картинно съзнание. В началото на атлантския период човекът възприемаше света и неговите духовни и душевни същества ясновидски в астрални и етерни образи. Днешният сън е един последен остатък от това атавистично картинно съзнание. Нека го нарисуваме. Най-напред имаме светлото дневно съзнание. Преди него беше съзнанието, което днес имат единствено растенията, и което у човека можем да наречем състояние на сън. След това има едно още по-притъпено, присъщо на днешните физически минерали, можем да го наречем дълбоко трансово съзнание. (По време на тези изложения пише на дъската, отдолу нагоре: Дневно съзнание, картинно съзнание, сънно съзнание, дълбоко трансово съзнание. Виж рисунката.) Можем да свържем тези четири вида съзнание в една линия (рисува се: права линия от горе до долу). Но човекът не се развива като тази линия. Ако човекът се развиваше така, той щеше да изхожда от дълбоко трансовото съзнание, би си изкачил до съзнанието по време на сън, след това до картинното, и най-сетне до днешното дневно съзнание. Но човекът не е толкова просто устроен, а трябва да премине през различни междинни стадии. Човекът е имал дълбоко трансово съзнание на едно проследимо за нас възплъщение на земята, на Стария Сатурн. Там той беше развил това съзнание на различни степени. Ще го нарисуваме така, че да оставим съзнанието да се развива по тази линия.

Човекът се отделя от правата линия и отново се свързва с нея на Старото Слънце, когато преминава през съзнанието по време на сън, след това продължава пътя си, както показва спиралата, за да постигне на Старата Луна картинното съзнание. Днес той се намира, отново след много преобразувания на нивото на светлото дневно съзнание. Човекът ще съхрани това съзнание за всички следващи времена и съзнателно ще извоюва онези състояния на съзнанието, които е притежавал в притъпен вид на предишните стъпала. Така на бъдещия Юпитер той ще извоюва картинното съзнание, това ще му даде способността отново да възприема около

себе си душевното. Това развитие обаче ще протече така, че светлото му дневно съзнание няма да отслабне, а към него ще се прибави и картинното. Бихме могли да кажем: Дневното съзнание се просветлява до нивото на картинното (виж рисунката: прекъснатата линия). След това по време на възплъщението Венера той ще се сдобие и със съзнанието по време на сън, което притежаваше на Старото Слънце. То ще му даде способността да вижда дълбоко в съществата, така както това днес е възможно само за посветените. Посветеният изминава прекия път, той се развива по права линия, докато нормалното развитие на хората е това, което протича по завоите. Изкачвайки се, човекът ще постигне на Вулкан първото съзнание, дълбокото трансово съзнание, като същевременно ще запази и останалите. Така човекът преминава през една възходяща и една низходяща линия в развитието си. Непрестанно ще срещате тази линия. Пътят на изкачването и на слизането е налице в една напълно реално съществуваща линия, която е намерила своя израз в Кадуцея, в жезъла на Меркурий.

[Следният абзац е запазен частично във всички записки.] Така ние виждаме, че символите, получени по този начин, са дълбоко обосновани в цялото същество на световното битие. Една такава линия като Кадуцея има и възпитателно значение за човека, когато той и се отдаде медитативно. Никой не може да запамети тази фигура, чрез нея да окаже върху него дълбоко вътрешно възпитателно въздействие. Виждащият я е извел от духовните светове, за да дари на човека нещо, което в бъдеще да го направи виждащ. Това, което трябва да се развие в медитацията върху тази линия са определени усещания. Най-напред вие ще усетите сумрачна тъмнина. Ще се взирате в тъмнината, и постепенно тя ще започне да просветлява и ще се оцвети във виолетово, след това в цвят индиго, синьо, зелено, жълто, оранжево, червено и обратно, при което се осъществява известно отразяване на развитието, докато отново стигнете до виолет. При проследяването на тези оцветени линии през вас ще преминат усещания от качествата на цветовете нюанси до морални усещания. Ако не възприемате тази линия просто като тебеширена или графитна линия, а ако се вгледате в черното, и се опитате да изправите пред душата си тъмнината, ако при виолета си пред ставите отдаването, и така преминете нататък и през останалите цветове - през синьото, зеленото, оранжевото, и ако при червеното извикате пред душата си чувството на радост, то душата ви ще е преминала през цялата скала на усещанията, които най-напред са усещания за цветове, а след това се превръщат в морални усещания. Поради това, че в душата се отразява формата на жезъла на Меркурий под формата на усещания, във вас ще се внесе нещо, което дава на душата способността да развие по-висшите си органи. Посредством

реалния символ тя бива така преобразявана, че може да приеме в себе си по-висшия орган.

Както някога влиянието на външната светлина е създала очите от нечувствителни органи, точно така и отдаването на символите от духовния свят създава органи за възприемане на духовния свят. Съвършено невъзможно е да се каже: Изобщо не виждам какво трябва да възникне тук. Това би било същото, ако човекът, който още няма очи кажеше: Аз не желая светлината да ми въздейства. Най-напред трябва да бъдем обучени, кое може да доведе до образуването на вътрешни органи, и тогава ще можем да възприемем наоколо тайните на духовния свят.

ОСМА ЛЕКЦИЯ

Кьолн, 29 декември 1907

Днес бих желал да обсъдя още няколко характерни символи и знаци, за да може все повече да ни се изясни основната тема на лекциите, която цели да покаже в какво отношение са поставени знаците и символите спрямо астралния и духовния свят, който се нарича още Девакан.

Видяхме, че символите и образите и извлечените действително от природата и същината на по-висшите светове съотношения между числа и форми, когато са приети от душата, подбуждат в нея истински душевни сили под формата на представи, мисли, идеи и усещания, те имат формиращо въздействие. Дори бихме могли да видим, че Ноевият ковчег беше формиращ за настоящото физическо тяло, и че Соломоновият храм, ако въздейства с формите си върху съвременните хора ще има огромно значение за формирането на хората от шестата раса. От тези данни вече можете да разберете, че посредством водачите на човечеството, които непрестанно се намесват в развитието на човечеството, ще се поеме по един подобен път, както посредством отделните хора в елементарните тайни школи. И тук имаме работа с една концентрация на усещания, мисли, представи и така нататък - съществуват още някои неща - които имат формиращо действие върху човека.

В различните окултни течения в съвремието многократно се среща схващането, че в нашето време съществува и друг път, освен този на прилагането на имагинативни и символични представи, по който може да се извърши изкачването във висшите светове. При хората от съвременността издигането в астралния свят с помощта на символични или други окултни методи на възпитание е свързано с известен страх, дори антипатия. Ако се подхвърли въпросът: Оправдани ли са подобни стракове?, то може да се каже: Да и не. - в едно определено отношение те са оправдани, в друго отношение обаче те съвсем не са уместни, тъй като във висшите светове не може да се издигне никой, без да е преминал през

астралния. Грешно предположение е когато някой смята, че може да премине със завързани очи през астралния свят. Нужно е единствено да знаете, че духовният свят като такъв има различни области. Човекът е слязъл през астралния свят във физическия, и отново през астралния трябва да се издигне до духовния свят. Трябва да се избягва по времето на развитието си той да изпада в минали състояния. Всяко медиумно състояние е едно изпадане в предишно състояние, докато истинското тайно обучение е едно изкачване в по-висше. Човек трябва да се изкачи в астралния свят с пълно, светло дневно съзнание за да достигне до по-висшите области на духовния свят. Всички желания, страсти, инстинкти, които човек носи в себе си, са вкоренени в астралното тяло, техен носител е астралното тяло. Ако желае да се изкачи във висшите светове, човек трябва да работи отново с усещания и чувства, друг начин не съществува. Но важно е никога да не опитва да достигне до по-висши светове без пълното запазване на постиженията на нашия физически свят, което означава - никога с потискане на съзнанието. Когато наблюдаваме медиумите, ние винаги откриваме, че те са изхвърлени в едно по-ранно състояние на съзнанието. Ясното им дневно съзнание е потиснато, отслабено, и това е предизвикало едно по-ранно състояние, което човекът вече е превъзмогнал. Този, който желае да стане ясновидец в модерен смисъл, трябва да запази и вземе със себе си своето настояще светло дневно съзнание. Това той може да стори единствено когато премине през точката на "освободеното от сетивност мислене", и никога не би могло да се случи нещо, ако той премине през тази точка. Нека си изясним какво означава това.

Изпълнено със сетивност мислене и представа е всяко, което изхожда от сетивните възприятия на заобикалящите ни предмети. Ако формирате представите си така, че най-напред виждате един предмет, възприемате го, след което го съхранявате в паметта си, и мисловният ви живот протича така, че ви подбужда чрез подобни представи, то вие имате едно изпълнено със сетивност мислене. То изпълва почти изцяло душевните преживявания на съвременните хора. И ако човек по някое време се за мисли, какво би му останало ако изхвърли от душата си всички представи, родени от сетивни възприятия, то той най-сетне ще осъзнае, какво е съдържанието на душата му. Когато са премахнати представите, предизвикани от външното, той ще разбере какво имаше предвид гръцкият философ Платон, когато написа на портите на школата си, че нито един незапознат с геометрията не трябва да ги престапва. С това се казва, че не бива да влиза никой, който не може да се издигне да лишеното от сетивност мислене. Той не изискваше обикновена геометрия. Тя и днес не се изисква от тези, които желаят да достигнат висшите светове. Днес това

не би било и нужно поради вътрешни предметни причини. Но посредством геометричните представи човека може да си състави една идея за това какво представлява лишеното от сетивност мислене. Ако поставите тук три бобени зрънца, и още три, и след това още три зрънца, то с помощта на това сетивно впечатление вие можете да научите, че $3 \text{ по } 3 = 9$. Детето или примитивният човек учи това с пръсти. Това е изпълнено със сетивност мислене. Когато вече не се нуждаете от бобени зрънца или от пръсти, а достигнете до същото знание по пътя на чистото духовно наблюдение, то това е вече освободено от сетивност мислене. По време на учението детето преминава през един мост от [бобените зрънца или пръстите], и едва по-късно се издига до освободеното от сетивност мислене. Ако нарисуваме на дъската един кръг, то в действителност това не ни дава кръг. Това, което рисуваме, е едно струпване на малки купчини тебешир. Единствено със сетивното си наблюдение вие няма да можете да схванете какво е действителен кръг. Само духовно виденият, вътрешно конструиран кръг е освободен от сетивност.

За един по-голям кръг хора най-доброто средство да се достигне до освободено от сетивност мислене днес е теософията, когато е така пригодена, че да учи човека да се откъсва от представите на сетивността. Именно в областите, които излизат малко извън рамките на най-елементарното, човекът бива отвеждан от теософията до освободеното от сетивност мислене. Ако например искате да разберете, какво е етерното тяло, или астралното, то вие не можете да го видите външно. Теософията ви дава точно това, когато описва нещата, които не можете да видите външно. Или например когато в теософията говорима за Старата Луна, то ние и създаваме един образ, дори възможно по-драстичен, в който събираме сетивни и свръхсетивни представи, така че материалистично настроеният човек би рекъл: Този рисува нещо, което е напълно невъзможно. - Да, в теософията днес трябва да се съобщават неща, които са невъзможни при днешните обстоятелства и Старата Луна трябва да се описва така, че на нея нямаше скали, минерали и камъни като днешните на земята. Цялата Стара Луна се състоеше от една жива субстанция, която по плътност може да се сравни с един вид каша от спанак или като варено зеле, т.е. едно тяло между минералите и растенията, едно полу-растително и полу-минерално тяло. Минерали като днешните не съществуваха тогава. Ако наблюдавате днешните блата, където също имат подобна полу-растителна субстанция, външно ще получите подобна картина като тази на Старата Луна. Вместо скали и планини, на Старата Луна ще откриете най-много нещо подобно на днешните кори на дърветата. На това място всеки естествоизпитател днес ще ви възрази, че такава планета не би могла да съществува. - Но става дума именно за това - и то е една необходимост,

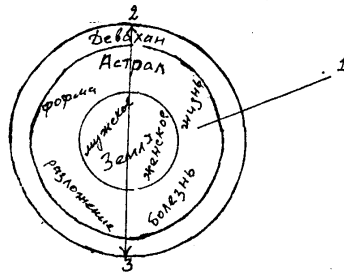
за да се разберат другите епохи на развитие - човекът да откъсне мисленето си от това, което днес е оковано към представите на обикновеното сетивно мислене и усещане, и да достигне до едно освободено от сетивност мислене. Това мислене не е абстрактно, а много, много реално. Ако си представяме Старата Луна като един вид огромна салата с дървесна кора и така нататък, то това е мислено "сетивно-свръхсетивно", както казва Гьоте. Когато се отскубнете цвета и формата от сетивността и ги проектирате свободни в пространството, то вие ще добиете представи освободени от сетивност. Този, който вземе това за здрава основа никога няма да може да се препъне по пътя нагоре към висшите светове.

Нека сега направим една схематична рисунка. Някои неща остават неясни поради неправилни символи.

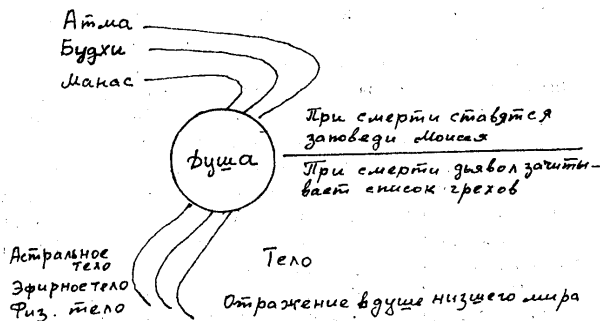
Това допринася за разбирането на известни съотношения, когато физическия план, астрала и Девакана се рисуват един над друг. По-правилно обаче е да си ги представим като една затворена сфера, където астрала е около физическия план, след това Девакана отново ги обгръща. Вместо да рисуваме хоризонтални слоеве, по-удачно е нещата да се рисуват така (виж рисунката), тъй като това дава възможността да различим две сфери на астралния план.

Когато погледнем в две различни области на астралния план, които ще обозначим със стрелката 1, то в астралния свят за това, което на физическия план наричаме мъжко и женско, там съществуват двете противоположности "форма" и "живот". Формата и живота са противоположности на астралния план. Но, ако искаме да се срещнем с тях там, ние ще можем да го направим само ако се движим в тази посока (от средата нагоре, виж стрелка 2). Ако тръгнем в другата посока (от средата надолу, виж стрелка 3), никога не бихме срещнали благотворната противоположност форма и живот, а ще се натъкнем на противоположността "разпадане" и "болест". Така че, тръгвайки от физическия план, ние срещаме на астралния горе противоположността на формата и живота. В астралния свят на нея отговаря долу, противоположността разпадане и болест. Винаги, когато поемем в едната посока, където намираме благотворни за физическия свят качества, от другата страна им отговарят унищожителни, вредни за физическия свят влияния. Тук имаме възможността да различим частите на астралния план. Върху човешката душа действително действуват две напълно различни една от друга области на астралния план.

Ако желаем да си създадем представа за това, как тези две различни области действуват върху човешката душа, ние трябва да си представим, че в човека имаме: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло. И според степента на тяхното развитие, както често сме казвали: Манас или Дух-Себе, Будхи или Дух-Живот, и Атма или Човек-Дух. Сред всичко това

имаме изпълнената с Аза душа. Така в едно определено отношение можем да направим разликата: тяло - което всъщност обхваща трите тела, душа и Дух. И сега в душа та се отразяват трите най-долни члена на астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло. Доколкото физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло се отразяват в първоначалния си вид, те влизат в душа та на човека нисши, теглещи надолу свойства. Но в човека се отразява и това, което е по-висше: Манас, Будхи, Атма и така в душата се проявяват и устремени нагоре, пречистващи елементи. В строгото християнство знаеха за това двойно отразяване в човешката душа. Предчувствия за това имаха и хора, които не бяха езотерици. Затова се казваше: Когато човекът стигне до смъртта, той възприема отражение то на духовния свят като Мойсеевите закони, а когато в душата се отразява по-нисшото, дяволът прочита на душата списъка с греховете ѝ.

Това означава, че на душата се показват всички качества, които са свързани с нея: това, което се отразява отгоре, и се показва като Мойсеевите скрижали. Нисшото, което се отразява в душата, се описваше с думи те: дяволът прочита на душата списъка с греховете и. Ако душата не поеме правилния път, тя може да се отдаде на нисшите си страсти, това може да се случи. Но това не бива да се изправя пред хората като средство за сплашване.

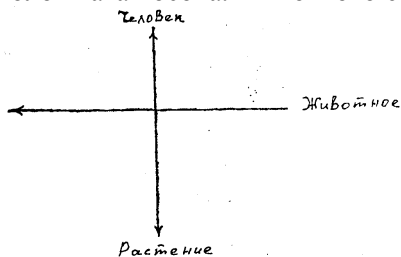
Всички сочещи към имагинации, към образното представи на човека, го възпитават така, че той постепенно да достигне онази точка в жизненото

си развитие, когато се научава да вижда все повече в духовните светове. Образни представи, както например тази за Старата Луна, са мощно възпитателно средство в тази посока. Посредством такива представи идеята за развитието се насочва по правилен езотеричен начин към човека. Когато пред него се поставят единствено сухи, абстрактни понятия, той остава с мисленето си във физическия план, тъй като обикновеното мислене като такова никога не може да се отдели от този план. Той е свалено отражение на Девакана, на мисълта, която човекът отглежда, е нещо което принадлежи към физическия план, тя е само една сянка на висшите процеси. Дори и да си съставите толкова фина представа за това, как протича развитието, как съществува на първото стъпало от съществуването се диференцира, се потапя и загръща - всичко това са само представи, които ви дават понятията от физическия план, но които не ви водят напред в развитието. Едва сетивно-свръхсетивните представи и понятия могат действително да ви отвеждат постепенно едно стъпало по-нагоре. Най-напред понятията трябва да се преобразуват в образи, в имажинации и този процес трябва да се повтаря непрекъснато.

Ако обобщим този похват, който например се преподава в Розенкройцерските школи, в един диалог между учител и ученик, то ние бихме могли да го изразим така: - В действителност такъв диалог никога не се е състоял, ние само можем да го представим в тази форма, за да покажем през какво ученикът е трябвало да премине през дълъг, дълъг период на изживявания. - Учителят каза на ученика: Погледни това растение, как е насочило корена си в земята, как със стъблото и цвета си се стреми към слънцето, и разгръща възпроизводителните си органи. А сега си представи срещу него човека. - Не е добре човекът да се сравнява с растението, когато вземем главата му за цвета на растението, а възпроизводителните му органи сравним с корена на растението. Дори Дарвин, великият естествоизпитател, е използвал правилно това сравнение, като е обозначил с корена на растението човешката глава, така че дори за Дарвин растението е поставен надолу с главата човек. Това, което растението благонаправно насочва към слънцето, възпроизводителните си органи, човекът е насочил към центъра на земята така, че можем да си го представим като едно обърнато растение, тъй като той свободно устремява към изпълнениият със слънце космос всички сили, които при растението са ориентирани към земята, а органите, които растението свенливо подлага на слънцето, той насочва изпълнен със срам към земния център. Животното се намира по средата.

Така че ако желаем да нарисуваме реалните, съществуващи в света силови посоки, можем да направим това по следния начин: Истинското езотерично значение на кръстния знак е един сбор от сили. Едната силова по-

сока слиза надолу: растението бива дирижирано от тази сила. При човека тя е насочена в противоположната посока. Животното е ориентирано

гръбначния си стълб хоризонтално, при него силата се явява обикаляща хоризонтално земята. Душевният принцип се изкачва от растителното съществуване към животинското съществуване, към човешкото съществуване. А Платон, който толкова често довежда нещата до израз, изказа красиво то изречение: Душата на света се кръстосва в тялото на света. - Това означава, че душата на растението преминава през растението, животното и човека, тя е разпъната на кръст в силите на трите царства: растителното, животинското и човешкото. И когато напишем такъв кръст в трите природни царства, кръстът се превръща за нас в знак на посоката на развитието.

И така учителят каза на ученика: ти трябва да си представиш, как растението протяга венчелистчето си към слънчевия лъч, как възпроизводителните му органи узряват когато бъдат целунати от него. - Развитие то до нивото на човека се осъществява поради това, че чистата и девствена субстанция на растението бива пресечена от желания, инстинкти и страсти. Така, когато човекът преминава през животинската природа, той постига съзнанието си, така той става човек. Чрез това, че човекът вътка в чистата природа на растението по-нисшата природа на желанията, той от другата страна се изкачи от сумрачното растително съзнание до светлото дневно съзнание.

От това стъпало на съвременния човек учителят насочи ученика към едно по-високо. Така както човекът се беше развил от едно състояние, като това на растението, така той ще се пречисти на свой ред и от инстинктите и желанията си и ще се изкачи на едно по-високо стъпало на девствеността. Учителят посочи на ученика зачатъците във физическото тяло на човека, чрез които ще могат да бъдат извоювани по-висшите степени на съзнание и човешката субстанция отново ще се превърне в растително подобна. Всяко същество трябва да използва физическо тяло, ако желае да се яви на земята. Но човешкото тяло в бъдеще ще се променя все повече и повече. По отношение на човешките органи ние можем да различим такива във възходящо и в низходящо развитие. Една част от човешките

органи е в низходящо развитие, и в хода на времето, което между другото се пресмята в хилядолетия, човекът ще ги отхвърли. Други органи се намират в процес на образуване, в бъдеще те ще постигнат една по-висока степен на развитие, например ларинкса, той се намира едва в началото на развитието си. Човешкото сърце също ще преживее връх в развитието си в бъдеще, когато ще се превърне в коренно различен орган. Докато други органи вече са преминали върхната точка в развитието си, ще изсъхнат и ще се отделят от човешката природа, в сърцето имаме един орган, който се намира едва в началото на развитието си.

В мускулите на човека можем да различим напречни и надлъжни, това са произволни и непроизволни мускули. Произволните мускули на ръката например са напречни. Мускулите на червата обаче, които непроизволно изтласкват храната напред са надлъжни. Тук сърцето прави едно изключение, което е голямата трудност за физиолозите и анатомите. Сърцето спада към непроизволните мускули, на има напречна мускулатура. Затова нашите анатоми не могат да проумеят сърцето. Те разглеждат всички органи като еднородни. Ако обаче разгледаме органите духовно, те при всички случаи ще са съставени от еднакви химически съединения, но въпреки това единият може да се намира във възходящо, а другият в низходящо развитие. Сърцето е на път в бъдеще да се превърне в произволен мускул, в анатомичния си строеж то вече носи характерните белези на това. Днес много малка част от това може да се забележи. Днес то допри нася затова, душевните изживявания да въздействуват на кръвта. Можете да наблюдавате, че когато изпитвате чувство на страх, кръвната маса се изтегля от периферията на тялото и се свива във вътрешността, или че когато изпитвате чувство на срам кръвта се изтласква от вътрешността към периферията. В бъдеще освен преобразуването на сърцето, ще настъпи и едно преобразуване на ларинкса. Днес той служи затова, да превръща мислите ми в думи, като предизвиква трептения във въздуха. С ушите си вие можете да възприемате думите ми и да ги чуете, това се предизвиква от трептенията на въздуха. Днешният човешки ларинкс е в състояние да превръща във въздушни трептения това, което се случва в душата. Бъдещето човешко тяло ще преустрои ларинкса си в оплодотелен орган, а думата, която днес твори единствено във въздуха, в бъдеще ще твори в околната ни среда. Репродуцирането тогава ще се осъществява посредством ларинкса, и то ще сътвори расата на бъдещето.

Така както учителят посочи на ученика девственото венчелистче на растението, и както той му посочи човека, който беше осъществил едно понижаване на растителната си субстанция посредством по-нисшата природа на страстите, желанията и инстинктите, но за сметка на това беше постигнал светлото дневно съзнание, така учителят му показва и как

съвременния човек ще се издигне към по-висши състояния на съзнанието, и как бъдещият човек ще преобразува изпълнената със страсти субстанция в чисти и девствени органи. Той посочи на ученика миналото, настоящето и бъдещето. Както чашката на растението срамежливо се протяга към слънцето и оплодителните му органи растат към него, същото ще се повтори на по-високо ниво, когато човекът ще подложи ларинкса си като потир на духовния слънчев лъч. Този духовен потир, преустроеният говорен орган, се наричаше Светия Граал. Това е един реален идеал. Началото, средата и края на развитието на човечеството, тук вие виждате преобразуваните в образ мисли за развитието на човечеството. Посредством усещанията, които можем да развием на базата на тези образи, към нас потичат силите, които действително ще ни направят част от висшите светове. Всичко се осъществява без магия. Образите подбудждат усещания, които въвеждат хората във висшите светове. Чувствата и усещанията ги отвеждат в астралния свят, както волята ги отвежда в Девакана или в духовния свят. Мисленето съответствува на физическия свят, чувството на астралния а пречистената воля - на Девакана.

Ако разглеждаме растението в неговата първоначално девствена субстанция, ние ще открием, че зеленото е цвят на живота на растението. В онези свои части, в които етерното тяло проявява живителното си въздействие, то е проникнато от растителната зеленина, която се нарича хлорофил. Етерното тяло има един основен принцип и това е принципът на повторението. Ако в растението действуваше единствено етерното тяло, то винаги щеше да повтаря една и съща форма, то подрежда лист по лист. Когато обаче върху растението започне да проявява въздействието си и астралното тяло на земята, то завършва растежа и поставя цвета. Влиянието на етерното тяло се разкрива в повторението. Този принцип важи и за растежа на човека. Етерното тяло разкрива действието си в образуването на гръбначния стълб, но край на това въздействие е там, където встъпва в действие астралното тяло и черепът започне да се затваря. Така ние можем да въздействуваме на етерното тяло единствено посредством принципа на повторението. Когато разсъждава те и разбирате това въздействува единствено на астралното тяло. Когато обаче например се молите или медитирате и ежедневно повтаряте една и съща молитва или една и съща медитация, то въздействието на това достига и до етерното тяло. Нещата са такива, че в космоса най-напред се проявява принципът на повторението в делата на етерното тяло, след това принципът на завършека посредством астралното тяло. Там, където астралното тяло се оттегля на заден план, съвсем естествено отново настъпва принципът на повторението. Така вашите коси и нокти растат, тъй като астралното

тяло се е оттеглило от тях. Също не изпитвате болка, когато отрязвате косите си, тъй като болката е израз на астралното тяло.

Първоначално имаме чистата девствена растителна субстанция, при което растението, подчинено на закона на етерното тяло, се обкичва с лист след лист. Сега тази чиста девствена растителна субстанция все повече се прониква от това, което в теософията си нарича Кама, природата на инстинктите и усещанията, царството на желанията, до самите представи. На това място в човека трябва на свой ред отново да бъде превъзможнато това, което го е изгласкало нагоре в развитието му след растителното му съществуване. С развитието си нагоре, човекът прие в себе си червената кръв. Червената кръв предизвиква в него това, което го прави себеосъзнат. Тя е преобразувания проникнат от астралното тяло и Аза хлорофил в растението. Ако можехте отново да проникнете зелената растителна субстанция с Аза и астралната субстанция, вие бихте получили червената кръв. Помислете за образа на кръста. В него вие също имате нещо, което сочи към бъдещето на човека. Къде се намира бъдещето на човека? Той трябва повторно да се сдобие с природата на растението, но свързана с по-високото ниво на съзнанието, което днешният човек вече е извоювал. Червените рози на Розенкройц обозначават това, което беше извоювано посредством червената кръв, но също и растителната природа, която човекът притежаваше, и отново трябва да притежава. Това е вложено в розата. Тя е растителна по природа, но притежава и червения цвят на кръвта. В зелените листа действа етерното тяло, в червената корона, където е завършека, действа астралното тяло. Короната на розата дължи червения си цвят на интензивните влияния на астралното тяло на земята.

Астралното тяло на човека в бъдеще ще се освободи и ще въздейства съзнателно отвън на физическото тяло, така както сега астралното тяло на земята действа върху розата. Тогава това, което сега като растението роза се намира на едно по-ниско стъпало, ще се яви на едно по-високо стъпало като Роза-човек. Така във венеца от рози, който обгръща черното дърво на кръста, ние действително имаме един знак за развитието на човека. В черното дърво ние виждаме отмиращото, то е образ на това, което ще отмре и в човека. А в червената роза съглеждаме това, което ще продължи развитието си до онзи потир, който растението подлага като чашка на слънцето, ще се насочи към духовните слънчеви лъчи. А Розенкройц, където червените рози обгръщат черния кръст, ни представя този процес в образ.

Същественото при символите е това, не просто да мислим за тях, а да ги чувстваме и усещаме. Тъй като единствено когато почувстваме, че червената роза се обръща към нас с думите: това ще станете и вие един ден,

това е изправено пред вас като цел на развитието на човечеството - и когато при това сърцето ни се открие и чувствата ни се пречистят, в нас ще се отприщят силите, които ще ни отведат в един по-висш свят. По този начин символите са ваятели на душата ни. Те изпълват душата ни със сила и въздействие, те са най-великите и ефективни възпитатели на човешкия ни род.

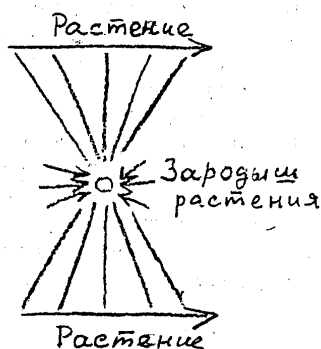
Така както тук изправяме пред душите си образи, имагинации, така в повисшите области пред човека се изправят вътрешните сили на числата. Човекът трябва да се научи да усеща вътрешните съотношения на числата като духовна музика. Съотношенията между физическото тяло, етерното тяло, астралното тяло и Аза могат да се опишат, когато се предприеме опита да се съставят образи на взаимоотношенията им. Така човек изживява един вид имагинация. Отношението между физическото и етерното тяло може да се опише като се каже: Физическото тяло възниква от това, че всички сили и материи, които са разпрострени из минералното царство се свързват от етерното. То би се разпаднало, ако етерното тяло не го проникваше. Етерното тяло е един борец срещу разпадането на физическото тяло. По този начин си изработваме представа за етерното тяло.

За да се опитаме да си съставим образна представа за астралното тяло, нека си представим, как през нощта то се отделя и започва да въздействува на етерното и физическото тела отвън, като премахва веществата на умората. Нека си представим това образно. Съществува обаче и един повисш начин да си представим това съотношение, трябва да си представим определени числа. Трябва да прозрем, че съотношението 1 : 3 е нещо коренно различно от съотношението 1 : 7. Те не са равнозначни. При съотношението 1 : 3 трябва да си представим, че тройката е диференцирана в себе си, и трябва да си представим сменящите се отношения на отделните величини една към друга.

Всичко, от което това зависи е съотношението 1 : 3 : 7 : 12. Когато схванете съотношенията между тези числа като звуково съотношение, като си представите, че един тон извършва в определено време три трептения, а друг за същото време извършва седем трептения, а трети - дванадесет трептения, то в тези числа вие ще сте изразили онова съотношение, което е резултат от взаимоотношенията на Аза, астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло като духовна музика.

Аз	=	1
Астрално тяло	=	3
Етерно тяло	=	7
Физическо тяло	=	12

То има своята причина в световното битие. Ако проследим развитието от най-древното сатурново съществуване до сегашното земно, то ние скоро ще открием как то е обосновано в човешкото съществуване. По време на първото си възплъщение - Стария Сатурн, земята беше заобиколена от дванадесетте зодиакални знака. Те дадоха първия зачатък на физическото тяло. Чрез влиянието на съответните знаци върху тялото възникна това съотношение на числото 12 към отделните съставни части на физическото тяло. Върху етерното тяло въздействуваха седемте планети. Когато земята се намираше в състоянието на Старото Слънце, около нея бяха разположени останалите планети, и така числото седем прояви влиянието си върху етерното тяло. Когато земята навлезе във възплъщението си като Старата Луна, най-напред върху нея действуваше слънцето. Поради това обаче, че Слънцето и Луната се отделиха от земята, от едно тяло възникнаха три, и за това по време на образуването на астралното тяло върху него действуваше числото три. Когато Азът се спусна от висшите светове, това се изрази в числото едно. Съотношението на 1 : 3 дава съотношението на Аза към астралното тяло, към 7 ни дава съотношението му към етерното тяло, а към 12 - съотношението към физическото тяло. 1 : 3 : 7 : 12 обозначава съотношението на четирите съставни част на човека, което вие трябва да почувствате вътрешно. Не е лесно да се събудят усещанията, че трябва да си представяме физическото тяло като най-съвършеното от четирите, етерното като по-малко съвършено, астралното тяло - още по-малко съвършено и Аза като "бебето" сред четирите съставни част на човешката природа. Трябва да си представяме физическото тяло дванадесет пъти по-съвършено от Аза, етерното - седем пъти по съвършено, астралното тяло - три пъти. Тези числа ни показват степента на съвършенство на четирите съставни части на човешката природа. В тези числа са дадени дълбоки символи на реалните съотношения. В окултните школи съществуваха указания за постепенното запознаване със стойностите на числата. Така се преподаваше значението на тройката, като се казваше: Ако обгърнем с поглед развитието на растението, ние трябва да съобразим три неща. Нека започнем с растителното семе. Имаме едно невероятно малко семенце, от което постепенно се развива растението. Можем да нарисуваме това така, че да изобразим семенцето като изпращащо лъчи към листата, цветовете и плодовете. От семенцето става растение, а растението на свой ред отново се превръща в семенце. Това, което растението разгръща като листа, цвят и плод, всичко това е сгънато в семето, то сякаш е заченато в семенцето. У едно развито растение всичко е проявено сетивно. След това сетивно проявеното се побира в нещо съвсем миниатюрно, в семенцето. Така в зрънцето имаме сетивното възможно най-умалено, а духовното най-увеличено.

Но се осъществява и нещо трето. Докато от растението се образува семенцето, а от семенцето отново растение, отвън непрестанно въздействуват елементарните сили на обкръжаващата растението среда. Семенцето, от което се роди растението е тук, а от растението отново ще възникне растение, но третото идва от целия заобикалящ ги свят. Третото е, че всяко растение променя нещо. Колкото по-високо се намира едно същество, толкова по-променящо действа влиянието на третото.

Нека сега отново се спрем на човешката душа и на живота и между раждането и смъртта. Тогава тя разгръща това, което е донесла като плодове от миналите си въплъщения. Така както върху несъзнателното растение действуват външни влияния, така и човекът в живота между раждане и смърт също приема безбройни влияния отвън. Всичко, което той получава по този начин не беше заложено в зрънцето, то е нещо съвсем ново, едно обогатяване, чиито плодове човекът пренася в един следващ живот, в следващо въплъщение. Това, което беше заложено в старото растение продължава действието си в новото растение. Но в разгръщането на новото растение се проявява още нещо, което не се е съдържало в старото. Така при всяко възникване трябва да се съобразяваме с три неща: най-напред разгръщането от един равнозначно постигнато състояние, това ние наричаме развитие или еволюция. По-нататък, това, което е заложено в семенцето, трябва да възникне по обратния процес, свиването или инволюцията. Но само тези два процеса взети заедно още не правят напредък. Единствено и само поради това, че едно същество е в състояние да възприема външни влияния и да ги преработва във вътрешни преживявания, в света може да възникне нещо ново, може да се осъществи напредък. Това е третото, нарича се сътворяване от нищото. Вие непрестанно развивате това, което е заложено във вас по-рано, непрестанно приемате по нещо от обкръжаващия ви свят, което преработвате в изживявания, и пренасяте всичко това в новото въплъщение. Троиността - еволюция, инволюция и сътворяване от нищото действа във всеки

живот. Сътворяването от нищото у човека имаме в работата на съзнанието му. Той съпреживява процесите в обкръжаващата го среда и ги преработва в идеи, мисли и понятия. Нагласите се коренят в предишни възпелшения, но всеки напредък в живота се дължи на това, че се създават нови мисли и нови идеи. Отношенията на обкръжението биват "консумирани", а вътрешните преживявания довеждат до нови мисли и идеи. Затова числото три е число на живота, то се нарича число на творението или на делото.

Едно друго число се обозначава като числото на откровението. Лесно можете да предположите кое число се нарича така. Ако наблюдавате нещо в света, то винаги ще се проявява в двоичността. Както не бихте могли да възприемете светлината без наличието на тъмнината, така и за всяко реално понятие съществува едно отслабено или противоположно на него. Светлина и тъмнина, добро и зло и т.н. Всичко проявено в света се управлява от двоичността. Затова двойката е числото на откровението. Противоположностите се съединяват единствено в областта на окултното, в намиращото се под откровението. Оттук числото едно е число на единството. Еволюция и инволюция не са противоположности, тъй като винаги биха протичали по един и същи начин - от семена в растение и от растението отново в семена - ако не съществуваше третото. Едва в присъединяването на третото, на сътворяването от нищото, възниква новото, което се изразява посредством троичността.

Така в първите три числа виждаме важни символи на духовния свят. Отделните примери целят да ви покажат как това, което се нарича символи, се съотнася към висшия свят, и как например символи като Светия Граал или Розенкройц изразяват в образ развитието.

Друг един прекрасен символ имате в образа на огледалото. Това, което ни заобикаля често се нарича огледало на духовното, тъй като в действителност нищо външно не ни показва нещо друго освен огледалното отражение на духовните същества. Вие сами можете да го наблюдавате във физическия свят. Какво виждат очите ви когато възприемате един физически предмет? Очите ви не биха видели предмета, ако слънчевите лъчи не попадаха върху него и той не ги отразяваше. В действителност очите ви не виждат обикновените предмети, а отразената от тях слънчева светлина, която кара предмета да приеме определена форма за вас. В действителност вие не виждате и самите себе си, когато погледнете в огледалото, тъй като духовната част от вас се намира извън физическата ви същност. Това, което виждате в огледалото е една рефлексия на лъчите, които падат върху вас от духовния свят. Това, което виждате, рефлексират духовната светли на точно както обикновените предмети рефлексират

слънчевата светлина. Външното тяло на човека действително е огледалото, в което се отразява истинското му същество.

В атлантската епоха човекът изобщо не виждаше предметите навън. Той знаеше, че се намира вътре в една духовна субстанция и затова можеше вътрешно да вижда духовното. Едва около последната третина на атлантската епоха духовната светлина изгасна за него и той виждаше единствено отразените лъчи на духовната светлина. Представете си, че гледате в едно стъкло и имате съзнанието за собствените си духовни качества. А сега си представете, че някой покрива гърба на стъклото с огледално вещество, така вече няма да виждате в стъклото собственото си същество, а само отразения в огледалото образ. Сега човекът вижда образа си, и за него възниква илюзията, че това, което вижда е Азът му. Тази илюзия е превъзходно отразена в Библията. Човекът изгуби рая, когато беше така погълнат от сетивността, че видя себе си. Преди това Адам и Ева не "виждаха", сега "се отвориха очите и на двамата и те познаха, че са голи". И тъй като тук влезе в сила една измама, сказанието приписва факта на външното проглеждане на предметите на луциферическия принцип.

В източна Европа съществува една народна легенда, която разказва: Имало едно време един монах, който искал да провери дали се основава на истината библейският израз: Тези, които търсят намират, тези, които се молят получават. Той искал да провери дали това е истина и започнал да се моли за това, което копнеел да получи. Той не искал ни повече, ни по-малко от царската дъщеря. Поискал ръката ѝ. Тя му отвърнала: Да, ще стана твоя жена при условие, че ми донесеш един инструмент, с който да се оглеждам отгоре до долу. Това било по времето, когато не съществували огледала. Тръгнал той да търси. Срещнал дявола, който му съобщил тайната на огледалния принцип. Когато се завърнал с тази тайна, той получил съгласието на царската дъщеря. По-късно той между впрочем ѝ отказва. За да получи огледалото, той е трябвало да продаде душата си на дявола.

В многобройните знаци и символи, с които се запознахме в тези лекции, ние можахме да различим реално то значение на тези образи. Сетивното възприятие е съдържанието на физическия свят. Образите и имажинациите са изразът на астралния свят. Хармонията на сферите, звука на сферите е израз на духовния свят. Този, който се издигне до този духовен свят възприема пълнотата на звука му, той прониква в него. Инспирацията е живителният елемент на духовния свят, както имажинацията е живителният елемент на астралния свят. Един наистина инспириран свят е създаден от духа.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

КОЛЕДА

ЕДНО РАЗГЛЕЖДАНЕ ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА МЪДРОСТТА НА ЖИВОТА (ВИТАЕСОФИЯ)

Берлин, 13 декември 1907

Духовната наука, ако бъде достатъчно правилно и дълбоко разбрана, ще въвежда човека все повече в непосредствения живот, до който той не се доближава посредством материалистичното мислене, както обикновено се вярва, а все повече се отчуждава от него.

Това изречение често е било изказвано тук или по един или друг повод, за да характеризира мисията на нашето движение. То обаче ще се стори странно на съвременните хора, тъй като огромна част от съвременниците ни са на мнение, че истинския живот - това, което те наричат живот - трябва да се търси другаде и най-малко в това, което се старее да даде духовната наука. Някои дори застъпват мнението, че познанието на духа най-малко би спомогнало да доведе хората до действителната житейска практика. Но тя въпреки това ще направи това. Ще го направи и в най-малкото и в най-голямото! Духовната наука ще бъде в състояние, когато тези, които се занимават с обществени или други някакви проблеми, се оставят да бъдат проникнати от нея, да разреши всички големи въпроси на съвременното по начина, по който те трябва да бъдат решени, ако човечеството трябва да води изпълнен живот. Всички най-разнообразни обърквания, всички нездрави отношения на времето ни, всичко, което се нарича проблеми на епохата, чието решение се търси по дилетантски начин от една или друга гледна точка, ще могат да бъдат успешно разрешени, ако съвременниците ни се улеснят да приемат истините на духовната наука. Но не бива да ни занимава днес толкова, само трябваше да се спомене.

Днес ще се спрем повече на чувствената страна, на страната на усещанията в познанието на Духа. Пред душите ни по-скоро изникне мисълта как при едно по-дълбоко, по-чувствено схващане за живота именно във време като нашето, съществуването трябва да се струва на човека абстрактно, сухо, разсъдъчно и понятийно. В едно време, когато приближава един от големите празници - Коледа, Великден или Петдесетница - ние виждаме как външните форми, как определени външни мерки ще запечатат тези празници. Много, много малка част е съхранена от това, което предците ни чувстваха да оживява в душите си в навечерието на тези празници: онази дълбочина, пронизващото душата чувство, което те изпитваха по отношение на връзката на човека с целия космос и духовните му първопричини. Това чувство оживяваше особено интензивно в такива праз-

нични времена. Защото те бяха нещо реално за душата. Тя се чувстваше по друг начин отколкото през останалата част на годината.

Днешният човек няма представа за това, което пронизваше душите в миналото, когато при непрестанното намаляване на деня приближеше краят на годината и се чествуваше раждането на Христос Исус, или когато приближеше възкресението на Христос Исус, когато снежната покривка постепенно изчезваше от земята и това, което земята беше стаила в себе си отново пристъпваше на повърхността. Очевидно нашият живот е конкретен. В действителност чувствата на съвременниците ни са станали абстрактни, разсъдъчни, празни. Хората обхождат улиците и по правило не чувстват в Коледния празник нищо повече от това, че той е празник на подаръците. А това, което иначе чувстват има само съвсем слаба връзка с онези дълбоки усещания, които пронизваха душите на предците ни. Човекът е изгубил връзката с живота. Една от задачите на духовната наука ще бъде да възстанови тази връзка по силата на чувствата.

Този, който се захваща само с понятията и идеите на това, което обикновено се нарича духовно-научен светоглед, е схванал най-малката част от духовната наука. Разбрал я е едва този, който знае, че целият чувствен свят и всички усещания на човека трябва да се променят, когато познанието за духа се вмести в сърцата и душите. И това, което за определен период е било абстрактно, чието значение е било забравено - именно дълбокия смисъл на празниците ни, отново ще изникне пред душите ни, когато човекът схване това интимно отношение към целия обкръжаващ го свят, така както това би могло да се случи единствено по пътя на спиритуалния възглед.

При този повод често ни е занимавал дълбокият смисъл на Коледния празник. Днес ще го разгледаме от една различна страна. Днес ще го разгледаме след като най-напред си изясним как антропософските мисли и идеи действуват върху чувствения ни свят, как те действително ще направят от човека нещо различно от това, което е той днес, нещо, от което той от своя страна отново ще знае какво означава това да се усеща непосредствено пулса на духовния живот в природата, топлината, която преминава през света като нещо, което одухотворява всички същества. Днес поради абстрактната астрономия за човека, който поглежда към звездното небе, то е изпълнено с абстрактни материални небесни кълба. Тези кълба ще се явят пред него отново като тела от душа и дух. Пространството за него отново ще се изпълни с душата и духа. Той ще усеща целия космос топъл, както, както усеща приятелската гръд, единствено разбира се космосът за него ще бъде по-величествен и по-огромен.

Знаем, че една душа, като тази на човека, е индивидуална, която живее в отделното тяло, и ние можем да открием единствено у човека. При оста-

налите същества, които ни заобикалят, трябва да търсим душа от друг вид и друга форма. Животните около нас също са одухотворени, напразно ще търсим душата им тук на физическия план. Животинският Аз, който наричаме групов Аз, трябва да се търси на астралния план, и цяла една група родствени животни - да речем лъвовете, групата животни, котките - всички отделни групи от родствени форми имат една обща душа, общ Аз. Пространствената разделеност тук на земята не е от значение. Дали един лъв ще се намира в зоологическа градина, а друг в Африка, това е безразлично. Всички лъвове принадлежат заедно към един Аз, когато астралният изследовател може да открие в Астрала. Тези групови Азове там са завършени индивидуалности. И както тук на физическия план вашата индивидуалност е завършена, така и груповият Аз е завършена индивидуалност на астралния. Както десетте ви пръста са част от завършената ви личност, така и всички лъвове са част от груповия Аз на лъвовете. А ако можехте да сключите познанство с отделните групови Азове в астралния план, то вие ще откриете, че най-присъщото им качество е мъдростта, колкото и малко мъдри да ни се струват тук във физическия свят отделните животни. Никой не бива да вади заключения на базата на отделните животни за качествата на груповите им Азове, на личността на животните в Астрала. Точно както пръстите ви носят качествата на един индивидуален Аз, така и отделното животно носи качествата на груповия Аз.

Груповите Азове действуват мъдро, а още по-мъдри, отколкото мислите, са отделните животински души, а това, което вие познавате от техния живот тук на земята, се ръководи от груповите Азове. Те населяват атмосферата, заобикаляща земята, вие ще ги откриете около нас. Ако проследите полета на птиците, когато при приближаването на есента те се оттеглят от североизток на югозапад и при приближаването на пролетта прелита от югозапад на североизток, и ако си зададете въпроса: Кой ръководи този птичи полет? - то като окултен наблюдател вие ще, стигнете до отделните разпоредители и управляващи, до груповите Азове на отделните видове и родове. В цялото животинско царство живее астралният Аз, който на астралния план е точно толкова Аз, колкото човешкият Аз тук, само че е един много, много по-мъдр Аз. Завършените групови индивидуалности са много по-умни Азове, от тези на физическите хора, и те притежават същите съставни части като тези на физическия план и всичко, което в тях е мъдро устроено, е откровение на мъдростта на груповите Азове на животните. Ние ще крачим по друг начин из света, когато знаем, че при всяка крачка и стъпка преминаваме през същества, чиито дела виждаме.

Ако си представим царството на растенията, то Азът на този растителен свят се намира в един още по-висш свят от груповия аз на животните. В духовния свят или в Девакана се намират Азовете на растенията, и принципно взето те са много малко на брой. Тъй като тези отделни Азове обхващат много отделни растения, които се намират тук на земята, много видове. А ако потърсим мястото, където пространствено можем да срещнем тези растителни Азове, то ние ще достигнем в търсенето си до центъра на земята.

Твърде примитивна представа за духа на Азовете бихме имали, ако бихме запитали, дали има място за всичките различни Азове. В духовния свят всичко се взаимнопрониква. Този, който не може да го разбере, ще добие мнението, което сега се съдържа в една книга, която особено се рекламира на теософите, и която говори за духовните светове, но по такъв начин, че се пита: Ако в продължение на едно хилядолетие са живели тридесет милиарда човеци, чиито души би трябвало да се намират в обкръжението на земята, то би трябвало да съществува такъв огромен брой души, че би имало твърде малко място за всички тях. Намерението на тази книга е добро, но тя е невероятно тривиална.

В центъра на земята следва да търсим растителните Азове, тъй като самата земя е като планета един цял организъм. И както косите са част от вашия организъм, така и растенията са част от организма на земята, а растенията, които са части от организма на земята ни, сами по себе си не са самостоятелни същества, а те са членовете на този организъм. Болката и удоволствието у растенията са болката и удоволствието на земния организъм.

Нужно е само да си припомним казаното преди няколко седмици във връзка с болката и удоволствието в растителния свят. Този, който може да наблюдава нещата, знае, че когато нараним едно растение - доколкото нараняването засяга горните му части, това нараняване не е свързано с усещане на болка от страна на земния организъм. То е същото, както когато телето суче от кравата, което е свързано с изпитване на удоволствие. Тъй като това, което изниква от земята, когато е твърдо, тази избуяваща от земята зеленина може да се сравни за земния организъм с млякото в животинския организъм. И когато през есента косачът отрязва със сърпа класовете, това не е просто един абстрактен процес, за този, който съумее да задълбочи идеите на духовната наука в душевни усещания, а косенето със сърпа означава за него един полъх от удовлетворение, който преминава през нивята, и цялото ожънване на зърното облъхва полето с чувство на удоволствие.

Така ние съусещаме земния организъм, както усещаме приятелската гръд. Ние се научаваме да разбираме болката на земята, когато знаем, че

земята усеща болка веднага щом отскубнем растението с корена. Тук не бива да се възразява, че при определени обстоятелства е по-добре растението да се пресади с корена, отколкото да откъснем цвета му. Такива обстоятелства тук нямат никакъв смисъл. Когато косите на човек започнат да сивеят, и той, за да остане по-красив, отскубне първите си сиви коси, то това все пак му причинява болка.

Така ние се научаваме да усещаме заобикалящата ни природа, и природата се превръща за нас все повече в душа и дух. И когато отидем в каменоломната, и там работниците раздробяват камъните, то за нас това е, ако превърнем идеите на духовната наука в душевни чувства, не просто нещо абстрактно. Ние не виждаме просто раздробяващата се в камени късове скала. Да, дори когато скалата бива взривявана, за нас това не е нещо абстрактно, а ние се учим да съусещаме, какво чувства надарената с душа и дух природа. А кога то имаме пред себе си чаша вода, и поставим в нея малко сол или бучка захар, и наблюдаваме как солта или захарта се разтваря, то тогава усещането е: тук има душа. и ако искаме да знаем, какво е вътре в тази душа, ние не бива да използваме обикновени аналогии. Тъй като лесно бихме могли да сметнем: когато работниците раздробяват скалата, това предизвиква чувство на болка в природата. Но случаят е тъкмо обратен. Това, което се нарича раздробяване в царството на камъните, предизвиква в природата най-голяма радост, вътрешно удовлетворение, а такова чувство тя изпитва и когато разтваряме сол или бучка захар във вода. От разтварянето на минералното тяло водата се прониква от вълни на удоволствие. При другите процеси е различно.

Нека си спомним пра миналото на земята, онова време на земята, когато тя беше едно огнено-течно тяло и всички метали и минерали бяха разтворени в нея. Земята не можеше да остане такава, тъй като тя трябваше да се превърне в сцената, по която ние днес стъпваме. Металите и минералите трябваше да се втвърдят от течния елемент. Те трябваше да станат твърди, трябваше да се свият. Това, което беше разтворено в течния елемент, трябваше да се свие, да кристализира, процес подобен на този, който виждаме в чашата вода, в която сме разтворили сол. Изстудете водата и ще видите солните кристали да се отделят като твърди те ла от водната маса. Ако проследите чувствата, които възникват при това, то те ще бъдат чувства на болка в привидно мъртвото царство на камъните. Всичко привидно разрушаване и раздробяване на царството на камъните е удоволствие за земята. Всяко консолидиране, всяко втвърдяване, всяко кристализиране се осъществява в болки, и в болки са се образували и всички камъни, всеки твърд минерал на арената, която обитаваме. Малко или много такъв беше случаят, когато земята ни се втвърдяваше.

Ако насочим поглед към бъдещето на земята, ние трябва да си го представяме така, че твърдата все повече ще се втечнява, ще се разтваря. На края земята ще се превърне в това, което наричаме "астрална земя", докато земната материя става все по-фина и по-фина. Така в първата половина на образуването на земята ни, ние наблюдаваме минералните съставки като това, което се е превърнало в болки мъки в арената на нашето обитаване. А към края земното същество се прониква все повече от благословено удоволствие, и цялата земя ще е потопена в удоволствието, когато ще се превърне в една небесна планета, която ще се яви в света астрална.

Когато посветените говорят за нещата, в изреченията си те винаги изговарят дълбоки тайни. Те изказват такива тайни, че изреченията им могат да се разбират по много начини, тъй като в тях се съдържа много смисъл. Павел, който беше посветен, изказваше такива изречения, в които винаги са вложени няколко смисъла. Колкото повече напредваме в разбирането на космоса, на духовния свят, толкова по-дълбоко ще ни се струва едно такова изказване на Павел. Павел знаеше, че земните тела са се втвърдили в болки и че стенат за своето освобождение, за превръщането им в духовно-небесни: "... всички твари заедно стенат и се мъчат досега, очаквайки осиноwienie." (Римл. 8:22) Посветеният Павел има предвид тези мъки, в които твърдите минерали са се образували в това, върху което стъпваме и ходим.

Докато не знаем правия път на духовната наука, докато тя не стане за нас система на мислене. Но свое образното е това, идеите да се преобразуват в чувство, и ние да станем други хора, когато се научим на всяка стъпка да усещаме и чувстваме това, което виждаме навън! Това имаха предвид тези, които наистина познаваха езотеричното учение на християнството. Вие можете да проследите чак до средата на 18 век християнски писатели, които все още притежаваха усет за живото в природата, в цялата му радост и болка. Затова в писанията си те ни казваха думите, които за днешния човек са само фрази, или в най-добрия случай алегии и образи, докато в действителност те трябва да се разбират като нещо истинско: Вие не трябва просто да мислите за природата, вие трябва да я усещате и да я вкусвате, и да я чувствате! - Това имаха предвид те, когато косачът косеше нивите: да вкусим, да изпитаме чувствата, които облъхват нивята. И когато видим как човекът в каменоломната раздробява камъните, а съусетим удоволствието, което изпитва природата. И когато видим, как там, където реката се влива в морето, се отлага пръст, да се научим да усещаме, как заедно с отлагачата се пръст, в земята се отлагат чувства на болка.

Така природата ще стане за нас напълно проникната от душа. така душата на човека ще се освободи от теснотата. Чувството извира в заобикалящия ни свят. По този начин ние ставаме едно със заобикалящата ни природа. И когато постепенно, частица след частица станем едно с нея, то ние ще усещаме и великите събития в нейната духовност, душевност. Когато през пролетта дните започнат да се удължават, ние чувстваме как светлината все повече и повече струи към земята ни, когато от тайнствената вътрешност на земята избуяват растенията, които се намираха вътре в нея със семенцата си, и когато всичко отново се покрие със зеленина, ние чувстваме да извира не само това, което виждаме - избуяващата зеленина - ние чувстваме, че и душевно нещо се случва.

А когато в приближаващата зима дните все повече се съкращават, когато до земята достига все повече светлина, растенията отново се свиват, зеленото се променя, и ние усещаме как нещо подобно на това, което самите ние изпитваме, когато вечер уморени се отдадем на съня. Нещо подобно усещаме и през пролетта, когато природата се събужда: че този израз за нас не е обикновена алегория, а истинска истина. Ние усещаме смяната в природата, смяната на душата и на духа в природата. Ние чувстваме как от средата на лятото нататък всичко започва да се движи в обратен ред, как душата на земята се подготвя за съня. - Тогава обаче, когато вечер човекът се приготвя за своя сън, ние имаме пред себе си онзи жив процес, който често съм описвал: Постепенно астралното ни тяло се отделя с Аза на човека, освобождава се и така да се каже са понася към своя собствен, своя първичен свят. Ако в настоящето състояние на развитие на човечеството човекът беше способен на това, което някога умееше, то, когато астралното тяло се отделяше от етерното и физическото му тела, щеше да изгрива неговото духовно съзнание, духовна дейност и духовен свят щяха да обгръщат тялото му. Човекът просто щеше да излиза от физическото си тяло, и щеше да встъпва в друга форма на съществуване. Това и прави той, но единствено не знае нищо за него в днешния си стадии на развитие.

Това се случва и на нашата земя. Астралното тяло на земното ни обкръжение осъществява преходи в хода на годината. Преходите са различни на двете полукълба на земята, но това днес не е от значение. Във времето, когато растенията и изобщо животът избуява от земята, астралното й тяло е заето с естественото битие на нашата земя. То осигурява растежа на растенията. То осигурява всичко, което се случва на земята като зеленеене и виреене. А през есента, когато земята се обгръща то един вид сънно състояние, астралното и тяло се отдава на духовното си творчество.

Онези, които чувстват живо този процес на земята, знаят, че по време на лятното слънцестоене, от пролет та до есента, могат непосредствено да наблюдават във всичко, което избуява и вирее външното откровение на освободеното земно астрално тяло. А когато дните станат най-къси, когато външният физически живот се подготвя най-усилено за съня, тогава избуява духовния живот. А какъв е духовният живот на земята? Кой е духът на земята?

Този "дух на земята" сам се е окачествил като дух на земята, когато каза "Който яде хляба ми, ме потъпква с краката си", а когато посочи това, което земята произвежда като твърда храна за хората, и каза: "Това е моето тяло", и когато посочи това, което протича през живината като сокове и каза "Това е кръвта ми". Тогава с тези две изказвания той обозначи самата земя като свой организъм.

В предхристиянската епоха всичко това беше различно, и е различно в християнската епоха. Тъй като то стана каквото е в християнската, едва в един определен момент от земното развитие. Във времето на късите дни, когато се разиграваха светите мистерии на древността, тези, които биваха посвещавани, се обърнаха с цялото си душевно същество към слънцето, и около полунощ в деня, който ни е известен като Коледа, тези, на които им предстоеше да приемат посвещение бяха доведени в древните мистерии дотам, че можаха да видят слънцето в часа на полунощ. С това те станаха ясновидци. Съвременният човек не може да види слънцето в полунощ, тъй като то се намира от другата страна на земята. За виждащия обаче земята не е пречка да види слънцето. Той го вижда в неговата духовна същност. И в светите мистерии когато виждащите съзряха слънцето в полунощ, те видяха и регента на слънцето, Христос. Тъй като за тези, които трябваше да се свържат с него той изцяло се съдържаше в слънцето.

Когато на Голгота кръвта бликна от раните, това беше едно изпълнено със значение събитие за цялото земно развитие. Никой не разбира това събитие, който не може да схване, че християнството почива на един мистичен факт. Ако някой с ясновидски поглед би проследил от някоя далечна планета развитието на земята през хилядолетията, то той нямаше да наблюдава единствено физическото и тяло, а и нейното астрално тяло. А през хилядолетията това астрално тяло щеше да изрази определени светлини, определени цветове и определени форми. В един момент то се промени. Изникнаха други форми, блеснаха други светлини и други цветове - това беше моментът, когато на Голгота кръвта бликна от раните на изкупителя. Това не беше единствено човешко, а и космическо събитие. С това Азът на Христос, който дотогава можеше да се търси единствено на слънцето, се спусна върху земята. Той се свърза със

земята, и в духа и ние ще открием Христовия Аз, Слънчевия Аз. А посветеният съумя да види слънчевия дух, когото в светите мистерии на древността търсеше на слънцето в полунощния час на Коледа, в ново време в самия Христос, като централния дух на земята.

Християнското съзнание се съдържа в придобиването на чувството за живо свързване с Христовия Дух. Не само в съзнанието на обикновените християни, а в съзнанието на християнските посветени.

Това е процесът, който се разиграва всяка година, когато дните намалееят и естествената земя навлезе в съня. Тогава процесът е такъв, че ние можем да встъпим в непосредствена връзка с духа на земята. Затова съвпадането на Христовото Рождество с най-късите дни и най-дългите нощи не е произволно, а е резултат от принципа на посвещението. Така ние виждаме, че с намаляването на дните и с увеличаването на нощите е свързано нещо безкрайно духовно, и чувстваме, че в това събитие има душа, и то най-висшата душа, която можем да почувстваме в земното развитие.

Първите християни не възприеха учение или сбор от мисли, когато изговаряха името Христово. За тях би им се сторило напълно невъзможно някой да се нарече християнин само заради изреченията, които Христос Исус изговори. Никому не би хрумнало да отрича, че тези изречения могат да се открият и в други религиозни вярвания, и никому не би хрумнало да разглежда това като нещо особено. Едва днес в кръговете на учениците се влага огромна стойност в това, че учението на Христос Исус съвпада с други религиозни вероизповедания. Правилно е: не бихме открили и едно поучение, което да не е било изказвано и преди, което да не е било преподавано и по-рано, но това не е от значение. Християнинът не се свърза с Христос само по силата на учението. Християнин е не този, който вярва в думата, а християнин е този, който вярва в Христовия дух. Християнинът трябва да притежава чувството на свързаност с действително управляващия земята Христос. Да признаеш единствено Христовото учение не означава, че проповядваш християнство. Да проповядваш християнство означава да виждаш в Христос духа, когото току що описахме като регента на слънцето, който пренесе делото си на земята веднага щом кръвта бликна от раните на Голгота, и така включи земята в делото на слънцето.

Затова тези, които най-напред оповестиха християнството, се чувстваха най-малко притиснати към това, да проповядват единствено думите, те приписваха огромна стойност на това, да проповядват личността на Христос Исус: "Ние Го видяхме, когато беше с нас на светата планина." Те отдаваха значение на това, че е бил там, че са Го видели. "Ние поставихме ръцете си в раните Му." Те приписваха стойност на това, че са Го

докоснали. От това историческо събитие тръгва цялото бъдещо развитие на човечеството на нашата земя. Това се чувстваше тогава. Затова учениците казаха: Ние отдаваме значение на това, че бяхме с Него на планината, но ние разбираме като нещо велико и това, че в Него се изпълниха думите на пророците, че които произхождат от самата истина и мъдрост! - И се изпълни това, което пророците знаеха. Тогава под пророци се разбираха посветените, които можеха да предскажат Христос, тъй като Го бяха видели в древните свети мистерии в Коледния час на полунощ. Първите Христови ученици представиха събитието на Голгота като едно осъществяване на това, което винаги се е знаело и в чувствата на знаещите настъпи голям прелом.

Ако се върнем в едно време преди християнството, и навлезем все по-навътре в тези времена, ние ще от крием, че любовта все повече е обвързана с кръвната връзка. Ние ще срещаме любовта единствено в родствениите връзки и в юдейския народ, от който произлиза и самият Христос. Виждаме как се обичат онези, в чиито жили тече обща кръв, и по-рано това беше също така, че любовта почиваше върху природната основа на общата кръв. Духовната любов, която е независима от кръвта и плътта, се всели на земята едва с идването на Христос. А в бъдеще нещата ще зависят от това дали ще се изпълнят думите: "Ако дойде някой при Мен и не намрази баща си и майка си, жена си, чадата си, братята си, сестрите си, а още и собствения си живот не може да бъде Мой ученик" (Мат. 10:37). ("Който люби баща и майка повече от Мене, не е достоен за Мене, и който люби син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене." - Лук. 14:26) Който желае да направи любовта зависеща от природната основа, от кръвта, в този смисъл не е християнин. Духовната любов, която ще обиколи човечеството като огромна лента на братство е резултатът от християнството.

Затова и човек познава най-голямата свобода, най-голямата вътрешна затвореност посредством християнството. Още псалмопевецът каза: "Спомням си древните дни, размишлявам за всички Твои дела" (Псалм. 143:5). В древността това беше едно постоянно усещане: погледът към прародителите. Човекът чувстваше, че кръвта на прадедите му още тече през вените му, и чувстваше Аза си свързан с Аза на прадедите. Ако това усещане трябваше да се предизвика още по-ясно в юдейския народ то се изговаряше името на Авраам, тъй като хората се чувстваха част от общия кръвен поток, който започва от Авраам. Когато трябваше да изговори най-висшето си, юдеинът казваше: аз съм едно с Авраам. - А след смъртта на тяло то му - и това имаше дълбоки причини -душата му се завръщаше в лоното на Авраам. Тогава отсъствуваше самостоятелността,

която се всели в съзнанието на хората с Христос. С Христос в човека се всели съзнателното познание на "Аз съм".

Едно нещо обаче все още не се усещаше тогава: пълната божественост на най-вътрешното същество на човека. Тя усещаше "Аз съм", но го свързваше с предците, тя го чувстваше в общата кръв, която протичаше след Авраам. Тогава дойде Христос Исус и донесе съзнанието, което е много по-древно в човека, което е много по-самостоятелно - това, че "Аз съм" не е просто нещо, което съдържа само общото за един на род, а е в отделната личност, която от своя страна трябва да потърси любовта в отделната личност, извън себе си.

Азът, който днес е включен във вас, отключен навън, търси духовната любов навън. Не с бащата, който беше Авраам Азът се чувства едно цяло, а с духовния баща на света: "Аз и отец сме едно". А едно още по-дълбоко изказване е това - въпреки че горното е най-важното, тъй като отваря повече съзнанието - е това, че Христос обясни на хората, че не е най-дълбокото, когато казват: Аз бях и в Авраам. - Той им обясни, че "Аз съм" е от по-стара дата, изговорено от самия Бог: "Преди Авраам беше "Аз съм". Изказването е обикновено така поставено в текста, че никой не би си помислил нещо различно от това: Преди Авраам съм Аз: " Преди Авраам беше "Аз съм", най-вътрешното духовно същество, което всеки носи сам в себе си.

Този, който разбира това изречение, навлиза дълбоко в същината на християнския светоглед и на християнския живот, и разбира, защо Христос ни насочва към това: "Аз съм с вас през всичките дни до свършека на века." (Мат.28:20). И затова ние трябва да усещаме правилно разгледаното изречение от Коледния антифонарий, която на всяка Коледа ни повтаря извън времето положение на "Аз съм". В коледното песнопение не се казва като спомен: Днес си спомняме, че се роди Христос -, а всеки път ни се казва: "Днес ни се роди Христос!" Тъй като събитието е извън времево. А това, което някога се случи в Палестина, се случва за този, който може да изпълни на дело учението за чувствата и усещанията на всяка Коледа.

Спиритуалният възглед за света ще доведе човека до там да може отново да усеща живо, какво се има предвид с един такъв празник. Мисията му не е да бъде някакво абстрактно учение, не някаква абстрактна теория, а да отведе хората обратно в живота, да ги накара да го виждат не като нещо абстрактно, а като из цяло изпълнен с душа. А душата ние чувстваме, когато отидем в каменоломната и видим раздробяващите се камъни, ние чувстваме душата, когато наблюдаваме птичия полет, когато виждаме, как сърпът преминава през полетата, когато слънцето изгрява и залязва. Колкото по-дълбоки събития наблюдаваме, толкова по-дълбока душев-

ност усещаме. В големите преломи на годината ние чувстваме най-дълбоките душевни събития, а най-същественото за нас, ние трябва отново да се научим да усещаме в големите преломи на годината, които са скрити в празниците ни.

Така празниците отново ще се превърнат за нас за нещо, което преминава като живителен полъх през човешките души, и такива празнични моменти човекът отново ще се впише в цялото творение и битие на пълната с дух и душа природа. Антропософът трябва най-напред да предусети като пионер, в какво могат да се превърнат празниците, когато човечеството на свой ред отново разбере духа, когато се вживее, това означава, когато разбере отново духа в празниците. Ако още днес в такива празнични дни усетим и почувстваме нещо от чувствата и усещанията на природата, и ако в тези важни моменти си спомним какво донася прозрението за духа в учението за живота на хората то ще бъде част от силите, които ще изведат човека в света. Тогава духовната наука ще се превърне в жив факт за душата, ще стане Витаесофия. А тя може да бъде такава най-добре във времената, когато душата на света се надвеси към нас и се свърже съвсем интимно с нас.

К Р А Й